Bawl. 8vo 69

BELLUM PAPALE,

SIVE,

CONCORDIA DISCORS

SIXTI QUINTI,

ET

CLEMENTIS OCTAVI,

CIRCA

Hieronymianam Editionem.

Præterea, In quibuſdam locis gravioribus habetur comparatio utriuſque editionis, cum poſtrema & ultima *Lovanienſium*; ubi mirifica induſtria *Clementis*, & Cardinalium ſuper caſtigatione Bibliorum deputatorum, notas duntaxat marginales *Lovanienſium* in textum aſſumendo, clarè demonſtratur.

Auctore THOMA JAMES, *Novi Collegii* in alma Academia *Oxonienſi* ſocio, & utriuſque Academiæ in Artibus Magiſtro.

Argentum tuum verſum eſt in ſcoriam: vinum tuum mixtum eſt aqua. Iſa. 1. v. 22.
Auſer rubiginem de argento, & exibit vas puriſſimum. Prov. 25. v. 4.

LONDINI,

Impenſis *Joh. Dunmore*, ad inſigne trium *Bibliorum* in Vico dicto *Ludgate-ſtreet*.

M DC LXX VIII.

BIBLIOTHECA · BODLEIANA

REVERENDISSIMO

In Deo Patri

Joanni Archiepiſcopo Cantuarienſi,

Et totius *Angliæ* Primati,

Thomas James proſperam ſalutem in hoc ſeculo, & fœlicitatem perpetuam in futuro, humillimè precatur.

JAm tandem, Archi-præſul in Deo & coram hominibus reverendiſſime, ad perpetuam pontificum Romanorum infamiam, reique tam nefariè cœptæ perfectæque memoriam, exegi monumentum: quod ſtatuo ad pedes Gamalielis, *hoc eſt, reverendæ paternitatis tuæ, tuique ſimilium, ad quorum pedes me nutriri & erudiri cum* Paulo (*ſed paulò negligentius*) *fateor patiórque. Equidem facturum me operæpretium, cum opus hoc (à nullo quod ſciam tentatum) primùm in manus ſumerem, certò credebam: ſed ut certior fierem, viſum eſt communicare conſilia cum eruditis doctrina, & provectis æta-*

te : feci, conſului, Oxoniæ, Rainaldum, Hollandum, *duo lumina-ria magna illius Academiæ* ; Londini, Baldgaium, Monfordum, Luidum, *ſtellas lucentes in firmamento hujus cœli : quid multa ? opus probatur, judicatur non inutile ; immò cenſetur fructuoſum, utile, neceſſarium. Quamobrem perrexi multò alacrius in cœpto itinere, nec refrœnari potui, aut volui deſideria mea, antequam ſatisfieret expectationi eorum, qui me currentem inciſarunt, & quorum monita ſequi mihi ſemper religio fuit, & futura eſt. En igitur opus multorum nec dierum, nec horarum (nam unius menſis curriculo acta, tranſacta ſunt omnia, liber ſcriptus, exſcriptúſque :) veruntamen ſenſi (expertus loquor) in tam parvo opere non parvos labores, & quod legenti erit (uti ſpero) gratum & jucundum, mihi ſcribenti fuit laborioſum & moleſtum. Quid ita ? quia neceſſe fuit ordinem propoſitum ſervanti, quem mihi* Sixti *arrogantia præſcripſerat,*

Sixtus in Præfat.

egregiè

egregiè ineptire; notando ſingula mutata, addita, vel detracta, diſcrepantia in aliqua parte vel particula; ut nullus apex nec apicula in poſterum in ulla editione reperiri poſſet, quæ juxta eam Sixti *ad unguem non emendaretur. Hinc igitur commotus ſum ut ſcriberem variam orthographiam, varios accentus, puncta varia, quæ minutiæ ſunt ſi ad illas monſtroſas diſcrepantias comparentur, quæ tot tantæque ſunt in illorum libris, ut in tantis magiſtris in Iſrael ferendæ non ſint. Gravis controverſia oritur inter Papiſtas & nos de* Hieronymi *verſione: fuiſſe* Hieronymum *linguarum peritiſſimum conſtans & recepta eſt Proteſtantium & Papiſtarum omnium opinio; & certo certius eſt,* Hieronymum *pro peritia ſua in linguis, edidiſſe interpretationem Bibliorum omnibus ſuis numeris abſolutam; ſed quæ ſit ea, aut ubi ſit, non convenit inter nos & Papiſtas, dubitatur adhuc, & adhuc ſub judice lis eſt. Sed demus ultrò, quod invitis difficulter*

extorquebunt, editionem, quam vulgatam dicunt, hanc ipſam eſſe, quam Hieronymus *olim à ſe ſcriptam per manus ad poſteros tranſmiſerat. Eſto: Jam cum habeamus adverſarios confitentes varias editiones vulgatas, à* Stephano, Hentenio, Lovanienſibus, Sixto *&* Clemente *variis temporibus & variis modis elucubratas, cedo, quæ Biblia volunt in tot diſſentientibus Bibliorum editionibus pro veris, legitimis, authenticis, & indubitatis in omnibus publicis privatiſque diſputationibus, lectionibus, prædicationibus, & explanationibus recipienda & tenenda eſſe. Si* Stephani *induſtriam laudant, improbant labores* Hentenii; *Si* Hentenium *probant, irriti ſunt labores* Lovanienſium: *Si* Lovanienſes *diligentes fuerunt (& fuerunt certè) quid opus fuit gemina induſtria* Sixti? *Sed hîc, dicet fortaſſe aliquis, explodatur* Stephanus, *jaceat* Hentenius, *frigeant* Lovanienſes, *at* Sixtus *audiendus eſt quia Papa, & quia Papa audiendus tanquam*

quam Oraculum; labi, errare, decipi humanum eſt; at Papa humanum nihil ad ſe pertinere putat, deus eſt, errare non poteſt, in cauſa fidei nec fallit nec fallitur: ac ſanè ſi quis attenderet ſuperba & portentoſa verba Sixti *in præfatione, facilè animum induceret ſuum ut crederet, à nato* Adamo *ad infantem jam editum, Solem non vidiſſe ſcientiorem, præ quo omnes Pontifices qui ſunt, fuerunt, aut futuri ſunt ſorderent: ſed hæc verba ſunt & verba tantùm, dicit ſed nihil probat. Similes ſunt* Lutheri *diſcipuli omnes, ait* Bellarminus, *è quorum libris ſi jactationes, mendacia, ſcommata, maledicta, convitia tollerentur, ex maximis voluminibus vix libelli perexigui effici poſſent: videat* Bellarminus *utrum in* Sixtum *ejuſque ſequaces non recidat quod dicit. Item illud eodem loco; de hæreſiarchis plura dici poſſent, ſed unum eſt vitium omnibus commune ſuperbia. Sed ad reprimendum ſuperbiam, & retundendum blaſphemiam hujus* Sixti, *ſu-*

Bellar. contr. 4 tom. 1. p. 328.

Pag. 325.

pra Deum & omne quod vocatur deus, ſe exaltantis, non opus eſt aliunde accerſito auxilio à Calviniſtis, Lutheranis, aut Zuinglianis (ſic enim per opprobrium pios appellant) ſatis erit ſupérque omnibus factum, credo, ſi Papam cum Papa, Sixtum *cum* Clemente, Quintum *cum* Octavo, *ignorantiam cum ſcientia, tenebras cum luce, antiquitatem errorum cum novitate veritatis contendere faciam. Liquebit enim ex odio hujus comparationis (nam comparationes omnes ſunt odioſæ) quàm diſpar & diſſimilis ſit ratio* Sixti & Clementis; *ait* Clemens, *negat* Sixtus: *ait* Sixtus, *negat* Clemens. *ô ridendam diſcrepantiam, & craſſam ſtultitiam Pontificum Romanorum! miſeret me illorum, ſed fortaſſe ſtultos nos putarunt cum iſta ſcriberent; at multò ſtultiores illi qui eodem ſpiritu, hoc eſt, ſecundum pſeudocatholicos Apoſtolico, divino; revera fanatico, impio, diabolico, ſpirant calidum frigidum; verum falſum: ſed magna eſt veritas & prævalebit. Elucubravit ante annos*

nos plus ſeptem Biblia ſua perpetuò valitura Sixtus Quintus, *Pontifex optimus maximus: ſecundo poſt anno* Clemens *procudit novam editionem Bibliorum uſque adeo contrariam priori, ut non cognoſcas eandem eſſe: & tamen utráque recipienda & tenenda eſt. Utri creditis? confidentiſſimus de Bibliis ſuis* Sixtus, *metuens ſibi de ſuis* Clemens, *arrogans hic, modeſtus ille, ſed duntaxat modeſtus; mendax hic & ille: pro* Sixto *faciunt** Lovanienſes, Stephanus *bona ex parte*, Hentenius, *& quotquot editiones receptæ ſunt in eccleſia Romana per ſpatium multorum annorum: pro* Clemente *nuda veritas Hebraica, Chaldaica, Græca. Apage igitur* Sixte *cum inveteratis & obſoletis erroribus; ad emendatiorem* Clementis *confuge Papiſta, tanquam ad portum & columnam veritatis hortante Jeſuita. Quod ſi impetrare poterit* Antonius Poſſevinus *à moderno Papa (quemadmodum gratioſus eſt & multùm poteſt apud eundem) ut pergere velit*

Sixti Biblia edita ſunt anno Dom. 1590. Clemens emendavit & edidit anno Dom. 1592, in folio, & 1593, in quarto.

*Secus accidit in novo Teſtamento.

Ant. Poſſevinus Bib. ſelectæ. l. 2. c. 8.

lit ſanctitas ejus (ſi liberum beatitudini ejus tempus à negotiis gravioribus concedatur) in emendando & conferendo Biblia cum originalibus linguis in quibus ſcripta ſunt, hoc eſt cum Græco fonte & Hebraica veritate, nihil veritus hæderam Ionæ, *aut verba* Hieronymi *de multa non mutando ad offenſionem populi vitandam, magnam inibit apud omnes bonos gratiam tum ipſe* Clemens, *tum etiam alii ſtudioſi veritatis vera dicentem ſcribentémque cupidiſſimè ſequentur. Interim velim & rogo, Apoſtolo monente, ut omnia probent, & quod bonum eſt teneant. Ita veritas eò aliquando unde vi dejecta eſt, reſtituta glorioſè triumphabit de inimicis ſuis, & tum demum vera erit alioqui inſulſa & ridenda eorum gloriatio*; Non ſunt editiones noſtræ ut editiones illorum, & inimici noſtri ſunt judices.

Hieron. epiſt. ad Suniam & Fretellam. Præfat. evangel. ad Damaſum.

Bellar. 1 con. Gen. pag. 170.

SIXTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

ÆTernus ille cœleſtium, terreſtriumque rerum omnium conditor ac moderator Deus, Eccleſiam ſanctam veluti deliciarum Paradiſum, ſua ipſemet dextera, tanquam providus Agricola, variis plantis, ſtirpibuſque mirificè conſevit, ſimulque uberrimo ſacrarum eandem ſcripturarum fonte, pluribus quaſi fluviis, in univerſum terrarum orbem diffuſos, ſic irrigavit, ut ſancta myſteria, oraculáque divina, quæ ſacris continentur libris, ſicut in cunctarum gentium ſalutem parabantur, ita à tribus illis potiſſimum enunciarentur linguis, quæ in omnium auribus nationum maximè percrebuerunt, nec non ſanctiſſimæ Crucis titulo conſecratæ, Salvatoris noſtri Regnum, Hebræis, Græcis ac Latinis literis prædicarunt, callidiſſimus, ac nequiſſimus humani generis hoſtis, cujus invidia mortis aculeus, cujus ſuperbia peccandi magiſterium fuit, nullum non movit lapidem, ut cœleſtem divini verbi ſementem quantum in ipſo erat, aut naſcentem opprimeret aut extirparet enatam,

tam, aut adultam vitiaret, id verò præcipuè omni conatu, ac machinatione tentavit, ut ſacrorum quædam corruptiſſimæ Bibliorum editiones prodirent, atque ita impietas ſub pietatis figura deliteſceret, ac populis ſcoria pro argento, fel draconum pro vino, pro lacte ſanies obtruderetur. Cúmque non in Hæreticis tantum, ſed in Catholicis etiam quibuſdam, tametſi conſilio diſſimili, ſubortum ſit nimium quoddam nec planè laudabile ſtudium, & quaſi libido Scripturas Latinè interpretandi: idem malorum omnium artifex Satanas per illos, licèt nihil tale cogitantes, ex hac ipſa tam incerta, ac multiplici verſionum diverſitate & varietate ſumpta occaſione, ſic miſcere omnia, atque in dubium revocare, et, ſi fieri poſſet, rem eò perducere contendit, ut dum Scripturarum verbis diverſi interpretes aliam atque aliam formam, ac ſpeciem induunt, nihil in iis certi, nihil rati, ac firmi, nulla denique inviolabilis auctoritas ſine magna difficultate reperiri poſſe videretur, ita ut hoc ſeculo valde timendum fuerit, ne in priſcum illud editionum Chaos rediremus, de quo B. *Hieronymus* inquit: Apud Latinos tot ſunt exemplaria quot Codices: & unuſquiſque pro arbitrio ſuo addidit vel ſubtraxit, quod ei

In præfatione in Joſue & in præfat. quat. Evangeliorum.

viſum eſt; & utique non poteſt verum eſſe, quod diſſonat. Itidemque ſanctus *Auguſtinus* dixit, Latinos Scripturarum interpretes nullo modo numerari poſſe. Ut enim (ait) cuique primis fidei temporibus in manus venit Codex Græcus, & aliquantulum facultatis ſibimet utriuſque linguæ habere videbatur, interpretari auſus eſt. Quare huic morbo ſacroſancta Tridentina Synodus mederi cupiens ſtatuit ut ex omnibus, quæ circumferuntur ſacrorum librorum Latinis editionibus, ipſa Vetus, ac Vulgata, quæ longo tot ſæculorum uſu in Eccleſia probata eſt editio, in publicis lectionibus, diſputationibus, prædicationibus, & expoſitionibus pro authentica habeatur, & nemo illam rejicere quovis prætextu audeat, vel præſumat. Hæc autem Vulgata editio cum una eſſet, variis lectionibus in plures quodam modo diſtracta videbatur. Quarum licèt nonnullas, aut veterum Codicum, aut ſanctorum Patrum invexiſſe auctoritas, plurimæ nihilominus vel ex injuria, temporum, vel ex librariorum incuria, vel ex impreſſorum imperitia, vel ex temerè emendantium licentia, vel ex recentiorum interpretum audacia, qui Eccleſiæ filii cum ſint, minus tamen Eccleſiæ doctoribus, quàm

Lib. 2. c. 11 de doctr. Chriſtiana. Tom. 3.

Seſſ. 4 decreto de editione & uſu ſacrorum librorum.

Judæorum Rabbinis morem ſibi gerendum putarunt: vel demum ex hæreticorum ſcholiis ad marginem, captioſiſque fallaciis obrepſerant. Et, quamvis in hac tanta lectionum varietate nihil hucuſque repertum ſit, quod fidei, & morum cauſis tenebras offundere potuerit; verendum tamen fuit, ne creſcente magis, ac magis in dies addendi, detrahendique temeritate, hæc probatiſſima Scripturarum Editio, quam vinculum pacis, fidei unitatem, charitatis nexum, diſſentientium conſenſionem, certiſſimam in rebus dubiis normam eſſe oportebat, pleriſque contra, ſchiſmatis, & hæreſis inductio, dubitationum fluctus, involutio quæſtionum, diſcordiarum ſeges, & piarum mentium implicatio multiplex evaderet. Quòd in 70. interpretum Græca editione beatus *Hieronymus*, in Latina verò ſanctus *Auguſtinus* olim accidiſſe commemorant. tanta autem labes ne adhuc ulterius ſerperet, ſenſimque in Vulgatam editionem noſtram manaret, ſapienter eadem œcumenica Synodus Tridentina decrevit ut hæc ipſa Vetus, & Vulgata editio poſthac quàm emendatiſſime imprimeretur. Verum quia nihil profuiſſet hujus Editionis auctoritatem graviſſimo ſanxiſſe decreto, ſi illius quæ germana eſſet lectio neſciretur,

In præfat. in Eſdram & Nehemiam. Idem in priori præfat. in Paralipom. tom. 3. Epiſtola 10. ad Hieronymum tom. 2.

tur, ſacerque textus ita diſputantium pateret arbitrio, ut is, qui adverſus perfidum hoſtem, tanquam validiſſimus mucro diſtrictus fuerat, idem & clypeus fieri poſſet, quo debilitati jam, cæſique hoſtis latera tegerentur. Id igitur nos indignè ferentes, eóque indignius, quod per hoſce jam viginti duos annos, qui à dicto Tridentini Concilii decreto, ad noſtri uſque Pontificatus exordium interfluxerant, licet hujuſmodi opus aliquando cœptum fuerit, tamen ob alias fortaſſe occupationes intermiſſum, nullumque huic imminenti malo remedium adhibitum fuerat: ac propterea tanto impenſiore cura ac ſtudio id proſequendum cenſentes, quanto magis, & ab omnibus Dei eccleſiis expetitur, & à ſynagogis Satanæ reformidatur; cum primum ad Apoſtolicam beati Petri ſedem divina nos miſeratio, meritis licet imparibus evocavit; nihil tandem antiquius habuimus, quam ut primo quoque tempore, optatiſſimam iſtam Vulgatæ editionis emendationem aggrederemur. Itaque viros complures doctos, qui ſanctarum Scripturarum, ſacræ Theologiæ, multarumque linguarum ſcientia, ac diuturno variarum rerum uſu, acríque, cum aliquid diſcernendum eſt, judicio, ac ſolertia præſtarent, delegimus, ac ſimul

congregavimus, ut in germana, ſinceraque ſacri textus editione perquirenda, ſtrenue laborarent, nobiſque adjumento forent. Nos enim rei magnitudinem perpendentes, ac proinde conſiderantes, ex præcipuo, ac ſingulari Dei privilegio, & ex vera, ac legitima ſucceſſione Apoſtolorum Principis B. *Petri*, pro quo Dominus ac Redemptor noſter, ab æterno Patre pro ſua reverentia procul dubio exauditus, non ſemel tantum, ſed ſemper rogavit ut ejus fides, non humana carne, & ſanguine, ſed eodem Patre inſpirante ei revelata, nunquam deficeret: cui etiam Dominus injunxit ut cæteros Apoſtolos in eadem fide confirmaret: qui denique, ſicuti confidimus, divinam pro nobis opem uſque ad conſummationem ſæculi, eccleſiæ Catholicæ promiſſam, implorare non ceſſat, ad nos in ejuſdem Petri Cathedra, in qua ejus vivit poteſtas, & excellit auctoritas, Deo ſic diſponente conſtitutos, totum hoc judicium propriè, ac ſpecialiter pertinere, Dei omnipotentis auxilio ſuppliciter invocato, & ipſius Apoſtolorum Principis auctoritate confiſi, ob publicam ſanctæ Dei Eccleſiæ utilitatem haudquaquam gravati ſumus, inter alias Pontificiæ ſolicitudinis occupationes, hunc quoque non mediocrem accuratæ lucubrationis labo-

Hebr. 5.

Luc. 22.

S. Leo ſerm. in Nativit S S. Petri & Pauli.

S. Leo. ſerm. 2.

rem

rem ſuſcipere, atque ea omnia perlegere, quæ alii collegerant, aut ſenſerant, diverſarum lectionum rationes perpendere, ſanctorum doctorum ſententias recognoſcere: quæ quibus anteferenda eſſent, dijudicare, adeo, ut in hoc laboriosiſſimæ emendationis curriculo, in quo operam quotidianam, eamque pluribus horis collocandam duximus, aliorum quidem labor fuerit in conſulendo, noſter autem in eo, quod ex pluribus eſſet optimum, deligendo: ita tamen, ut Veterem multis in Eccleſia abhinc ſæculis receptam lectionem omninò retinuerimus. Novam interea Typographiam in Apoſtolico Vaticano Palatio noſtro ad id potiſſimum magnificè extruximus, atque ad ejus curam, Congregationem aliquot ſanctæ Ro. Eccleſiæ Cardinalium, & inſigne Collegium doctiſſimorum virorum fere ex omnibus Chriſtiani orbis nationibus, & celeberrimis ſtudiorum Generalium univerſitatibus, amplis, opulentiſque redditibus donatum deputavimus, ut in ea emendatum jam Bibliorum volumen excuderetur: eáque res quo magis incorruptè perficeretur, noſtra nos ipſi manu correximus, ſi qua prælo vitia obrepſerant, & quæ confuſa, aut facile confundi poſſe videbantur, ea intervallo ſcripturæ, ac majoribus notis,

& interpunctione diſtinximus. Cæterum, noſtri ne hujus conſilii, inſtitutique rationes ignorentur, ſed potius univerſæ Eccleſiæ Catholicæ, ipſique poſteritati notiſſimæ, ac teſtatiſſimæ relinquantur, cunctique facile intelligant, quiſnam ordo in hoc opere conficiendo, quæ lex, ac methodus inita, quæ indagandi veri norma à nobis ſervata ſit: illud ſane omnibus certum atque exploratum eſſe volumus, noſtros hos labores, ac vigilias, nunquam eo ſpectaſſe, ut nova editio in lucem exeat, ſed ut Vulgata vetus ex Tridentinæ Synodi præſcripto, emendatiſſima, priſtinæque ſuæ puritati, qualis primum ab ipſius interpretis manu, ſtyloque prodierat, quoad ejus fieri poteſt, reſtituta imprimatur. In hac autem germani textus perveſtigatione, ſatis perſpicuè inter omnes conſtat, nullum argumentum eſſe certius, ac firmius, quàm antiquorum, probatorumque Codicum Latinorum fidem, quos tam impreſſos, quam manuſcriptos, ex Bibliothecis variis conquirendos curavimus. In quacunque igitur lectione plures vetuſtiores, atque emendatiores libri conſentire reperti ſunt, ea jure optimo, tanquam primigenii textus verba, aut his maxime finitima, retinenda decrevimus. Id verò ad germanam editionem conſtabiliendam,

dam, præſidium ſicubi deſideratum eſt, tunc ſanctorum Patrum, veterumque expoſitorum enarrationes, quibus diverſa ſcripturarum loca, & libros illuſtrarunt, ſubſidio fuere: in quibus, quidquid è re noſtra obſervatum fuit, id in hujus operis partem adſcitum eſt. In iis tandem quæ neque Codicum, neque doctorum magna conſenſione ſatis munita videbantur, ad Hebræorum, Græcorumque exemplaria duximus confugiendum, non eo tamen, ut inde Latini interpretis errata corrigerentur, ſed ut in eorum verborum locum, quæ, cum apud Latinos ambigua ſint, potuiſſent, quo non oporteret, inflecti, certum aliquid, atque indubitatum ſufficeretur, ſive ut, quod apud nos variantibus Codicibus inconſtans, diverſum, ac multiplex erat, id uniforme, conſonum, uniuſque modi, ipſorum fontium veritate perſpecta, ſanciretur. Sapienter enim B. *Hieronymus* in explanandis ſacris Scripturis doctor maximus admonebat, ut quemadmodum in novo Teſtamento, ſi quando apud Latinos quæſtio exoritur, & eſt inter exemplaria varietas, ad fontem Græci ſermonis, quo novum Teſtamentum eſt ſcriptum, recurri ſolet: ita ſi quando inter Græcos, Latinósque diverſitas eſt in veteri Teſtamento, tunc ad Hebræam

In epiſtola ad Suniam & Frettellam. tom. 3.

Hebræam recurramus veritatem, ut quidquid de fonte proficiſcitur, hoc quæramus in rivulis: quod etiam B. *Auguſtinus* iis, qui Scripturam tractant, inter alias regulas tradidit. Laudabilem itaque ſanctorum Patrum conſuetudinem religioſe ſecuti ſumus, dum in iis, quæ apud Latinos nimis ambigue dicta, ſeu variata habentur, Hebrææ, Græcæque linguæ fidem, & Codices inſpeximus; ſed, ne id licentius fieret quam æquum erat, ſolers cautio adhibita fuit. Neque enim ignoramus multos eſſe, qui pleraſque Latinæ hujus editionis voces, ac locutiones, proprie, aut eleganter, aut perſpicuè, aut breviter, aut copioſe magis, aut tanquam verbis ad verba demenſis, à Latino interprete verti potuiſſe exiſtiment. Verum de his minuta nimium, & anguſta concertatio videtur: neque enim tanti ſunt, ut non iis & antiquioris Eccleſiæ religio, & ſanctiſſimorum Patrum jure anteponatur auctoritas: prorſúſque indignum eſt, B. *Gregorio* teſte, ut ſub Donati regulis verba cœleſtis oraculi reſtringantur: ac tanta per ſe eſt Vulgatæ editionis auctoritas, támque excellens præſtantia, ut majorem deſiderare, penitus inane videatur. Qui namque in ea libri continentur (ut à majoribus noſtris quaſi per manus traditum nobis eſt) retenti

S. Aug. l. 2. Doct. Chr. cap. 14 & 15. tom. 3. & lib. 11. contra Fauſtum c. 2. tom. 6

Epiſt. ad Leandr. in expoſ. Job cap. 5.

tenti ſunt partim ex communi, & antiquiſſima quadam editione Latina, quam ſanctus *Hieronymus* Vulgatam editionem, B. *Auguſtinus* Italam, ſanctus *Gregorius* Veterem tranſlationem appellant, quam ſanctus itidem *Auguſtinus* cæteris, quæ tunc plurimæ in uſu erant, etiam præferendam cenſuit, quòd eſſet verborum tenacior cum perſpicuitate ſententiæ; partim ex ſancti *Hieronymi* tranſlatione adſciti fuere, quibus idcirco quantus honor deferendus ſit, is facile intelligit, qui eorum Interpretis dignitatem agnoſcit. Fuit enim ſanctus *Hieronymus* (ut inter cæteros idem B. *Auguſtinus* teſtatur) Græco, Latino, & Hebræo eruditus eloquio, & ex occidentali ad orientalem tranſiens Eccleſiam, in locis ſanctis, literisque ſacris, ad decrepitam uſque vixit ætatem: atque omnes, qui ante illum ex utraque orbis parte de doctrina Eccleſiaſtica ſcripſerant, pene vidit, aut legit: eumque non modo *Auguſtinus*, *Chromatius*, *Paulinus*, cæterique ſanctiſſimi Epiſcopi, ſed etiam *Damaſus* Pontifex Rom. de Scripturarum locis conſulebant. Nec immerito tantam apud omnes nominis celebritatem, in ſanctarum præſertim Scripturarum ſcientia, adeptus fuerat. Cum ad eam conſequendam, nullis vigiliis, nullis peregrinationi-

S. Hieron. comment. in Iſaiæ cap. 49. tom. 4. S. Auguſt. l. 2. de Doct. Chriſt. cap. 15. tom. 3.

Epiſt. ad Leand. in expoſitionem Job cap. 5. Lib. 1. contra Julianum Pelagianum. tom. 7.

tionibus pepercerit, et doctiſſimos quoſque in Gallia audiverit: *Conſtantinopoli Gregorium Nazianzenum, Alexandriæ Didymum*, & alios alibi conquiſiverit, uſus denique clariſſimis Hebrææ linguæ Magiſtris: non enim uno aliquo doctore contentus fuit, ſed plurimos, eoſque eruditiſſimos adhibebat: non rerum modo, verum etiam nominum ſedulus indagator. Quinimo & loca ipſa, quæ in Scripturis ſæpe commemorantur, inſpexit, idque ad intelligentiam Scripturarum ſummopere ſibi profuiſſe teſtatur. Quicunque igitur tanti Interpretis ſanctitatem, ingenium, eruditionem, ſolertiam, Magiſtros, labores, illud in quo vixit ſeculum, cum linguarum omnium, ac præſertim Hebrææ ſtudia florerent, diligenter ſpectaverint; facile judicium damnabunt eorum, qui aut tam eximii Doctoris Lucubrationibus non acquieſcunt, aut etiam meliora, ſeu paria præſtare ſe poſſe confidunt. Multo ſane rectius ſanctus *Iſidorus*, venerabilis *Beda* Presbyter, ſanctus *Remigius*, *Alcuinus*, *Fortunatus*, *Rabanus*, *Maurus*, ſanctus *Anſelmus*, B. *Bernardus*, *Haymo*, *Richardus*, & *Hugo Victorini*, *Petrus Cluniacenſis*, *Rupertus Abbas*, aliique complures egregii doctores, qui per mille ab hinc annos in Eccleſia claruerunt,

In præfat. libri Paralipom. ad Domnionem & Rogatianum tom. 3

runt, qui *Hieronymi* verſione ita in omnibus diſputationibus, enarrationibus, declamationibus uſi ſunt, ut cæteræ, quæ pene innumerabiles erant, quaſi lapſæ de Catholicorum Patrum manibus obſoleverint. Ideoque legimus apud ſanctum *Iſidorum*, quoniam de Hebræo in Latinum eloquium ſanctus tantummodo *Hieronymus* ſacras Scripturas convertit, ejus Editione generaliter omnes Eccleſias uſquequaque uti, eo quod veracior eſt in ſententiis, & clarior in verbis. Et ante *Iſidorum* B. *Gregorius Magnus* fere idem ſenſerat. Nec Latini modo Patres, ſed Hebræi quoque, Græcique cum Latinos alios interpretes negligant, aut ignorent, *Hieronymum* tamen ampliſſimo ſuo teſtimonio, & honore dignum eſſe cenſuerunt. Nam de Hebræis idem *Auguſtinus*: de Græcis autem ipſemet ſanctus *Hieronymus* ſcribit, à *Sophronio* viro optime erudito Pſalterium, & Prophetas, quos *Hieronymus* ex Hebræo in Latinum verterat, in Græcum eleganti ſermone tranſlatos fuiſſe. Quemadmodum ergo laudabile eſt, ubicunque noſtri Codices ipſi per ſe aut conciliari, aut intelligi non poſſunt, linguarum externarum præſidia quærere; ita, cum id neceſſarium non eſt, leviſſimis de cauſis majorum noſtrorum ſanctitatem, ſapientiam,

Lib. 1. de officiis divinis cap. 12.

Lib. 20. Moral. c. 24. tom. 2.

Lib. 18 de civit. Dei, cap. 43. tom. 5. De viris illuſtribus in Sophronio.

entiam, conſenſum, vetuſtiſſimámque Eccleſiæ conſuetudinem non vereri, temeritas plane, pertinaciáque cenſenda eſt. Atque idcirco B. *Hieronymus*, qui Hebræos, Græcoſque interrogandos eſſe dubiis in rebus admonet; idem etiam ſentit, eo non niſi parce, & quanto rarius fieri poteſt (ne, quæ longo recepta ſunt uſu, fluctuent) recurrendum. Qua de cauſa, ad novi Teſtamenti tranſlationem, quamvis hortante *Damaſo* Pontifice, tardior fuit, pium appellans laborem, ſed periculoſam præſumptionem judicare de cæteris, ipſum ad omnibus judicandum, ſenis mutare linguam, & caneſcentem jam mundum in initia retrahere parvulorum. Quis enim doctus pariter, vel indoctus, cum in manus volumen ſumpſerit, & à ſaliva, quam ſemel imbibit, viderit diſcrepare quod lectitat, non ſtatim erumpat in vocem falſarium illum clamitans, & ſacrilegum, qui audeat in veteribus literis addere, mutare, corrigere? Notiſſimúmque eſt illud de Jonæ cucurbita, quæ in Veteri editione legebatur; pro qua cum *Hieronymus* hederam poſuiſſet, quodam in Africa Epiſcopo interpretationem *Hieronymi* in Eccleſia lectitante, factus eſt tantus tumultus in plebe propter unius verbi diſſonantiam, ut coactus ſit Epiſcopus, ne

In præfat. quatuor Evangeliorum tom. 3.

Epiſt. 10 & 11. tom. 1.

Seſſ. 4.

ſacer-

ſacerdotio dejiceretur, damnare quod legerat. Quare meritò ſacra Tridentina Synodus veteris Vulgatæ editionis libros non aliter, quam prout in Eccleſia legi conſueverunt, pro canonicis ſuſcipiendos decrevit. Nos autem ut hæc Vetus editio, quæ nunc prodit noſtro excuſa prælo, ejuſdem Synodi præſcripto modis omnibus reſponderet, non ſolum veteres, & ab Eccleſia receptos loquendi modos conſervavimus, ſed etiam Apocrypha rejecimus, authentica retinuimus. Nam tertium & quartum *Eſdræ* libros inſcriptos, & tertium *Machabæorum*, quos Synodus inter Canonicos non annumerat, aſſentientibus etiam in hoc prædictis Cardinalibus Congregationis ſuper Typographia Vaticana deputatæ, ab hac editione prorſus exploſimus. Orationem etiam *Manaſſæ*, quæ neque in Hebræo, neque in Græco textu eſt, neque in antiquioribus Manuſcriptis Latinis exemplaribus reperitur; ſed in impreſſis tantum poſt Librum ſecundum *Paralipomenon* affixa eſt, tanquam inſutam, adjectam, & in textu ſacrorum Librorum locum non habentem, repudiavimus. Nonnullas etiam aliquando ſententias, quæ aliunde accerſitæ, Vulgatæ editioni interpoſitæ erant, neque in antiquis exemplaribus, neque in ſanctorum Patrum Sess. 4.

Commentariis inveniebantur, delevimus. Hanc denique editionem à variis, qui vitio multorum irrepſerant, erroribus accurate emendavimus, & purgavimus, atque in priſtinam veritatem ſumma diligentia reſtituimus. Neque vero eſt quod quiſpiam miretur, ſi aliqua ſacræ ſcripturæ loca aliter in ſanctis quibuſdam doctoribus legerit, quam in hac editione conſcripta ſunt. Nam *Ambroſius*, *Auguſtinus*, & alii plurimi ſeptuaginta Interpretum editionem plerumque ſecuti fuerunt. Ad Laudem igitur & Gloriam Omnipotentis Dei, Catholicæ fidei conſervationem, & incrementum, ac ſacroſanctæ univerſalis Eccleſiæ utilitatem, hac noſtra perpetuo valitura conſtitutione, de eorundem venerabilium Fratrum noſtrorum *S. R. E.* Cardinalium ſuper Typographia Vaticana deputatorum conſilio & aſſenſu, quorum opera, & induſtria, in hac ipſa Vulgatæ editionis emendatione, in rebus præſertim gravioribus uſi ſumus, & ex certa noſtra ſcientia, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ſtatuimus, ac declaramus, eam Vulgatam ſacræ, tam veteris, quam Novi Teſtamenti paginæ Latinam Editionem, quæ pro authentica à Concilio Tridentino recepta eſt, ſine ulla dubitatione, aut controverſia cenſendam eſſe

hanc

hanc ipſam, quam nunc, prout optimè fieri potuit, emendatam, & in Vaticana Typographia impreſſam in univerſa Chriſtiana Rep. atque in omnibus Chriſtiani orbis Eccleſiis legendam evulgamus, decernentes, eam prius quidem univerſali ſanctæ Eccleſiæ, ac ſanctorum Patrum conſenſione, deinde verò generalis Concilii Tridentini decreto, nunc demum etiam Apoſtolica nobis à domino tradita auctoritate comprobatam, provera, legitima, authentica, & indubitata, in omnibus publicis privatiſque diſputationibus, lectionibus, prædicationibus, & explanationibus recipiendam, & tenendam eſſe. Diſtrictius vero inhibemus, ne unquam perpetuis futuris temporibus, novæ vulgatæ editionis poſthac Bibliorum ſine expreſſa Apoſtolicæ ſedis licentia textus imprimatur: neve quiſquam privato, aut peculiari ſuo ſenſu aliam editionem ſibi confingere, neve hanc ipſam Veterem Vulgatam à nobis, ut præfertur, reſtitutam editionem, intra decem annos à datis præſentium numerandos, tam citra, quam ultra montes, alibi, quam in noſtra Typographia Vaticana, imprimere audeat vel præſumat. Elapſo autem præfato decennio, eam cautionem adhiberi præcipimus, ut nemo ſanctas Scripturas typis mandare præ-

ſumat, niſi habito prius exemplari in Typographia Vaticana excuſo, eodemque Inquiſitoris hæreticæ pravitatis ejus Provinciæ, vel, ſi Inquiſitor in ea Provincia non ſit deputatus, Epiſcopi ejuſdem loci manu propria ſubſcripto, juxta illud, ne minima quidem particula mutata, addita vel detracta. Poſtquam vero Libri ſacri ſic fideliter excuſi fuerint, nec tunc quidem vendantur, aut evulgentur, niſi prius delato rurſus ad Inquiſitorem, vel deficiente inquiſitore, ad Epiſcopum exemplari ab eis antea ſubſcripto, iidem libri juxta illud impreſſi, cum eo diligenter, & accuratè collati, & Inquiſitoris, vel in eventum prædictum, Epiſcopi ſigno, aut Chirographo quod inter ſe prorſus concordent fidem faciente, & atteſtante, approbati extiterint. Verum, quoniam ex variis, quæ hactenus ad marginem adſcribi conſueverant, lectionibus illud ſequitur incommodi, ac moleſtiæ, quod, cum primum hujuſmodi varietas oculis objicitur, lectoris animum ab eo, quod tunc inſtat agendum, avocat, illumque alieno plane tempore ad ea, quæ in Codicibus diſſonant inter ſe conferenda traducit, nec facile eſt in tanta lectionum multiplicitate Scripturas inoffenſo pede percurrere, & ea quaſi ſilva diverſitatis oblata, quæ quibus præponenda ſint, inter-

noſcere;

noſcere; Nos optimum factu, piiſque omnibus gratum fore arbitrati, ut Eccleſiæ filii ab his perplexitatibus, ejuſdem Eccleſiæ judicio, liberentur, utique eos, quibus unum baptiſma, una fides, una ſpes vocationis eſt, diſſentiens non dividat lectio Scripturarum, quarum potiſſimum indifferens conſenſio eos debuit in unitatem Spiritus copulare; Auctoritate, & tenore præmiſſis mandamus, ut Vulgatæ editionis Biblia poſthac non niſi uniformia imprimantur, nec aliquid à textu diverſum in margine ſcribatur. Quæ vero antehac quibuſcunque in locis impreſſa ſunt, juxta hunc noſtrum textum ad verbum & ad literam corrigantur. Idque tam impreſſis, quam in imprimendis Miſſalibus, Breviariis, Officiis Beatæ Mariæ Virginis, Pſalteriis, Ritualibus, Pontificalibus, Ceremonialibus, & aliis Eccleſiaſticis Libris, quoad eas tantum Scripturæ lectiones, & verba quæ ex Vulgata editione ſumpta, atque in eiſdem libris inſerta fuiſſe conſtat, ubique ſervetur. Si quis autem Typographus in quibuſcunque Regnis, Civitatibus, Provinciis, & locis tam noſtræ, & S. R. E. ditioni in temporalibus ſubjectis, quàm non ſubjectis, Biblia ſacramque Scripturam intra decennium prædictum quoquo modo; lapſo autem

decennio aliter quam juxta hujuſmodi exemplar ab Inquiſitore, ſeu, in ejus defectum, ab Epiſcopo ſibi tradendum, etiam minima aliqua particula mutata, addita vel detracta, aut ad marginem, vel in textu adſcripta, etiam per modum ſcholiorum, annotationum vel gloſſæ, typis mandare, aut ſic quidem codices impreſſos & emendatos, ſine tamen dicto ſigno, & atteſtatione, quod cum priori exemplari, ſibi, ut præfertur, tradito concordent, vendere, venales habere, aut aliàs edere vel evulgare; aut, ſi quis Bibliopola à ſe, vel ab aliis quibuſvis, etiam ad hanc uſque diem, vel in futurum, ante vel poſt Dat. præſentium literarum impreſſos libros, ſeu imprimendos, à præfata per nos reſtituta, & correcta Editione in aliquo diſcrepantes, vel juxta eam ad unguem non emendatos, ac ſimili Inquiſitoris, ſeu Epiſcopi, ſubſcriptione non approbatos, ſeu cum additionibus, aut variis iectionibus ad marginem conſcriptis excuſos, pariter vendere, venales proponere, vel evulgare præſumpſerit; is qui in ſupradictis caſibus, ſive eorum quolibet noſtræ huic conſtitutioni non paruerit, ultra amiſſionem omnium librorum & alias temporales arbitrio infligendas pœnas, etiam majoris excommunicationis ſententiam eo ipſo incurret,

ret, a qua, niſi in mortis articulo conſtitutus, ab alio, quam pro tempore exiſtente Rom. Pontifice abſolvi non poſſit. Quòd ſi Inquiſitor, aut Epiſcopopus aliud exemplar ab eo quod in Vaticana Typographia impreſſum eſt, quoquo modo diſcordans Typographo ad imprimendum tradiderit, vel impreſſum ſuo ſigno, aut ſubſcriptione approbaverit, quod revera ab eo diſcordet; in eum, ſi Antiſtes fuerit, etiamſi Archiepiſcopali, Primatali, Patriarchali, vel alia majori præfulgeat dignitate, interdicti ingreſſus Eccleſiæ; ſi autem inferior, excommunicationis ſententiam ipſo facto incurrendam ex nunc per præſentes ferimus, ita ut ab alio, quam à Rom. Pontifice abſolutionis, aut relaxationis beneficium conſequi nequeat. Et nihilominus tam Inquiſitor, ſeu Epiſcopus ipſe, qui hujuſmodi libros à præfata impreſſione Vaticana differentes approbaverit, quàm etiam Typographus, ſeu Bibliopola, qui noſtris ſuperius expreſſis præceptis, ac prohibitionibus in aliquo non obtemperaverit, in Congregatione Cardinalium ſanctæ Romanæ, & univerſalis Inquiſitionis adverſus hæreticam pravitatem pro tempore deputatorum, ſe coram Judice, vel Judicibus ab eadem Congregatione delegatis, de hujuſmodi

juſmodi facto in diſtricto judicio rationem reddere teneatur, ac pro modo culpæ, ſeveris pœnis ejuſdem Congregationis, ſeu Judicis, vel Judicum, ab ea deputandorum arbitrio puniatur. Cæterum ſi Manuſcripta, vel Impreſſa Biblia hujus etiam vulgatæ Editionis, ob Characterum venuſtatem, ſeu ob aliquod inſigne Codicis ornamentum, ſive ob impreſſionis præſtantiam, vel ob notationes ad marginem ſcriptas aſſervantur, & juxta noſtrum hoc exemplar emendata non fuerint, ea in iis, quæ huic noſtræ Editioni non conſenſerint, nullam in poſterum fidem, nullamque auctoritatem habitura eſſe decernimus, ac declaramus: Mandantes univerſis, & ſingulis Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, cæteriſque Eccleſiarum, & locorum etiam Regularium Prælatis, per univerſum Orbem conſtitutis, ut præſentem Conſtitutionem in ſuis quiſque Eccleſiis, Provinciis, Civitatibus, Diœceſibus & Juriſdictionibus curent perpetuo, firmiter & inviolate ab omnibus obſervari, contra dictores & inobedientes per cenſuras Eccleſiaſticas, aliáque opportuna juris, & facti remedia, appellatione poſtpoſita, compeſcendo, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis, non obſtantibus conſtituti-

ſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, atque in Generalibus, Provincialibus vel Synodalibus Conciliis editis, nec non quarumcunque Eccleſiarum, Ordinum, Congregationum, Collegiorum atque Univerſitatum, Etiam Studiorum Generalium, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis & conſuetudinibus, etiam ab immemorabili tempore pacifice obſervatis Privilegiis quoque, Indultis & literis Apoſtolicis, illis, eorumque vel earum Prælatis, Superiorbus, & perſonis per quoſcunque Romanos, Pontifices, Prædeceſſores noſtros, ac nos, & Sedem prædictam, motu proprio, & ex certa ſcientia, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine & alias ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, & cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, irritantibuſque & aliis decretis in genere, vel in ſpecie quomodolibet conceſſis, & ſæpius approbatis & innovatis. Quibus omnibus & ſingulis etiamſi in eis caveatur expreſſe, quod illis nullatenus, aut non niſi de conſenſu certarum Perſonarum, vel niſi ſub certis modo & forma inibi expreſſis, derogari poſſit, & aliàs factæ derogationes nullæ ſint eo ipſo, ac pro illorum

illorum ſufficienti derogatione, de illis, eorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica & expreſſa mentio habenda, ſeu quævis alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret. Tenores hujuſmodi pro expreſſis habentis ad effectum præſentium duntaxat derogamus, ac nolumus illa cuiquam adverſus præmiſſa in aliquo ſuffragari; aut, ſi aliquibus communiter, vel diviſim ab Apoſtolica ſit Sede indultum quòd interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per Literas Apoſtolicas, non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de Indulto hujuſmodi mentionem. Volumus autem præſentes literas in valvis Baſilicæ Lataranenſis, ac Principis Apoſtalorum de Urbe, & Cancellariæ Apoſtolicæ de more publicari, & intra quatuor menſes, eos, qui citra montes ſunt; qui vero ultra montes, intra 8. menſes à die publicationis hujuſmodi numerandos perinde arctare & afficere, ac ſi eorum cuilibet perſonalitèr intimatæ fuiſſent: Decernentes ut earum tranſumptis, etiam impreſſis, Notarii publici manu ſubſcriptis, ac Sigillo Prælati Eccleſiaſtici obſignatis, eadem ubique habeatur fides, quæ ipſis originalibus exhibitis, vel oſtenſis haberetur. Nullo ergo omnino hominum liceat hanc Pagi-

nam

nam noſtri ſtatuti declarationis, decretorum, voluntatum, prohibitionis & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, Indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum *Petri*, & *Pauli* Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. *Dat.* Romæ *apud ſanctam* Mariam, *Anno Incarnationis Dominicæ* 1589. *Kalendis* Martii, *Pontificatus noſtri Anno Quinto.*

Index

Index Locorum Manu ipſius Sixti Quinti vel aliorum poſt Impreſſionem Correctorum.

DEleto alio neſcio quo vocabulo ſuperinducitur ex nova impreſſione caſtigatione, verbum *prioribus*. Gen. cap. 41. v. 10.

Vox *Jaſubitarum* expuncto alio vocabulo. Num. cap. 26. v. 8.

Hæc duo verba *in circuitu*. 4 Reg. cap. 6. v. 15.

Verbum *Joſue* bis in eodem cap. nimirum 2 Eſdr. c. 12. v. 2. cum antea *Jeſue* per incuriam typographi (ut eſt maxime probabile) imprimeretur; hæc duo vocabula calamo correcta reperio, cætera vero ope manúque typographi.

Diſpuncta voce *latitudinem*, imprimatur de novo vox *altitudinem*. libro Judith c. 1. v. 1. quæ tamen correctio, uſque adeo diſplicuit Clementi, ut verſis vocabulis curaret, ut contrarium cudaretur.

Hæc verba Job. 18. v. 11. delitis aliis *involvent pedes ejus*.

Ita vocula, *ea*. Pſal. 148. v. 6.

Verbum, *Eſt*, Prov. 30. ver. 27. manu correctum reperio.

Vox, *venit*. Cant. cap. 2. v. 8.

Litera *a* in voce *Cantica* quæ eſt in titulo libri.

Verbum *greges*. Cant. cap. 4. v. 2. & rurſum ver. 3.

Vocabulum *videbis*. Cant. cap. 7. v. 1.

Verba hæc *de deſerto*. Cant. Cap. 8. v. 5.

Ultima ſyllaba in verbo *quoniam*, & integrum vocabulum *immortalitas*. Lib. Sap. cap. 8. v. 14.

Vox *denotatio* (hoc etiam notatum volo) Eccleſia-

cleſiaſtici cap. 5. v. 15. correxit hoc manus Sixti vel aliorum.

Vox, *inclinentur*. Iſa. c. 14. v. 11.

Hæc verba, *nunc quid*, Iſa. 52. v. 5. ubi vides vocabulum correctum, egere & ipſum quoque correctione alia.

Verba hæc, *Exui me*, Baruch. cap 4. 16.

Vox *limatus*. Ezech. cap. 21. v. 7. antea *lumatus* erat in impreſſis exemplaribus, hoc palam eſt, quia ſoluto glutine, apparet ſyllaba prior ejuſdem vocis.

Verbum, *limpidiſſimam*. Ezech. cap. 26. ver. 13.

Vox, *cornua* notatur calamo, tum infra vocem, tum etiam in margine perinde ac ſi delendum foret, Dan. cap. 7. ver. 6.

Hæc verba Danielis in eod. cap. v. 14. *quatuor ſunt regna, quæ conſurgent de terra*, notantur, ſed quem in finem Hercules, neſcio.

Hæc verba, *in Jeruſalem*, Sixtus deleverat cum ea à Clemente in editione Bibliorum ſuorum unde ignorantia craſſa dejecta eſſent, reſtituantur, verba extant Zachariæ cap. 12. v. 5.

Verbum, *relinquatis*, relictum eſt ab ignavo & oſcitante typographo.

In novo Teſtamento particula, *&*, vel aliqua alia ejuſmodi particula deletur, in Actibus Apoſtolorum c. 7. v. 6. præter quem errorem alium non reperio, excepto niſi quod verbum *pro* abundet, 1 Petri c. 3. v. 11. quod tamen ipſum obeliſcum Sixti effugere non potuit. Itaque fruſtra aut ſine ſummis atque graviſſimis rationibus non ſunt illa glorioſa verba aureis literis inſcribenda præpoſita Novo Teſtamento ex ultimo Apoc.

Si quis apposuerit ad hæc, apponet Deus super illum plagas scriptas in libro isto. Et si quis diminuerit de verbis libri prophetiæ hujus, au-

ferat Deus partem ejus de libro vitæ, & de civitate ſancta, & de his, quæ ſcripta ſunt in libro iſto. Nam ea fuit correctio hujus libri ut omnia bene, ut vulgo, vel ut de Deo dicitur Gen. 1. ver. ult. valdè bene videret: verum metuens ſibi in veteris Teſtamenti correctionibus, & emendationibus (quanquam in Veteri Teſtamento non minus locum habeant quam in Novo) conſultò omiſit hæc verba *Sixtus*: quod ritè factum ab eo, ejuſdem editionis cum *Clementis* comparatio, quam in ſequentibus (lector benevole quiſquis es tibi exhibemus) juſtiſſimè comprobabit. Quod ſi utrámque editionem qui ſciunt Hebraicè ad Lydium lapidem originalium linguarum, in quibus ſcripta ſunt Biblia reduxerint, invenient illam querelam Domini de *Judæis* apud *Iſaiam* non minus veram de Papiſtis pontificiáque Bibliorum depravatione, quam quæ apud Sagram. *Argentum tuum verſum eſt in ſcoriam: vinum tuum miſtum eſt aqua.*

Iſa. 1. 22.

BIBLIA

BIBLIA SACRA

Vulgatæ Editionis Sixti Quinti
Pont. Max. Juſſu

RECOGNITA ATQUE EDITA.

Accipe & devora. Apoc. 10.

ROMÆ
Ex Typographia Apoſtolica Vaticana
1590.

Præfatio ad Lectorem:

IN *multis magniſque Beneficiis, quæ per ſacram Tridentinam Synodum Eccleſiæ ſuæ Deus contulit, id in primis numerandum videtur, quod inter tot Latinas editiones divinarum Scripturarum, ſolam veterem ac vulgatam, quæ longo tot ſæculorum uſu in Eccleſia probata fuerat, graviſſimo Decreto Authenticam declaravit. Nam, ut illud omittamus, quod ex recentibus editionibus non paucæ ad hæreſes hujus temporis confirmandas licenter detortæ videbantur: ipſa certe tanta verſionum varietas, atque diverſitas magnam in Eccleſia Dei confuſionem parere potuiſſet, Jam enim hac noſtra ætate illud fere eveniſſe conſtat quod ſanctus* Hieronymus *tempore ſuo accidiſſe teſtatus eſt, tot ſcili-* Præfat in *Joſue.*

cet *Fuiſſe exemplaria, quot codices; cum unuſquiſque pro arbitrio ſuo adderet, vel detraheret. Hujus autem veteris ac vulgatæ editionis tanta ſemper fuit auctoritas, tamque excellans præſtantia ut eam cæteris omnibus Latinis Editionibus longe anteferendam eſſe, apud æquos Judices, in dubium revocari non poſſet. Qui namque in ea Libri continentur (ut a majoribus noſtris quaſi per manus traditum nobis eſt) partim ex ſancti* Hieronymi *tranſlatione, vel emendatione, ſuſcepti ſunt; partim retinenti ex antiquiſſima quadam editione Latina, quam S.* Hieronymus *communem & vulgatam, ſanctus* Auguſtinus *Italam, ſanctus* Gregorius *Veterem tranſlationem appellat. Ac de veteris quidem hujus, ſive Italæ editionis ſinceritate atque præſtantia præclarum ſancti* Auguſtini *teſtimonium extat in ſecundo libro de Doctrina Chriſtiana, ubi Latinis omnibus dictionibus, quæ tunc plurimæ circumferebantur, Italam præferendam cenſuit, quòd eſſet ut ipſe loquitur, verborum tenacior cum perſpicuitate ſententiæ. De ſancto vero* Hieronymo *multa extant veterum Patrum egregia teſtimonia: eum enim ſanctus* Auguſtinus *hominem doctiſſimum, ac trium linguarum peritiſſimum vocat, atque ejus tranſlationem ipſorum quoque Hebræorum teſtimonio veracem eſſe confirmat. Eundem*

S. Hiero. in c. 49. *Iſa.*

S. *Aug.* lib. 2. de Doctrina Chriſti c. 14.

S. *Greg.* Epiſtola dedic ad *Leandrum* c. 5. in fin.

S. *Auguſt.* ubi ſupra. Lib. 18. de Civit. Dei c. 43.

ſanctus

ſanctus Gregorius *ita prædicat, ut ejus tranſlationem, quam novam appellat, ex Hebræo eloquio cuncta verius transfudiſſe dicat: atque idcirco digniſſimum eſſe, cui fides in omnibus habeatur. Sanctus autem* Iſidorus *non uno in loco* Hieronymianam *verſionem cæteris omnibus anteponit, eamque ab Eccleſiis Chriſtianis communiter recipi ac probari affirmat, quod ſit in verbis clarior, & veracior in ſententiis.* Sophronius *quoque, vir eruditiſſimus, S.* Hieronymi *tranſlationem non Latinis modo, ſed etiam Græcis valde probari animadvertens, tanti eam fecit, ut Pſalterium & Prophetas ex* Hieronymi *verſione in Græcum eleganti ſermone tranſtulerit. Porro qui ſecuti ſunt, viri doctiſſimi,* Remigius, Beda, Rabanus, Haymo, Anſelmus, Petrus Damiani, Richardus, Hugo, Bernardus, Rupertus, Petrus Lombardus, Alexander, Albertus, Thomas, Bonaventura, *cæterique omnes, qui his nongentis annis in Eccleſia floruerunt, ſancti* Hieronymi *verſione ita ſunt uſi, ut cæteræ, quæ pæne innumerabiles erant, quaſi lapſæ de manibus Theologorum, penitus abſoleverint. Quare non immerito Catholica Eccleſia S.* Hieronymum *doctorum maximum, atque ad Scripturas Sacras interpretandas divinitus excitatum ita celebrat, ut jam difficile non ſit illorum omnium damnare*

Lib 2. c. moral. 24.

Lib. 6. Etymol. c. 5.

Lib. 1. de Divin. off. 12.

Judicium, qui vel tam eximii Doctoris lucubrationibus non acquiescunt, vel etiam meliora, aut certè paria præstare se posse confidunt. Cæterum ne tam fidelis translatio, tamque in omnes partes Ecclesiæ utilis, vel injuria temporum, vel impressorum incuria, vel temere emendantium audacia, ulla ex parte corrumperetur, eadem sacrosancta Synodus Tridentina illud Decreto suo sapienter adjecit, ut hæc ipsa vetus ac vulgata Editio emendatissimè, quoad fieri posset imprimeretur: neque ulli liceret eam sine facultate & approbatione Superiorum excudere. Quo Decreto simul Typographorum temeritati ac licentiæ modum imposuit, & Pastorum Ecclesiæ in tanto bono quàm diligentissime retinendo, & conservando, vigilantiam atque industriam excitavit. Et quamvis insignium Academiarum Theologi in Editione vulgata pristino suo nitori restituenda magna cum laude laboraverint; quia tamen in tanta re nulla potest esse nimia diligentia, & codices manuscripti complures & vetustiores summi Pontificis jussu conquisiti, utque in urbem advecti erant; & demum, quoniam executio generalium Conciliorum, & ipsa Scripturarum integritas ac puritas ad curam Apostolicæ sedis potissimum pertinere cognoscitur; ideo Pius 4. Pontifex max. pro suu in omnes Ecclesiæ partes incredibili vigi-

vigilantia, lectissimis aliquot sanctæ Rom. *Ecclesiæ Cardinalibus, aliisque cum sacrarum literarum, tum variarum linguarum peritissimis viris, eam Provinciam demandavit, ut vulgatam edit. Lat. adhibitis antiquissimis codicibus manuscriptis, inspectis quoque Hebraicis Græcisque Bibliorum fontibus: consultis denique veterum Patrum commentariis, accuratissime castigarent. Quod itidem institutum Pius* 5 *prosecutus est. Verum conventum illum ob varias, gravissimásque sedis Apostolicæ occupationes jamdudum intermissum,* Sixtus 5 *Divina Providentia ad summum Sacerdotium evocatus, ardentissimo studio revocavit, & opus tandem confectum typis mandari jussit. Quod cum jam esset excusum, & ut in lucem emitteretur, idem Pontifex operam daret, animadvertens non pauca in sacra Bibliæ præli vitio irrepsisse, quæ iterata diligentia indigere viderentur, totum opus sub incudem revocandum censuit atque decrevit. Id vero cum morte præventus præstare non potuisset,* Gregorius 14 *qui post Urbani* 7 *duodecim dierum Pontificatum Sixto successerat, ejus animi intentionem executus perficere agressus est amplissimis aliquot Cardinalibus, aliisque doctissimis viris ad hoc iterum deputatis. Sed eo quoque, & qui illi successit, Innocentio* 9 *brevissimo tempore*

pore de hac luce ſubtractis; tandem ſub initium Pontificatus Clementis 8, *qui nunc Eccleſiæ univerſæ gubernacula tenet, opus, in quod* Sixtus 5 *intenderat, Deo bene juvante perfectum eſt. Accipe igitur Chriſtiane Lector, eodem Clemente ſummo Pontifice annuente, ex Vaticana Typographia veterem ac vulgatam ſacræ Scripturæ Editionem, quanta fieri potuit diligentia caſtigatam: quam quidem ſicut omnibus numeris abſolutam, pro humana imbecillitate affirmare difficile eſt, ita cæteris omnibus, quæ ad hanc uſque diem prodierunt, emendatiorem, puriorémque eſſe, minime dubitandum. Et vero quamvis in hac Bibliorum recognitione in codicibus manuſcriptis, Hebræis Græciſque fontibus, & ipſis veterum Patrum commentariis conferendis non mediocre ſtudium adhibitum fuerit; in hac tamen pervulgata lectione ſicut nonnulla conſultò mutata, ita etiam alia, quæ mutanda videbantur, conſultò immutata relicta ſunt, tum quòd ita faciendum eſſe ad offenſionem populorum vitandum S.* Hieronymus *non ſemel admonuit: tum quod facile fieri poſſe credendum eſt, ut majores noſtri, qui ex Hebræis & Græcis Latina fecerunt, copiam meliorum & emendatiorum librorum habuerint, quam ii, qui poſt illorum ætatem ad nos pervenerunt, qui fortaſſe tam.*

Epiſt. ad Suniam & Fretellam Præ Evangel. ad Damaſum.

tam longo tempore identidem deſcribendo minus puri atque integri evaſerunt; tum denique quia ſacræ Congregationi Ampliſſimorum Cardinalium, aliiſque eruditiſſimis viris ad hoc opus a ſede Apoſtolica delectis propoſitum non fuit, novam aliquam editionem cudere, vel antiquum interpretem ulla ex parte corrigere vel emendare; ſed ipſam veterem, ac vulgatam Editionem Lat. à mendis veterum librariorum, necnon pravarum emendationum erroribus repurgatam, ſuæ priſtinæ integritati, ac puritati, quoad ejus fieri potuit reſtituere; eaque reſtituta, ut quam emendatiſſime imprimeretur juxta Concilii Oecumenici Decretum pro viribus operam dare. Porro in hac Editione nihil non Canonicum, nihil adſcititium, nihil extraneum, apponere viſum eſt: atque ea cauſa fuit, cur liber tertius & quartus Eſdræ *inſcripti, quos inter Canonicos libros ſacra Tridentina Synodus non annumeravit, ipſa etiam* Manaſſe *regis Oratio, quæ neque Hebraice, neque Græce quidem extat, neque in manuſcriptis antiquioribus invenitur, neque pars eſt ullius Canonici libri extra Canonicæ Scripturæ ſeriem poſita ſint: & nullæ ad marginem concordantiæ (quæ poſthac inibi apponi non prohibentur) nullæ notæ, nullæ variæ lectiones, nullæ denique præfationes, nullæ argumenta ad li-*

brorum

brorum initia conſpiciantur. Sed ſicut Apoſtolica ſedes induſtriam eorum non damnat, qui concordantias locorum, varias lectiones, præfationes ſancti Hieronymi, *& alia id genus in aliis editionibus inſeruerunt; ita quoque non prohibet quin alio genere characteris in hac ipſa Vaticana editione ejuſmodi adjumenta pro ſtudioſorum commoditate, atque utilitate in poſterum adjiciantur; ita tamen ut lectiones variæ ad marginem ipſius Textus minime annotentur.*

Clemens

Clemens P. Octavus *ad perpetuam rei memoriam.*

CUm ſacrorum Bibliorum vulgatæ editionis Textus ſummis laboribus ac vigiliis reſtitutus, & quàm accuratiſſime mendis expurgatus, Benedicente Domino, ex noſtra Typographia Vaticana in lucem prodeat; Nos, ut in poſterum idem Textus incorruptus, ut decet, conſervetur, opportune providere volentes, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium diſtrictius inhibemus, intra decem annos à data præſentium numerandos, tam citra, quàm ultra montes alibi quam in noſtra Vaticana Typographia à quoquam imprimatur. Elapſo autem præfato decennio, eam cautionem adhiberi precipimus, ut nemo hanc ſanctarum Scripturarum editionem typis mandare præſumat, niſi habito prius exemplari in Typographia Vaticana excuſo, cujus exemplaris forma, ne minima quidem particula de Textu mutata, addita, vel ab eo detracto, niſi aliquod occurrat, quod Typographicæ incuriæ manifeſte ad ſcribendum ſit, inviolabiliter obſervetur. Si quis vero Typographus in quibuſcunque Regnis, Civitatibus, Provinciis, & locis tam noſtræ & S. R. E.

ditioni

ditioni in temporalibus ſubjectis, quàm non ſubjectis, hanc eandem ſacrarum Scripturarum editionem intra Decennium prædictum quoquo modo, elapſo autem decennio, aliter quàm juxta hujuſmodi exemplar, ut præfertur, imprimere, vendere, venales habere, aut alias edere vel evulgare, aut ſi quis Bibliopola à ſe vel ab aliis quibuſvis, poſt datam præſentium, hujus Editionis impreſſos libros, ſeu imprimendos à præfato reſtituto & correcto Textu in aliquo diſcrepantes, ſeu ab alio quàm à Typographo Vaticano, intra decennium excuſos, pariter vendere, venales proponere vel evulgare præſumpſerit, ultra amiſſionem omnium librorum, & alias arbitrio noſtro infligendas pœnas temporales, etiam majoris excommunicationis ſententiam eo ipſo incurrat: à qua niſi à Rom. Pontifice, præterquam in mortis articulo conſtitutus, abſolvi non poſſit. Mandamus itaque univerſis & ſingulis Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, cæteriſque Eccleſiarum & locorum, etiam regularium Prælatis, ut præſentes literas in ſuis quiſque Eccleſiis & juriſdictionibus ab omnibus inviolate perpetuo obſervati curent ac faciant. Contradictores per cenſuras Eccleſiaſticas, aliaque opportuna juris & facti

cti remedia, appellatione poſtpoſita, compeſcendo, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſecularis; Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac in Generalibus, Provincialibus, vel Synodalibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus, ac quarumcunque Eccleſiarum, Ordinum, Congregationum, Collegiorum, atque Univerſitatum, etiam Studiorum generalium juramento confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis & conſuetudinibus, ac privilegiis, indultis, ac literis Apoſtolicis in contrarium quomodocunque emanatis, & emanandis: quibus omnibus ad hunc effectum latiſſime derogamus, ac derogatum eſſe decernimus. Volumus autem, ut præſentium tranſumptis etiam in ipſis voluminibus impreſſis eadem, in judicio & extra, fides ubique adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibita vel oſtenſa.

Dat. Romæ, *apud S.* Petrum *ſub Annulo Piſcatoris, die* 9. Novembris, 1592. *Pontif. noſtri Anno* 1.

M. Veſtrius Barbianus.

Abbreviationes quibus uti cogimur brevitatis ergô in collationibus horum Bibliorum.

Cl.	significat	*Biblia Clementis vel Biblia restituta à Clemente.*
Six.		*Biblia edita primo à Sixto Quinto.*
Lov.		*Biblia Lovanienſium.*
Addit.		aliquid { *additum* / *detractum* / *commutatum* } *à Clemente.*
Detr.		
Com.		
Com.gen.		Commutationem { *generis* / *perſonæ* / *caſus* / *numeri* / *temporis* } in { *genus.* / *perſonam.* / *caſum.* / *numerum.* / *tempus.* }
Com.per.		
Com.caſ.		
Com.num.		
Com.temp.		
Tranſpoſ.		*Tranſpoſitionem vocabulorum.*
Or. va.		*Orthographiam variam.*
MS.		*Manuſcriptos codices.*
H.		conſenſum cum { *Hebraico* / *Græco* } *fonte.*
G.		
C.		*Chaldaicam paraphraſim.*
Contr.		*Apertam contrarietatem vel contradictionem.*

Conteſtor omni audienti verba prophetiæ libri hujus: Si quis appoſuerit ad hæc, apponet Deus ſuper illum plagas ſcriptas in libro iſto. Et ſi quis diminuerit de verbis libri prophetiæ hujus, auferet Deus partem ejus de libro vitæ, & de civitate ſancta, & de his quæ ſcripta ſunt in libro iſto. Apoc. c.22.v.18. & 19.

Elenchus

Elenchus eorum, quæ in Vulgata Verſione *Bibliorum* ex Editionibus *Sixti Quinti*, & *Clementis Octavi*, ſunt vel addita, vel detracta, vel commutata, vel lapſu memoriæ, vel alio quovis modo ſuppoſita, facta diligenti locorum, & librorum comparatione.

LIBER GENESIS.

CAP. I.

V. 2. Spiritus *Dei* ferebatur ſuper aquas. *Cl.* 10. MS. R. H. C. G. — Commutatio.
2. Spiritus *Domini* &c. *Six.* Lov.

27 Creavit Deus hominem ad imaginem ſuam: ad imaginem Dei creavit illum. *Cl.* 21. MS. R.H.C.G. — Aliquid detract. à Clement.

25 Creavit Deus hominem ad imaginem *& ſimilitudinem* ſuam: ad imaginem Dei &c. *Six.* Lov.

CAP. 2.

12 *Ibi* invenitur bdellium. *Cl.* — Detract.
9 *Ibique* invenitur. *Six.* Lov.

15 Poſuit eum in *paradiſo* voluptatis. *Cl.* — Commut.
12 In *paradiſum* voluptatis. *Six.*

18 Non eſt bonum *eſſe hominem* ſolum. *Cl.* — Tranſpoſ. vocab.
13 *Hominem eſſe*. *Six.*

CAP. 3.

Detract. 11 Cui dixit: quis enim indicavit tibi. *Cl.* 8. MS.H.C.G.
8 Cui dixit *Dominus. Six.* Lov.
Commut. 18 Et comedes *herbam* terræ. *Cl.* H.
15 *Herbas. Six.* Lov.
Detract. 19 Veſceris pane donec. *Cl.* 8. MS. R.H.C.
16 Veſceris pane *tuo* donec. *Six.* Lov.

CAP. 4.

Commut. *v.* 5. Ad Cain *verò*. *Cl.*
5 Ad Cain *autem. Six.* Lov.
Detract. 7 Statim in foribus peccatum aderit. *Cl.* 12. MS.R.H.
6 Peccatum *tuum* aderit. *Six.* Lov.
Detract. 9 *Num* cuſtos fratris. *Cl.*
8 *Numquid* cuſtos. *Six.*
15 Poſuitque Dominus Cain ſignum. *Cl.*
15 *In* Cain ſignum. *Six.* Lov.

CAP. 5.

Detract. 3 Et genuit ad imaginem & ſimilitudinem ſuam. *Cl.* 8. MS.R.H.C.G.
3 Genuit *filium* ad imaginem. *Six.* Lov.
Detract. 22 Et ambulavit Henoch cum Deo, & vixit poſtquam genuit Mathuſalam. *Cl.*
22 Et vixit *Henoch* poſtquam genuit Mathuſalam. *Six.*
Orthogr. var. 31 *Cam. Cl.*
ult. *Cham. Six.*

CAP. 6.

Detract. 17 Univerſa quæ in terra ſunt. *Cl.*
14 *Et* univerſa quæ &c. *Six.* Lov.

CAP. 7.

Addit. 21 Conſumptaque eſt omnis caro quæ movebatur ſuper terram, volucrum, *animantium* beſtiarum, omniumque reptilium. *Cl.* Lov.
17 Volucrum, beſtiarum, omniumque reptilium. *Six.*

23 Tam reptile quam volucres cœli: & deleta ſunt de terra. *Cl.* Lov. — Addit. & var. diſ-
18 Tam reptile quam volucres cœli deleta ſunt de terra. *Six.* — punctio.

CAP. 8.

9 Extenditque manum & apprehenſam intulit. *Cl.* — Detr.
8 Extenditque manum *ſuam* & &c. *Six.* Lov.

CAP. 9.

5 De manu viri, & fratris ejus requiram. *Cl.* 16 MS. Rab. H.C.G. — Detr.
5 Et *de manu* fratris ejus requiram. *Six.* Lov.
10 In jumentis & pecudibus terræ cunctis, quæ egreſſa ſunt. *Cl.* — Detr.
8 *Cunctiſque* quæ egreſſa ſunt. *Six.* Lov.
12 Hoc ſignum fœderis quod do. *Cl.* — Detr.
10 Hoc *eſt* ſignum. *Six.* Lov.
16 Erítque arcus in nubibus. *Cl.* 1. MS. R. H. C. — Detr.
12 Eritque arcus *meus*. *Six.* Lov.
17 Hoc *erit* ſignum fœderis. *Cl.* MS. Q. — Commut.
13 Hoc *eſt* ſignum. *Six.* Lov.
22 Verenda ſcilicet patris ſui *eſſe* nudata. *Cl.* — Addit.
18 Patris ſui nudata. *Six.*
23 *Japheth*. *Cl.* — Orth. var.
19 *Japhet*. *Six.* Lov.

CAP. 10.

7 Filii Chus. *Cl.* — Detr.
7 Filii *autem* Chus. *Six.* Lov.
7 *Sabatacha*. *Cl.* — Orth. var.
7 *Sabathacha*. *Six.* Lov.
18 Et *poſthæc* diſſeminati ſunt. *Cl.* — Commut.
14 *Per hos* diſſeminati ſunt. *Six.* Lov.
19 Uſque Gazam. *Cl.* — Detr.
15 Uſque *ad* Gazam. *Six.* Lov.
31 Iſti filii Sem. *Cl.* — Detr.
24 Iſti *ſunt* filii Sem. *Six.* Lov.

CAP. 11.

Detr. 6 Unus eſt populus, & unum labium omnibus. *Cl.*

5 Et unum *eſt* labium omnibus. *Six.* Lov.

CAP. XII.

Commut. 1 Quam monſtrabo tibi. *Cl.* 3. MS.H.C.G.

1 Quam *monſtravero. Six.* Lov.

Commut. 12 Uxor *ipſius* eſt. *Cl.*

10 Uxor *illius. Six.* Lov.

CAP. 13.

Detr. 14 Leva oculos tuos & vide à loco. *Cl.* 10.MS. R.H.C.

14 Leva oculos tuos *in directum* & vide. *Six.* Lov.

Detr. 17 Surge & perambula. *Cl.*10.MS.H.C.G.

17 Surge *ergo. Six.* Lov.

CAP. 14.

Orth. var. 1 Rex *Gentium. Cl.*

1 Rex *gentium. Six.* Lov.

Orth. var. 3 Vallem *ſilveſtrem. Cl.*

2 Vallem *Silveſtrem. Six.* Lov.

Detr. 5 Percuſſerúntque Raphaim in *Aſtarothcarnaim. Cl.* 12. M.S. R.Rab. H.C.G.

4 In *Aſtaroth & Carnaim.* Six. Lov.

Orth. var. 6 *Chorræos. Cl.*

4 *Chorrhæos. Six.* Lov.

Detr. 7 Venerunt ad fontem Miſphat. *Cl.* 10. MS. R.H.C.G.

5 Venerunt *uſq;* ad fontem. *Six.* Lov.

Detr. 14 Et perſecutus eſt uſque Dan. *Cl.*

10 Et perſecutus eſt *eos* uſque Dan. *Six.* Lov.

Detr. 15 Uſque Hoba quæ eſt ad lævam Damaſci. *Cl.* 13. MS. R.H.C.G.

11 Uſque Hoba, *&* Phœnicem quæ eſt ad. *Six.* Lov.

Detr. CAP. 16.

1 Non genuerat liberos. *Cl.* 13. MS. R.H.C.G.

1 Non genuerat *ſibi* liberos. *Six.* Lov.

CAP.

CAP. 18.

2 Et adoravit in *terram. Cl.* Lov. Comm.
2 *Terra. Six.*
4 *Lavate pedes veſtros. Cl.* Comm.
3 *Laventur pedes veſtri. Six.* Lov.
5 *Confortate cor veſtrum. Cl.* Comm.
4 *Confortetur cor. Six.* Lov.
5 *Locutus. Cl.* Orth. var.
4 *Loquutus. Six.* Lov.
20 Clamor Sodomorum & *Gomorrhæ. Cl.* Com.
19 Et *Gomorrhæorum. Six.* Lov.
28 Delebis *propter* 45 univerſam urbem: *Cl.* Com.
Lov.
27 *Quia* quadraginta quinque. *Six.*

CAP. 19.

29 Cum *enim* ſubverteret Deus. *Cl.* Lov. Com.
25 Cum *autem* ſubverteret Deus. *Six.*

CAP. 20.

7 Nunc ergo redde viro ſuo uxorem, *quia* Tranſ. vo.
propheta eſt: & orabit pro te & vives. *Cl.*
8 Redde viro ſuo uxorem *& orabit pro te:*
quia propheta eſt & vives. *Six.* Lov.
16 Et quocunque perrexeris: *mementóque* te Addit.
deprehenſam. *Cl.*
15 *Memento* te deprehenſam. *Six.*

CAP. 21.

15 Subter unam *arborem* quæ ibi *erant. Cl.* Com.
22 Subter unam *arborum* quæ ibi *erat. Six.* Lov.

CAP. 22.

2 Vade in *terram* viſionis. *Cl.* Or. va.
2 Vade in *Terram* viſionis. *Six.* Lov.
5 Ego & puer illuc uſque properantes. *Cl.* Detr.
4 Ego *autem* & puer. *Six.* Lov.
11 Ecce *Angelus* Domini. *Cl.* Or. va.
10 Ecce *angelus* Domini. *Six* Lov.
12 Nunc cognovi quod *times Deum* & non pe- Com.
perciſti. *Cl* 3. *MS.* R. Rab. H. G.
11 Nunc cognovi quod *timeas dominum* & *Six.*

Detr. 20 His *ita* geſtis, *Cl.*
17 His *itaque* geſtis. *Six.* Lov.

CAP. 23.

Detr. 13 Circumſtante plebe. *Cl.*
9 Plebe *ejus. Six* Lov.
Com. 15 Terra, quam poſtulas *quadringentis ſiclis* argenti valet. *Cl.*
11 *Quadringentos ſiclos. Six.* Lov.

CAP. 24.

Tranſp. 24 Filia ſum Bathuelis, filii *Melchæ* quem peperit ipſi *Nachor. Cl.* 15. MS. H.C.G.
19 Filia ſum Bathuelis, filii *Nachor*, quem peperit ei *Melcha. Six.* Lov.
Com. 52 Procidens adoravit in *terram* dominum. *Cl.* 9. MS.H.C.G. Lov.
41 In *terra. Six.*
Detr. 66 Cuncta quæ geſſerat, narravit Iſaac. *Cl.* 8. MS.H.C.G.
53 Narravit *Domino ſuo* Iſaac. *Six.* Lov.

CAP. 25.

Com. gen. in gen. 9 Sita eſt in agro Ephron filii Seor Hethæi è regione Mambre, *quem* emerat à filiis Heth. *Cl.*
7 *Quam* emerat. *Six.* Lov.
Or.va. 11 Juxta *puteum. Cl.*
8 Juxta *Puteum. Six.* Lov.
Or. var. 15 *Jethur. Cl.* Lov.
10 *Itur. Six.*

CAP. 26.

Or. var. 18 *Philiſtiim. Cl.*
14 *Philiſthiim. Six.* Lov.
Detr. 34 Duxit uxores. *Cl.* 1. MS. H.C.G.
26 Duxit uxores *duas. Six.* Lov.

CAP. 27.

Com. per. in perf. 12 Et *inducam* ſuper me maledictionem pro benedictione. *Cl.* Miſſale Rom. H.C.G.
6 *Inducat* ſuper me. *Six.* Lov.
Com. & detr. 21 Accede *huc* ut tangam te fili mi. *Cl.*

23 Accede

13 Accede *ad me* ut. *Six.* Lov.

CAP. 28.

20 Si fuerit *Deus* mecum. *Cl.* MS.R.Rab.H. Com.
14 *Dominus* mecum. *Six.* Lov.

CAP. 29.

24 Vidit *Liam. Cl.* Lov. Or. va.
22 *Lian. Six.*

CAP. 30.

8 Comparavit me *Deus* cum ſorore mea. *Cl.* Com.
6 *Dominus. Six.* Lov.
16 Et ad me inquit intrabis. *Cl.* Lov. Detr.
14 Et *ait:* ad me. *Six.*
25 Dimitte me ut revertar in patriam, & ad terram meam. *Cl.* 10. MS. Detr.
21 Ut revertar in patriam *meam. Six.* Lov.
26 Tu noſti ſervitutem qua ſervivi tibi. *Cl.* 13. MS. H.C.G. Detr.
22 Tu *verò* noſti. *Six.* Lov.
30 Benedixitq; tibi *Dominus. Cl.* Com.
25 Benedixitq; tibi *Deus. Six.* Lov.
33 Furti me *arguent. Cl.* 3. MS.H.C.G. Com. num.
28 Furti me *argues. Six.* Lov.

CAP. 31.

29 Deus patris *veſtri. Cl.* 4. MS. H.C. Com.
23 Patris *tui. Six.* Lov.

CAP. 32.

1 Iacob *quoque* abiit itinere *quo* cœperat. *Cl.* 7. MS. Rab. Com.
1 Iacob *autem* abiit itinere *quod* cœperat. *Six.* Lov.
18 Munera miſit domino *meo* Eſau. *Cl.* Com.
12 Domino *ſuo. Six.* Lov.
30 Vidi *Deum* facie ad faciem. *Cl.* MS.R.H.G. Com.
23 Vidi *Dominum* facie. *Six.* Lov.

CAP.

CAP. 34.

Com.temp 23 Unum *efficiemus* populum. *Cl.*
15 Unum *efficiamus* pop. *Six.* Lov.

Detr. 30 Quibus *patratis*. *Cl.*
20 Quibus *perpetratis*. *Six.* Lov.

CAP. 36.

Or. va. 20 Filii Seir *Horrii*. *Cl.*
15 *Horræi*. *Six.* Lov.

24 Iſte eſt Ana qui invenit aquas calidas in
Com.gen. ſolitudine cum paſceret *aſinos* Sebeon patris
ſui. *Cl.*

18 Cum paſceret *aſinas*. *Six.* Lov.

CAP. 37.

Or. va. 36 Vendiderunt Joſeph in Ægypto *Puti-*
phari. *Cl.*
ult. *Phutiphari*. *Six.* Lov.

CAP. 38.

Detr. 10 Percuſſit eum Dominus, quod rem deteſta-
bilem faceret. *Cl.*
10 *Eò* quod rem. *Six.* Lov.

CAP. 39.

Com. 9 Et peccare in *Deum* meum. *Cl.* 9. MS. H.
C. G.
6 In *Dominum* meum. *Six.* Lov.

CAP. 40.

Detr. 1 His *ita* geſtis. *Cl.*
1 His *itaque* geſtis. *Six.* Lov.

CAP. 41.

Com. 11 Vidimus ſomnium *præſagum* futurorum.
Cl.
5 *Præſagium*. *Six.* Lov.

Or. va. 26 *ubertatis*. *Cl.*
14 *Hubertatis*. *Six.* Lov.

Detr. 44 Dixit quoque rex ad Joſeph. *Cl.* 10. MS.
Rab. H.C.G.
26 Rex *Ægypti*. *Six.* Lov.

Or. va. 45 Deditq; illi uxorem Aſeneth filiam *Puti-*
phare. *Cl.*

27 *Pu-*

27. *Putipharis. Six.* Lov.
50 Nati ſunt *autem* Joſeph filii duo. *Cl.* Addit. &
32 *Natique* ſunt Joſeph. *Six.* Lov. detr.

CAP. 43.

5 *Sin* autem non vis, non ibimus. *Cl.* Addit.
4 *Si* autem. *Six.* Lov.
11 Sumite de optimis terræ *fructibus. Cl.* MS. G. Com.
10 *Frugibus. Six.* Lov.
14 Et remittat vobiſcum fratrem veſtrum Detr.
quem tenet & hunc Beniamin. *Cl.* MS. H. C. G.
12 Quem tenet *in vinculis. Six.* Lov.
27 *Saluus* ne eſt pater veſter. *Cl.* Com.
22 *Sanus* ne. *Six.* Lov.

CAP. 44.

17 *Reſpondit* Joſeph. *Cl.* Detr.
15 *Reſponditq;* Joſeph. *Six.* Lov.

CAP. 46.

2 Audivit eum per viſionem *noctis* vocantem Com.
ſe. *Cl.*
1 *Nocte. Six.* Lov.

CAP. 47.

18 Non *celabimus* Dominum noſtrum. *Cl.* Com. temp
16 Non *celamus. Six.* Lov.

CAP. 50.

8 Quæ *dereliquerant* in Terra Geſſen. *Cl.* Com. temp
7 *Dereliquerunt. Six.* Lov.
10 Veneruntq; ad Aream *Atad. Cl.* Or. va.
9 *Arad. Six.* Lov.
17 Nos quoque oramus ut *ſervis Dei patris tui* Com. num.
dimittas. *Cl.* 1. MS. R. H. C. G. & Caſus.
13 Ut *ſervo Dei patri tuo. Six.* Lov.

Liber

Liber Exodi.

CAP. 1.

Com. *V.6* OMniq; cognatione *illa. Cl.*
3 *Sua. Six.* Lov.

Transp. 18 Quibus *ad ſe accerſitis* rex ait. *Cl.*
10 Quibus *accerſitis ad ſe. Six.* Lov.

CAP. 2.

Transp. 14 Quis *te conſtituit* principem. *Cl.*
11 Quis *conſtituit te. Six.* Lov.

Detr. 22 Deus enim patris mei adjutor meus eripuit me de manu Pharaonis. *Cl.*
19 *Et* eripuit me, *Six.* Lov.

Com. 25 Et reſpexit Dominus filios Iſrael & *cognovit* eos. *Cl.* Lov.
ult. *Liberavit* eos. *Six.*

CAP. 3.

Com. 14 Dixit *Deus* ad Moyſen. *Cl.*
14 Dixit *Dominus. Six.* Lov.

Com. caſus. 15 Hoc memoriale meum in *generationem & generationem. Cl.*
15 *Generatione & generationem. Six.* Lov.

Detr. 20 *Extendam enim* manum meam. *Cl.* 10. MS. R.H.C.G.
19. *Extendamque. Six.* Lov.

CAP. 4.

Detr. 4 Extendit & tenuit *verſaq;* eſt in virgam. *Cl.* Lov.
4 *Reverſaque. Six.*

Tranſp. 13 Obſecro *inquit Domine* miſſur: es. *Cl.*
12 Obſecro *Domine inquit. Six.* Lov.

Com.temp 14 Ecce ipſe *egreditur* in occurſum tuum. *Cl.*
13 Ipſe *egredietur. Six.* Lov.

Detr. 25 Sponſus ſanguinum ob circumciſionem. *Cl.* 8. MS.H.
24 *Tu mihi es* ob circumciſionem. *Six.* Lov.

28 Narravitque Moyſes Aaron omnia verba Detr.
Domini quibus miſerat eum. *Cl.*
27 *Pro* quibus miſerat eum. *Six.* Lov.

C A P. 5.

14 Quare non *impletis* menſuram laterum ſicut Com. temp
prius. *Cl.*
12 *Impleſtis. Six.* Lov.
19 Videbantque ſe præpoſiti filiorum Iſrael in Com. ca-
malo, eò quòd diceretur eis. *Cl.* 4. MS. Rab. ſus.
H. G.
17 *Malum* eò quòd. *Six.* Lov.

C A P. 6.

8 Daboque illam *vobis poſſidendam. Cl.* Tranſp.
6 *Poſſidendam vobis. Six.* Lov.
15 *Soar. Cl.* Orth. var.
13 *Sohar. Six.* Lov.
23 *Sethri. Cl.* Lov. Orth. var.
21 *Zethri. Six.*
28 In *Terra* Ægypti. *Cl.* Lov. Orth. var.
26 *terra. Six.*
29 Omnia quæ *ego* loquor tibi. *Cl.* Addit.
27 Omnia quæ loquor tibi. *Six.* Lov.

C A P. 7.

1 Conſtitui te *Deum* Pharaonis. *Cl.* Or. va.
1 *deum. Six.* Lov.

C A P. 8.

16 Et ſint *ſciniphes* in univerſa terra Ægypti. *Cl.* Or. va.
14 *ciniphes. Six.* Lov.

C A P. 9.

3 Et *boves & oves. Cl.* Tranſp.
2 *oves & boves. Six.* Lov.
4 Ut *nihil* omnino pereat. *Cl.* Addit.
3 Ut *nil* omnino pereat. *Six.* Lov.
27 Dominus juſtus ego & populus meus im- Detr.
pii. *Cl.*
23 *&* ego & pop. *Six.* Lov.

C A P. 10.

5 Quæ *operiat* ſuperficiem terræ. *Cl.* Com. temp

3 Quæ *operiet*. *Six*. Lov.

CAP. 11.

Detr. 10 Fecerunt omnia oſtenta quæ ſcripta ſunt coram Pharaone. *Cl*. 9. MS.H.C.G.

9 Omnia *ſigna* & oſtenta. *Six*. Lov.

CAP. 12.

Tranſp. 9 Sed *tantum aſſum* igni. *Cl*.

8 *aſſum tantum*. *Six*. Lov.

35 Feceruntque filii Iſrael ſicut præceperat *Moyſes*. *Cl*.

33 Sicut præceperat *Dominus Moiſi*. *Six*. Lov.

Detr. 37 Sexcenta ferè millia peditum virorum, abſque parvulis. *Cl*. 12. MS.H.C.

35 Abſque parvulis & *mulieribus*. *Six*. Lov.

Com. caſus. 42 Nox iſta eſt obſervabilis *Domino*. *Cl*.

40 *Domini*. *Six*. Lov.

CAP. 13.

Com. 9 Et quaſi *monimentum* ante oculos tuos. *Cl*.

8 *Monumentum*. *Six*. Lov.

Com. 16 Et quaſi appenſum quid ob recordationem *inter* oculos tuos. *Cl*. 6. MS. H.C.Rab.R.& G. conſentiunt.

15 *Ante* oculos tuos. *Six*. Lov.

Com. 17 Non eos duxit *Deus* per viam. *Cl*.

16 *Dominus*. *Six*. Lov.

CAP. 14.

Addit. 3 *Coarctati* ſunt in terra. *Cl*. Lov.

2 *Coartati* ſunt. *Six*.

Com. caſus. 5 Immutatumque eſt cor Pharaonis & ſervorum ejus ſuper *populo*. *Cl*.

4 *Populum*. *Six*. Lov.

CAP. 16.

Or. va. 1 De *terra* Ægypti. *Cl*.

1 De *Terra*. *Six*. Lov.

Contrar. 3 Cur *eduxiſtis* nos in deſertum iſtud. *Cl*.

2 *Induxiſtis*. *Six*. Lov.

Com. perſ. 7 *Audivit* enim murmur veſtrum. *Cl*.

5 *Andivi*. *Six*. Lov.

ult.

ult. *Ephi. Cl.* Or. va.
ult. *ephi. Six.* Lov.

CAP. 17.

14 Scribe hoc ob *monimentum* in libro. *Cl.* Com.
14 Ob *monumentum. Six.* Lov.

CAP. 18.

12 Obtulit ergo Iethro cognatus Moiſi holo- Com.
cauſta & hoſtias *Deo. Cl.* MS. R.H.G.
9 *Domino. Six.* Lov.
19 Et erit *Deus* tecum. *Cl.* Com.
15 Et erit *Dominus* tecum. *Six.* Lov.
21 Viros *potentes* & timentes Deum. *Cl.* 16. MS. Com.
R.Rab.H.C.G.
16 Viros *ſapientes* & timentes Deum. *Six.* Lov.

CAP. 20.

1 *terra. Cl.* Orth. var.
1 *Terra. Six.* Lov.

CAP. 21.

ult. *Sin* autem ſciebat quod bos cornupeta eſ- Com.
ſet. *Cl.*
ult. *Si* autem. *Six.* Lov.

CAP. 22.

6 Si egreſſus ignis invenerit *ſpinas*, & com- Com.
prehenderit acervos frugum. *Cl.* 5. MS. R.
Rab.H.C.G.
6 Invenerit *ſpicas. Six.* Lov.

CAP. 23.

18 Non immolabis ſuper fermento ſanguinem Contrar.
victimæ *meæ. Cl.* 9. MS. Rab.H.C.G.
19 Victimæ *tuæ. Six.* Lov.

CAP. 24.

5 Immolaveruntque victimas pacificas Domi- Detr.
no vitulos. *Cl.* 4. MS. R.Rab.H.C.G.
5 Vitulos *duodecim. Six.*

CAP. 25.

33 *Sphærulaque* ſimul & *lilium. Cl.* Com. num.
22 *Sphærulæque* ſimul & *lilia. Six.* Lov.
38 Fiant *de* auro puriſſimo. *Cl.* Addit.

26 Fiant auro puriſſimo. *Six.* Lov.

CAP. 26.

Detr. 5 Altera alteri poſſit *aptari. Cl.*

5 *adaptari. Six.* Lov.

Com. 34 pones & propitiatorium ſuper arcam teſtimonii in *Sancto* ſanctorum. *Cl.*

26 In *Sancta* ſanctorum. *Six.* Lov.

CAP. 27.

Com. ult. Perpetuus erit cultus per ſucceſſiones eorum *à* filiis Iſrael. *Cl.*

ult. *Coram* filiis Iſrael. *Six.* Lov.

CAP. 28.

Or. va. 20 *Chryſolitus. Cl.*

16 *Chryſolithus. Six.* Lov.

CAP. 30.

Com. 16 Ut ſit *monimentum. Cl.*

14 *Monumentum. Six.* Lov.

CAP. 31.

Com. 9 *Labrum* cum baſi ſua. *Cl.*

3 *Labium. Six.* Lov.

Or. var. 11 *Aromatum. Cl.* Lov.

3 *Arcmathum. Six.*

CAP. 32.

Com. 16 Factas opere *Dei. Cl.* MS. R.H.G.

13 *Domini. Six.* Lov.

Diverſitas in numeris. 28 Cecideruntque in die illa quaſi *viginti tria* millia hominum. *Cl.* H. ferme tria millia hominum.

22 Quaſi *triginta tria* millia hominum. *Six.* Lov.

CAP. 35.

Or. va. 6 *Hyacintum. Cl.*

5 *Hyacinthum. Six.* Lov.

Com. num. 16 Labrum & *baſim* ejus. *C.* 7. MS. R. H C G.

6 Et *baſes* ejus. *Six.* Lov.

Or. va. 23 Pelles arietum rubricatas & *ianthinas. Cl.* MS.

9 *Hyacinthinas. Six.* Lov.

CAP.

CAP. 37.

11 Et fecit illi *labium* aurium per gyrum. *Cl.* Com.
Lov.

6 *Labrum* aureum. *Six.*

CAP. 38.

14 Cum baſibus ſuis unum *tenebat* latus. *Cl.* Com.
MS. R. num.

8 *Tenebant. Six.* Lov.

CAP. 39.

33 Aliud operimentum de *ianthinis* pellibus. Com.
Cl. MS.

14 De *hyacinthinis* pellibus. *Six.*

CAP. 40.

5 Tentorium in introitu tabernaculi pones. Detr.
Cl. 8. MS. H.C.G.

3 In introitu tabernaculi *teſtimonii* pones.
Six. Lov.

Liber Levitici.

CAP. 2.

V. 11 NEc quidquam frumenti *ac* mellis ado- Com.
lebitur. *Cl.* Lov.

6 *Aut* mellis. *Six.*

11 Adolebitur in ſacrificio *Domino. Cl.* Com.caſ.

6 *Domini. Six.* Lov.

13 In omni oblatione *tua* offeres ſal. *Cl.* Addit.

8 In omni oblatione offeres ſal. *Six.* Lov.

14 Torrebis igni, & confringes in morem far- Detr.
ris. *Cl.* Lov.

9 Torrebis *eas* igni. *Six.*

CAP. 4.

2 Anima *quæ* peccaverit per ignorantiam. *Cl.* Com.

1 Anima *cum* peccaverit. *Six.* Lov.

6 Cumque intinxerit digitum in *ſanguine. Cl.* Com.caſ.

3 In *ſanguinem. Six.* Lov.

ult. Cremabit ſuper altare *in* incenſum Domini. Addit.
Cl.

ult. Cremabit ſuper altare incenſum Domini. *Six.* Lov.

CAP. 5.

Detr. 8 Ita ut collo *hæreat. Cl.*
3 *Adhæreat. Six.* Lov.
Or. va. 11 *Thuris. Cl.* Lov.
6 *Turis. Six.*

CAP. 6.

Com. 9 Ignis *ex* eodem altari erit *Cl.*
3 *In* eodem altari erit *Six.* Lov.
Com. 16 Comedet in loco *Sancto Atrii* tabernaculi. *Cl.* ſancto in atrio. MS.R.H.C.G. his conformiter Radulphus legiſſe videtur.
7 In loco *Sanctuarii. Six.* Lov.

CAP. 7.

Or. va. 12 Collyridas olei *admiſtione* conſperſas. *Cl.* Lov.
8 *Admixione. Six.*

CAP. 8.

Detr. 4 *Fecit* Moyſis ut Dominus imperaverat. *Cl.*
2 *Fecitque. Six.* Lov.
Com. caſ. 28 Eo quod conſecrationis eſſet oblatio in odorem ſuavitatis, ſacrificii *Domino. Cl.* 1. MS. R.H.G.
14 *Domini. Six.* Lov.

CAP. 9.

Com. num. 3 Tollite hircum pro peccato, & vitulum, atque agnum *anniculos. Cl.* 5. M S. H. C. at R. & G. textui conſentiunt.
2 *Anniculum. Six.* Lov.
Com. num. 22 Et extendens *manus* ad populum. *Cl.*
10 *Manum. Six.* Lov.

CAP. 10.

Or. va. 1 *Thuribulis. Cl.* Lov.
1 *Turibulis. Six.*
Addit. 8 *Dixit quoque* dominus ad Aaron. *Cl.*
9 *Dixitque. Six.* Lov.
Com. temp. 9 Quando *intratis* in tabernaculum teſtimonii. *Cl.* Lov.

9 *Intra-*

9 *Intrabitis. Six.*
18 Comedere *debueritis* eam in ſanctuario. *Cl.* Com.
14 *Debueratis. Six.* Lov. temp.
CAP. 13. & modi.
12 Et operuerit omnem *cutem* a cap. uſque ad pedes. *Cl.* Com.
7 Omnem *carnem. Six.* Lov.
18 *ulcus. Cl.* Orth. var.
10 *Hulcus. Six.* Lov.
36 In flavum colorem ſit *immutatus. Cl.* Com.
17 *Commutatus. Six.* Lov.
CAP. 14.
43 Sin autem poſtquam eruti ſunt lapides, & pulvis *eraſus. Cl.* Com.
12 *Elatus. Six.* Lov.
49 Et in *purificationem* ejus ſumet 2 paſſeres. *Cl.* MS.HG. Com. num.
14 Et in *purificatione. Six.* Radulphus Lov.
CAP. 15.
9 Sagma ſuper *quo* ſederit, immundum erit. *Cl.* Com.
8 Super *quod. Six.* Lov.
27 Quicunque tetigerit *ea* lavabit veſtimenta ſua. *Cl.* Com. num.
22 Tetigerit *eam. Six.* Rad. G. Lov.
31 Docebitis ergo filios Iſrael, ut caveant *immunditiam. Cl.* Com. num.
24 *Immunditias. Six.* Lov.
CAP. 18.
20 *Commiſtione. Cl.* Lov. Or. va.
18 *Commixtione. Six.*
CAP. 19.
20 Quæ ſit ancilla etiam *nubilis. Cl.* H. Com.
16 *Nobilis. Six.* Lov.
CAP. 20.
9 Qui maledixerit patri ſuo, aut matri, morte moriatur: *patri matrique maledixit*, ſanguis ejus ſit ſuper eum. *Cl.* Lov. Addit.
7 Morte moriatur: ſanguis ejus ſit ſuper eum. *Six.*

CAP.

CAP. 21.

Detr. 5 Non radent caput. *Cl.* Lov.
2 Non radent *ſacerdotes. Six.*

CAP. 22.

Com. 24 Omne animal quod contritis, vel *tuſis*, vel ſectis, ablatiſque teſticulis eſt. *Cl.*
17 Contritis vel *tonſis. Six.* Lov.

CAP. 23.

Com. 14 Uſque ad diem qua *offerètis* ex ea Deo veſtro. *Cl.*
9 *Offeratis. Six.* Lov.

CAP. 24.

Detr. 11 Cumque blaſphemaſſet nomen, & maledixiſſet ei. *Cl.*
6 Nomen *Domini. Six.* Lov.
Detr. 16 Lapidibus opprimet eum omnis multitudo. *Cl.*2.MS.H.C.G.
7 Omnis multitudo *populi. Six.* Rad. Lov.

CAP. 25.

Com. num. 6 Et advenæ qui *peregrinantur* apud te. *Cl.* MS. R.H.C.
3 *Peregrinatur. Six.* Rad.G.Lov.

CAP. 26.

Addit. 2 Cuſtodite Sabbata mea, & pavete *ad* Sanctuarium meum. *Cl.*
2 Pavete Sanctuarium. *Six.* Lov.
Com. 44 *Et tamen* etiam cum eſſent in terra hoſtili. *Cl.*
27 *Attamen. Six.* Lov.
Detr. ult. Ego Dominus. *Cl.*3.MS.C.G.
ult. Ego Dominus *Deus. Six.* Lov.
Detr. ib. Inter ſe & filios Iſrael. *Cl.*
ib. Inter ſe & *inter* filios. *Six.* Lov.

CAP. 27.

Contrar. 27 Quod ſi immundum eſt animal, redimet qui obtulit juxta æſtimationem *tuam. Cl.* 2. MS.H.
17 Juxta æſtimationem *ſuam. Six.* Lov.
Com. ib. Vendetur alteri *quantecunque* à te fuerit æſtimatum. *Cl.* ib. *Quan-*

ib. *Quantúmcunque. Six.* Lov.
28 Non *vendetur* nec redimi poterit. *Cl.* Com.
18 Non *veniet. Six.* Lov.

Liber Numerorum.

CAP. 1.

*V.*51 CUm proficiſcendum fuerit, deponent Com.
Levitæ tabernaculum: cum *caſtrametandum* erigent. *Cl.* 1. MS.
22 Cum *caſtrametanda. Six.* Lov.

CAP. 2.

2 Caſtrametabuntur *filii* Iſrael per gyrum. *Cl.* Com.
3. MS.R.Rab. num.
1 *Filiorum* Iſrael. *Six.* Lov.
8 *Omnis* de ſtripe ejus exercitus pugnatorum. Detract.
Cl.
4 *Omniſque. Six.* Lov.
9 Univerſi qui in caſtris Judæ *enumerati* ſunt. *Cl.* Com.
8 *Annumerati. Six.* Lov.

CAP. 3.

24 *Eliaſaph. Cl.* Orth. var.
15 *Heliaſaph. Six.* Lov.
49 Et quos *redemerant. Cl.* Com.
31 *Redemerat. Six.* Lov. num.

CAP. 4.

46 Et quos *recenſeri* fecit ad nomen Moyſes & Addit.
Aaron. *Cl.* R.H.C.G.
24 Et quos fecit ad nomen. *Six.* Lov.

CAP. 5.

3 Ne contaminent ea cum *habitaverim* vobiſ- Com.num.
cum. *Cl.* H. & perſ.
1 *Habitaverint. Six.* Lov.

CAP. 7.

84 Hæc in *dedicatione* altaris oblata ſunt. *Cl.* Com.caſ.
MS.R.Rab.
18 In *dedicationem. Six.* Lov.

CAP.

CAP. 8.

Com.temp & modi. 15 Et poſtea *ingredientur. Cl.*
7 *Ingrediantur. Six.* Lov.

CAP. 10.

Com.caſ. 13 Juxta imperium Domini *in manu* Moyſi. *Cl.*
11 *Per manum. Six.* Lov.

CAP. 11.

Detract. 21 Et ait Moyſes: ſexcenta millia. *Cl.* 4. MS. R.H.C.G.
18 Et ait Moyſes *ad dominum. Six.* Lov.

Com. 31 Ventus autem egrediens à dom. *arreptans* trans mare coturnices dedit. *Cl.*
29 *Arreptas. Six.* Lov.

Detract. 32 Congregavit coturnicum, qui parum 10 coros. *Cl.*
30 Coturnicum *multitudinem. Six.*

CAP. 12.

Detract. 2 Quod cum audiſſet Dominus (erat enim. *Cl.*
2 Cum audiſſet Dominus *iratus eſt. Six.* Lov.

Detract. 4 Statim locutus eſt ad eum. *Cl.*
2 Locutus eſt *Dominus. Six.* Lov.

CAP. 14.

Detract. 10 Apparuit gloria Domini ſuper tectum fœderis cunctis filiis Iſrael. *Cl.* 6. MS. H.C.G.
6 Cunctis *videntibus* filiis Iſrael. *Six.* Lov.

Detract. 19 Dimitte obſecro peccatum pop. hujus. *Cl.* 2. MS. R.H.C.G.
12 Populi *tui* hujus. *Six.* Lov.

CAP. 15.

Detract. 3 Et feceritis oblationem Domino in holocauſtum aut victimam, vota ſolventes. *Cl.*
1 Victimam *pacificam. Six.* Lov.

Tranſp. & Detract. 36 Cumque eduxiſſet eum, lapidibus obruerunt. *Cl.*
16 Obruerunt *eum* lapidibus. *Six.* Lov.

CAP. 16.

Com.ge. 11 *Quid* eſt enim Aaron? *Cl.*
5 Quis. *Six.* Lov.

15 Tu

15 Tu ſcis quod *ne* aſellum quidem. *Cl.* Detract.
8 Quod *nec* aſellum. *Six.* Lov.
34 Omnis Iſrael qui ſtabat per gyrum, fugit *ad* Com.caſ.
clamorem pereuntium. *Cl.*
19 *A clamore. Six* Lov.
37 Præcipe Eleazaro filio Aaron *ſacerdoti. Cl* Com.caſ.
Lov. H.
20 *Sacerdotis. Six.*

CAP. 17.

3 Una virga cunctas ſeorſum familias contine- Detract.
bit. *Cl.*
1 Cunctas *eorum. Six.* Lov.

CAP. 18.

3 Ut ad vaſa Sanctuarii & *ad* altare non acce- Addit.
dant. *Cl.*
2 Ad vaſa Sanctuarii & altare. *Six.* Lov.
13 Univerſa frugum initia *quas* gignit humus. *Cl.* Com.ge.
11 *Quæ* gignit. *Six.* Lov.
29 Optima & electa erunt. *Cl.* Detract.
20 Optima & electa erunt *cuncta. Six.* Lov.

CAP. 20.

20 At ille reſpondit non *tranſibis. Cl.* 2. MS. Com.num.
H.C.G.
16 *Tranſibitis. Six.* Lov.

CAP. 21.

5 Locutuſque contra *Deum* & Moyſen ait. *Cl.* Com.
1. MS. R.H.G.
4 *Dominum. Six.* Rab.C.Lov.
15 Ut requieſcerent in *Ar. Cl.* Detract.
14 *Arnon. Six.* Lov.
19 *Matthana. Cl.* Orth. var.
16 *Mathana. Six.* Lov.
20 *De* Bamoth vallis eſt in regione Moab. *Cl.* Addit.
18 Bamoth vallis. *Six.* Lov.
27 *Proverbio. Cl.* Orth. var.
24 *proverbio. Six.* Lov.
32 *Jazer. Cl.* Orth. var.
28 *Jaſer. Six.* Lov.

CAP.

CAP. 22.

Detract. 4 Ipſe erat eo tempore rex in Moab. *Cl.*
2 Ipſe *autem* erat. *Six.* Lov.
Detract. 8 Manentibus illis apud Balaam. *Cl.*
7 Manentibus *autem. Six.* Lov.
Addit. 18 Si dederit mihi Balac plenam domum *ſuam* argenti & auri. *Cl.* Lov.
14 Plenam domum argenti. *Six.*
Com. 20 Si vocare te *venerunt* homines iſti ſurge. *Cl.*
temp. 16 *Venerint. Six.* Lov.
Com per. 37 Miſi nuncios ut *vocarem* te. *Cl.* 7. MS.H.
& num. 31 *Vocarent. Six.* C. & G. Lov.

CAP. 23.

Com. 5 *Loquêris. Cl.* Lov.
temp. 5 *loqueris. Six.*
Com.num. 14 Impoſitis ſupra *vitulo* atque *ariete. Cl.*
12 *Vitulis* atque *arietibus. Six.* Lov.

CAP. 24.

Addit. 13 Plenam domum *ſuam* argenti. *Cl.* Lov.
7 Plenam domum argenti. *Six.*

CAP. 25.

Orth. var. 1 *Settim. Cl.*
1 *Setim. Six.* Lov.

CAP. 26.

Detract. 12 Jamin, ab hoc familia Jaminitarum. *Cl.*
4 *Et* Jamin ab. *Six.* Lov.
Orth. var. 34 *Therſa. Cl.* Lov.
12 *Terſa. Six.*
Com. 62 *Quia* non ſunt recenſiti inter filios Iſrael. *Cl.* 2. MS.H.C.G.
24 *Qui* non *Six.* Lov.

CAP. 30.

Additio ſententiæ. 11 Uxor in domo viri *cum ſe voto conſtrinxerit & juramento, ſi audierit vir & tacuerit nec contradixerit ſponſioni reddet quodcunque promiſerat; ſin autem exemplo contradixerit, non tenebitur promiſſionis rea: quia maritus contradixit & dominus ei propitius erit* ſi voverit

rit & juramento ſe conſtrinxerit. *Cl.* H. Lov.

5 Uxor in domo viri ſi voverit, & juramento ſe conſtrinxerit. *Six.*

CAP. 31.

6 Vaſa *quoque* ſancta, & tubas ad clangendum tradidit ei. *Cl.* Addit.

3 *Vaſaque* ſancta. *Six.* Lov.

16 Prævaricari vos fecerunt in *domino*. *Cl.* Com.caſ.

9 *Dominum*. *Six* Lov.

CAP. 32.

3 *Saban*. *Cl.* Lov. Orth. var.

2 *Saba*.

35 *Etroth* & Sophan. *Cl.* Com.

20 *Roth*. *Six*. Lov.

CAP. 33.

16 Venerunt ad *ſepulchra* concupiſcentiæ. *Cl.* Orth. var.

13 *Sepulchra*. *Six*. Lov.

24 *Arada*. *Cl.* Orth. var.

21 *Harada*. *Six*. Lov.

40 Qui habitabat ad *meridiem*. *Cl.* Orth. var.

36 *Meridiem*. *Six*. Lov.

44 *Ieabarim*. *Cl.* Or. va.

40 *Ieabarim*. *Six*. Lov.

CAP. 34.

4 Per *aſcenſum Scorpionis*. *Cl.* Orth. var.

1 *Aſcenſum ſcorpionis*. *Six*. Lov.

4 Perveniant *à meridie* uſque ad Cadesbarne. *Cl.* Com.caſ.

1 *Ad meridiem*. *Six*. Lov.

11 *Rebla*. *Cl.* Detract.

4 *Reblatha*. *Six*. Lov.

23 *Hanniel Cl.* Orth. var.

11 *Haniel*. *Six*. Lov.

ult. Quibus *præcepit* dominus. *Cl.* Com.temp

ult *Præceperat*. *Six*. Lov.

CAP. 35.

19 Propinquus occiſi homicidam interficiet, ſtatim ut apprehenderit eum *interficiet*. Si per. Addit.

10 Ut apprehenderit eum. Si per. &c. *Six.*
Orth. var. 20 *Quippiam. Cl.* Lov.
11 *Quidpiam. Six.*

Liber Deuteronomii.

CAP. 1.

*V.*4 Qui *habitabat* in Heſebon. *Cl.*
Com. 2 *Habitavit. Six.* Lov.
temp. Detract. 19 Tranſivimus per eremum terribilem & maximam quam vidiſtis. *Cl.* 8. MS.H.C.G.
12 Et max. *ſolitudinem. Six.* Lov.
Com. num. 31 Et in ſolitudine (*ipſe vidiſti. Cl.*H.
19 (*Ipſi vidiſtis. Six.* Lov.

CAP. 2.

Addit. 21 Populus magnus, & *multus* & proceræ longitud. *Cl.*
13 Populus magnus, & proceræ longitud. *Six.* Lov.

CAP. 4.

Commut. 28 Nec *odorantur. Cl.* Lov.
20 *Odorant. Six.*
Detract. 30 Noviſſ. tempore reverteris ad domum. *Cl.*
22 Noviſſ. *autem* tempore. *Six.* Lov.
Commut. 33 Sicut tu audiſti, & *vixiſti. Cl.*6.MS.R.Rab. H.C.G.
24 *Vidiſti. Six.* Lov.
Com. modi. 39 Scito ergò hodie, quod Dominus ipſe *ſit* Deus. *Cl.*
27 Ipſe *eſt* Deus. *Six.* Lov.

CAP. 5.

Detract. 24 Vocem ejus audivimus. *Cl.*
21 *Vocem enim. Six.* Lov.

CAP. 6.

Com. 4 Dominus Deus noſter, *Dominus* unus eſt. *Cl.*3 MS.R.H.C.G.
3 *Deus. Six.*Lov.

CAP.

CAP. 8.

1 *Cave* diligenter ut facias. *Cl.*Lov. Commutatio.
1 *Attende. Six.* Or. va.

CAP. 10.

3 *Settim. Cl.*
2 *Setim. Six.* Lov.

CAP. 11.

8 Et poſſitis introire, & poſſidere Terram ad quam *ingrediemini. Cl.* Lov. Com. temp.
3 *ingrediemini. Six.*

CAP. 12.

3 Diſſipate aras *eorum. Cl.* Com.
3 *earum. Six.*Lov. H.Lov. gen.
11 Quicquid præcipuum eſt in muneribus, quæ *vovebitis* Domino. *Cl.* Com. temp.
8 *voviſtis. Six.* Lov.
12 In urbibus veſtris *commoratur.Cl.*6.MS.H.C.G Com.
9 *Commorantur. Six.* Lov. num.

CAP. 15.

7 Si unus—ad paupertatem *venerit. Cl.* Detract.
8 *devenerit. Six.*Lov.

CAP. 16.

4 Non apparebit *fermentum* in omnibus terminis tuis. *Cl.* Commut.
4 *fermentatum. Six.* Lov.
ult. Nec facies tibi neque *conſtitues ſtatuam.Cl.* Tranſp. &
ult Nec facies tibi *ſtatuam* neque *conſtituas.Six.* com. temp. & modi.

CAP. 17.

8 Inter lepram & lepram. *Cl.* H. Contrar.
6 Inter lepram & *non* lepram. *Six.* Lov.
12 Qui autem ſuperbierit obedire nolens ſacerdotis imperio— *&* decreto judicis, morietur homo ille. *Cl.* H. Commut.
9 *ex* decreto judicis morietur homo ille. *Six.* Lov.

CAP. 18.

1 Non habebunt ſacerdotes & Levitæ partem & hæreditatem cum reliquo Iſrael. *Cl.*H.G. Detr.
1 Cum reliquo *populo. Six.* Lov.

Com. 10 *Nec* ſit maleficus nec incantator. *Cl.* Lov.
6 *Non. Six.*

CAP. 21.

Com. num. 15 Si habuerit homo 2. uxores *genuerintque* ex *eo* liberos. *Cl.* 4. MS.
6 *Genueritque* ex *eis* liberos. *Six.* Lov.

Com. temp. 18 Qui non *audiat* patris, aut matris imperium. *Cl.*
7 *Audierit. Six.* Lov.

CAP. 24.

Contrar. 6 Animam ſuam *oppoſuit* tibi. *Cl.*
4 *appoſuit. Six.* Lov.

CAP. 25.

Com. 7 Non vult frater viri mei ſuſcitare *nomen* fratris ſui in Iſrael. *Cl.* 4. MS. H.C.G.
6 *Semen. Six.* Lov.

CAP. 26.

Addit. 11 *Et* epulaberis in omnibus bonis. *Cl.*
5 Epulaberis. *Six.* Lov.

CAP. 28.

Detr. 40 Quia defluent & *peribunt. Cl.*
37 *Deperibunt. Six.* Lov.

Com. 57 Illuvie *ſecundarum*, quæ egrediuntur de medio feminum ejus. *Cl.*
48 *Secundinarum. Six.* Lov.

CAP. 29.

Com. num. 11 Liberi & uxores veſtræ & *advena* qui tecum *moratur. Cl.* 6. MS. H.G.
7 Et *advenæ* qui tecum *morantur. Six.* Lov.

Contrar. 19 Et *abſumat* ebria ſitientem. *Cl.*
11 *Aſſumat. Six.* H. Lov.

CAP. 30.

Detract. & Com. num. 3 Reducet Dominus Deus tuus, *captivitatem tuam*, ac miſerebitur tui. *Cl.* 3. MS. Rab. H.C.
1 Reducet *te* Dominus Deus tuus *captivitate tua. Six.* Lov.

Com. temp. & modi. 5 Majoris numeri te eſſe faciet quam *fuerunt* patres tui. *Cl.*
2 *Fuerint. Six.* Lov.

CAP.

CAP. 31.

6 Nec paveatis *ad* conſpectum eorum. *Cl.* Lov. Addit.
5 Nec paveatis conſpectum. *Six.*

CAP. 32.

30 Quomodo *perſequatur* unus mille, & duo *fugent* millia. *Cl.* 3 MS.Q.N. Com. temp.
33 *Perſequebatur-fugabant. Six.* & modi.
39 Ego *occidam* & ego vivere *faciam. Cl.* Lov. Com.
42 *occido-facio. Six.* temp.
49 Aſcende in montem iſtum Abarim id eſt *tranſituum. Cl.* Lov. Com. caſ.
49 *tranſitum. Six.*

CAP. 34.

2 Et omnem terram *Juda* uſque ad mare noviſſ. *Cl.* 8. MS.R.H.C.G. Addit.
1 Omnem terram uſque ad mare. *Six.*

Liber Joſue.

CAP. 2.

V. 18 INnoxii erimus ſi ingredientibus nobis terram ſignum fuerit funiculus iſte coccineus. *Cl.* Lov. Contrar.
14 Signum *non* fuerit. *Six.* MS.Q.Rab.

CAP. 3.

1 Morati ſunt ibi tres dies. *Cl.* Detr.
1 *Per* tres dies. *Six.* Lov.
16 Procul ab urbe quæ vocatur *Adom. Cl.* Or. va.
14 *Edom. Six.* MS.R.H.C.
17 Populus autem incedebat contra *Jericho. Cl.* R.H.C.G. Com.
14 Incedebat contra *Jordanem. Six.* Lov.

CAP. 4.

15 Sicut timuerant Moyſen, dum *adviveret. Cl.* Detr.
8 *Adhuc viveret. Six.* Lov.
23 Siccante Domino Deo *veſtro* aquas ejus in conſpectu veſtro. *Cl.* 5. MS.H.C.G. Contr.

ult. Deo *nostro*. *Six*.Lov.

CAP. 6.

Com. casus & num. 2 Ecce dedi in *manu tua* Jericho. *Cl.* 3. MS. H. C.

2 In *manus tuas*. *Six*. Lov.

Com.temp & modi. 4 Septimo die sacerdotes *tollant* septem buccinas. *Cl.*

4 *Tollent*. *Six*. Lov.

Com. & detr. 24 Urbem autem & omnia quæ *erant* in ea succenderunt. *Cl.* H.C.G.

20 Omnia quæ *inventa sunt* in ea. *Six*. Lov.

CAP. 7.

Detr. 5 Et corruerunt ex eis triginta sex homines *Cl.*

4 Triginta & sex homines. *Six*.Lov.

CAP. 8.

Com. 5 *Accedemus* ex adverso contra urbem. *Cl.* 6. MS.R.H.C G.

3 *Ascendemus*. *Six*. Lov.

CAP. 9.

Addit. 4 *Et* callidè cogitantes tulerunt sibi cibaria. *Cl.*3.MS.H.C.G.

2 Callidè cogitantes. *Six*.Lov.

Com. 8 Quinam estis vos & unde venistis. *Cl.*

4 *Aut* unde venistis. *Six*. Lov.

CAP. 10.

Com. 22 Aperite os speluncæ & *producite* ad me quinque reges. *Cl.*Lov.

19 *Adducite*. *Six*.

Com. 23 *Eduxerunt* ad eum quinque reges de spelunca. *Cl.*12.MS.H.G.

20 *Adduxerunt*. *Six*.Lov.

Com. 24 Cumq; *educti* essent ad eum.*Cl.*14.MS.H.G.

21 *Adducti*. *Six*. Lov.

Orth. var. 41 Omnem terram*Gozen* usq;Gabaon.MS.H.C.G.

ult. *Gessen*. *Six*.

CAP. 11.

Addit. 2 Habitabant in montanis-in campestribus quoque & *in* regionibus Dor. *Cl.*

1 In

1 In compeſtribus quoque & regionibus Dor. *Six.* Lov.

8 *Ita* percuſſit omnes ut nullas dimitteret ex eis. *Cl.* Detr.

7 *Itaque. Six.* Lov.

12 Omnes per circuitum civitates *regéſque* earum cœpit. *Cl.* Detr.

10 *Reges quoque. Six.* Lov.

19 Non fuit civitas quæ ſe traderet filiis Iſrael præter Hevæum. *Cl.* 1.MS.H.C. Contrar.

16 Quæ ſe *non* traderet. *Six.*

22 In quibus *ſolis* relicti ſunt. *Cl.* Com.

19 *Solum. Six.* Lov.

CAP. 15.

1 A termino Edom deſertum Sin. *Cl.* 8. MS. H.C.G. Detr.

1 *uſque ad* deſertum Sin. *Six.* Lov.

CAP. 17.

12 Cœpit Chananæus habitare in terra *ſua* *Cl.* 3.MS.Q. Com.

10 *Ipſa. Six.* Lov.

CAP. 18.

2 *Remanſerant* autem filiorum Iſrael 7 tribus *Cl.* MS.R. Com. temp.

2 *Remanſerunt. Six.* Lov.

18 Deſcenditque *ad* Abenboen. *Cl.* Addit.

13 Deſcenditque Abenboen. *Six.* Lov.

CAP. 24.

27 En lapis iſte erit vobis in teſtimonium quod *audierit* omnia verba Domini. *Cl.* audieris & num. 5. MS. R.H.G. Com. perf.

23 *Audieritis. Six.* Lov.

Liber Judicum.

CAP. 1.

V. 9 HAbitabat in montanis, & ad meridiem & in campeſtribus. *Cl.* Addit.

9 Ad

9 Ad meridiem in campeſtribus. *Six.* Lov.

CAP. 3.

Com. 24 Forſitan purgat alvum in æſtivo *cubiculo.Cl.*
20 *Cœnaculo. Six.* Lov.

CAP. 4.

Addit. 21 Soporem morti *conſocians* defecit, & mortuus eſt. *Cl.*
17 *Socians. Six.* Lov.

CAP. 9.

Detr. 7 Audite me viri Sichem,ita audiat vos Deus.*Cl.*
6 Ita *ut* audiat vos Deus. *Six.* Lov.

Com. modi. 19 *Lætamini* in Abimelech, & ille lætetur in vobis. *Cl.*
15 *Lætemini. Six.* Lov.

CAP. 11.

Detr. 1 Fuit illo temp. JephteGalaadites vir fortiſſ.*Cl.*
1 Fuit *itaque. Six.* Lov.

CAP. 12.

Or. va. 6 Dic ergo *Scibboleth* quod interpretatur ſpica. *Cl.*
6 *Schibboleth. Six.* Lov.

CAP. 14.

Contrar. 3 numquid non eſt mulier in omni pop. *meo. Cl.* H.
2 *Tuo. Six.* Lov.

Com. 11 Dederunt ei ſodales 30,*ut* eſſent cum eo. *Cl.*
11 *Qui* eſſent. *Six.* Lov.

CAP. 16.

Com. 9 Qui rupit vincula, quo modo ſi rumpat quis filum de *ſtuppa* tortum *putamine. Cl.*
9 De *ſtupa* tortum *ſputamine. Six.* Lov.

CAP. 17.

Detr. 2 Benedictus filius meus Domino. *Cl.* Lov.
2 *A* Domino. *Six.*

Addit. 2 & 3 Benedictus filius *reddidit ergo eos matri ſuæ : quæ dixerat ei : conſecravi & vovi hoc argentum. Cl.* Lov.
2 & 3 Benedictus filius meus in Domino. *Conſecravi enim & vovi &c. Six.*

CAP.

CAP. 18.

1 In diebus illis *non* erat rex in Iſrael. *Cl.* Lov. Com.
1 *Necdum* erat. *Six.*
8 *Reverſiq;* ad fratres ſuos reſponderunt. *Cl.* Lo. Detr.
8 *Reverſi* itaque. *Six.*
ult. In diebus illis *non* erat rex Iſrael. *Cl.* Lov. Comm.
ult. *Nec* erat. *Six.*

CAP. 19.

5 Guſta prius *pauxillum* panis & comforta ſto- Comm.
machum. *Cl.*
4 *Puſillum. Six.* Lov.

CAP. 20.

16 Ut capillum quoque poſſent percutere, & Comm.
nequaquam in alteram partem *ictus* lapidis
deferretur. *Cl.* Lov.
9 *Jactus* lapidis. *Six.*

Liber Ruth.

CAP. 1.

V. 12 REvertimini filiæ *meæ. Cl.* Comm.
7 *Mi. Six.* Lov.
11 Num ultra *habeo* filios in utero meo? *Cl.* Com.
7 *Habebo. Six.* Lov. temp.

CAP. 2.

pen. Melius eſt filia *mea. Cl.* Comm.
pen. *Mi. Six.* Lov.

CAP. 4.

15 De nuru enim tua natus eſt, *quæ* te diligit. *Cl.* Com. gen.
12 *Qui. Six.* Lov.

Regum Primus.

CAP. 1.

V. 19 VEnerunt *in* domum ſuam Ramatha. *Cl.*
15 Domum ſuam *in* Ramatha. *Six.* Lov. Tranſp.
9 Ante poſtes *templi* Domini. *Cl.* Com.
7 Ante poſtes *domus. Six.* Lov.

CAP.

CAP. 2.

Detr. 11 Abiit Elcana Ramatha in domum ſuam. *Cl.*
16 *In* Ramatha. *Six.* Lov.

Com. caſ. forte. 11 Ante faciem Heli *ſacerdotes. Cl.*
16 *Sacerdotis. Six.* Lov.

Com. 30 Quicunq; *glorificaverit* me, glorificabo eum. *Cl*
34 Quicunq; *honorificaverit. Six.* Lov.

CAP. 3.

Com. caſus. 2 Oculi ejus caligaverant, nec poterat videre : *lucerna* dei antequam extingueretur. *Cl.*
2 *Lucernam. Six.* Lov.

Detract. 3 Samuel dormiebat in templo Domini. *Cl.*
2 Samuel *autem. Six.* Lov.

CAP. 4.

Detr. & interp. varia. 1 Convenerunt Philiſthiim in pugnam : & egreſſus eſt Iſrael obviam Philiſthiim. *Cl.*
1 Convenerunt Philiſthiim in pugnam. Egreſſus eſt *namq;. Six.* Lov.

Contr. 9 Ne ſerviatis Hebræis, ſicut & illi ſervierunt *vobis. Cl.* H.
10 *Nobis. Six.* Lov.

Addit. 21 Et vocavit puerum Ichabod, dicens : Tranſlatâ eſt gloria de Iſrael, *quia capta eſt arca Dei* & pro ſocero ſuo, & pro viro ſuo ; & ait. *Cl.* H.
23 Et vocavit puerum Ichabod dicens : Tranſlata eſt gloria de Iſrael pro ſocero ſuo & pro viro ſuo. Et ait. *Six.* Lov.

CAP. 7.

Com. 10 Cæſi ſunt à *facie* Iſrael. *Cl.*
11 A *filiis* Iſrael. *Six.* Lov.

CAP. 9.

Com. 26 Surge & dimittam te. *Cl.* R. H. C. G.
24 *ut. Six.* Lov.

CAP. 10.

Com. 12 Et quis pater *eorum ? Cl.* MS. R. Hier. H. C. textui autem ſuffragantur.
12 E*jus ? Six.* Lov.

Erratum typogr. ult. *Dimulabat. Cl.*

ult.

ult. *Diſſimulabat. Six.* Lov.

CAP. 12.

6 Dominus qui fecit Moyſen & Aaron, & e- Detr.
duxit patres noſtros de terra Ægypti. Nunc
ergo ſtate &c. *Cl.* 9. MS. H C.

6 Dominus qui fecit Moyſen & Aaron, & e-
duxit patres noſtros de terra Ægypti, *adeſt.*
Nunc ergo ſtate. *Six.* Lov.

11 Et miſit Dominus Jeroboal, & Badan, & Detr.
Jephte, & Samuel & eruit vos de manu inimi-
corum veſtrorum. *Cl.* 13. MS. R. Hier. H. G.
non annumerant his Hier. H. & C. ſuffragan-
tur. nam G. pro Badan. Barach nominant.

10 Et miſit Dominus Jerobaal, & Badan &
Samſon & *Barach* & Jephte &. *Six.* Lov.

15 Erit manus Domini ſuper vos, & ſuper pa- Detr.
tres veſtros. *Cl.*

13 *Sicut* & ſuper. *Six.*

23 Abſit autem a me hoc peccatum in *Domi-* Com. ca-
num. Cl. ſus.

21 In *Domino. Six.* Lov.

CAP. 13.

18 Tertius autem verterat ſe ad iter termini Detr.
imminentis valli Seboim contra deſertum.
Cl. 6. MS. R. B H. C. G.

20 Ad iter termini *in terra Sabaa* imminentis
valli. *Six.* Lov.

CAP. 14.

2 In extrema parte Gabaa ſub malogranato, Detr. &
quæ erat in *Magron* & erat populus. *Cl.* Com.

2 Sub malogranato quæ erat in *agro Gabaa.*
Six. Lov.

14 In media parte *jugeri. Cl.* Com.

14 *Jugeris. Six.* Lov.

15 Et factum eſt miraculum in caſtris per agros. Detr.
Cl. 10. MS. B. H. C. at ab R. & G. additur.

15 *Et* per agros. *Six.* Lov.

15 Et conturbata *eſt terra. Cl.* MS. B. H. G. C. Com.

15 *Sunt caſtra. Six.* Lov.

Error typogr. 34 Adducat ad me unuſquiſque bovem ſuum & *&* arietem. *Cl*

24 Bovem ſuum, & arietem *Six.* Lov.

CAP. 15.

Com. 22 Ut obediatur voci *Domini. Cl.* Lov.

20 *Ejus. Six.*

Detr. 32 Et dixit Agag. *Cl.*

30 Et dixit *Samuel* Agag. *Six.*

CAP. 16.

Detr. 7 Homo enim videt ea quæ *parent. Cl.* Lov.

9 *Apparent. Six.*

Com. per. 12 *Surge*, unge eum ipſe eſt *Cl.*

tem. & modi & Detr. 14 *Surge &. Six.* Lov.

CAP. 17.

Com. 5 Lorica *ſquamata* induebatur. *Cl.*

4 *Hamata. Six.* Lov.

CAP. 18.

Detr. ſententia. 6 Porro cum reverteretur percuſſo Philiſthæo David, egreſſæ ſunt mulieres. *Cl.* 6. MS. R. B. H C. G.

6 Porro cum reverteretur percuſſo Philiſthæo David *&* *ferret caput ejus in Jeruſalem* egreſſæ ſunt mulieres. *Six.* Lov.

Com. caſus. 17 Non ſit manus mea in *eum* ſed ſit ſuper eum, *Cl.* MS.

16 *Eo. Six.* Lov.

Com. caſ. 20 Dilexit autem David Michol filia Saul *altera. Cl.*

19 *Alteram. Six.* Lov.

CAP. 19.

Com. per. 3 Ego autem egrediens ſtabo juxta patrem meum, in agro ubicunque *fueris. Cl.* 3. MS. H. C. G.

3 *Fuerit. Six.* Lov.

CAP. 20.

Contr. 9 Abſit hoc a *te. Cl.* 6. MS. R. H. C. G.

9 *Me. Six.* Lov.

Com. 22 Si dixero puero: Ecce ſagittæ *intra* te ſunt, tolle eas. *Cl.* Lov.

19 *Citra* te ſunt, *Six.* pen.

pen. Dominus ſit inter me, & te, & inter *ſemen meum & ſemen tuum. Cl.* Transp.

39 *Inter ſemen tuum, & ſemen meum. Six.* Lov.

CAP. 22.

7 Audite nunc filii Jemini. *Cl.6.*MS B.H.C.G. Detr.

6 Audite nunc *me* filii Jemini. *Six.* Lov.

15 *Deum. Cl.* R.H.G. Com.

11 *Dominum. Six.* Lov.

CAP. 24.

7 Ne faciam hanc rem ut mittam manum in, &c. quia Chriſtus Domini eſt. Et confregit David viros ſuos ſermonibus. *Cl.* 9. MS. R. B. H.C.G. Detr. integra ſen.

8 Quia Chriſtus Dominus eſt. *vivit dominus, quia niſi Dominis percuſſerit eum, aut dies ejus venerit ut moriatur, aut deſcendens in prælium perierit, propitius mihi ſit Dominus, ut non mittam manum meam in Chriſtum Domini.* Et confregit David viros ſuos ſermonibus. *Six.* Lov.

9 Surrexit autem & David. *Cl.* Addit.

11 Surrexit autem David. *Six.* Lov.

CAP. 25.

6 Sit fratribus meis & tibi pax, & domui tuæ pax, & omnibus quæcunque habes ſit pax. Audivi quod tonderent paſtores tui. *Cl.* 6. MS. R.H.C.G. Detr. mul.

5 Et omnibus quæcunque habes ſit pax. *Ex multis annis ſalvos faciens tuos, & omnia tua.* Audivi quod. *Six.* Lov.

CAP. 27.

3 Ipſe & viri ejus; *vir* & domus ejus, *& David* & 2 uxores ejus. *Cl.* Addit.

3 Ipſe & viri ejus, & domus ejus, & 2 uxores ejus. *Six.* Lov.

CAP. 28.

21 Poſui animam meam in manu *mea. Cl.* H. Contrar.

20 *Tua. Six.* Lov.

CAP. 30.

Com. gen. 19 Nec defuit *quidquam* à parvo uſque ad magnum. *Cl.* 2. MS.
16 *Quiſquam. Six.* Lov.

CAP. 31.

Com. 7 Videntes autem *viri* Iſrael. *Cl.* 5.MS.R.B. H.C.G.
7 *Filii* Iſrael. *Six.* Lov.

Detr. 12 Et combuſſerunt ea ibi: & tulerunt oſſa eorum. *Cl.*
10 Et combuſſerunt ea ibi *igni. Six.* Lov.

Secundus Liber Regum.

CAP. 2.

Detr. *V.*5 BEnedîcti vos Domino. *Cl.* Lov.
4 *A* Domino, *Six.*

Com. 13 Hi *ex* una parte piſcinæ, & illi ex altera. *Cl.*
11 Hi *in* una. *Six.* Lov.

Detr. 22 Recede, noli me ſequi. *Cl.*
20 Recede *&* noli me ſequi. *Six.* Lov.

CAP. 3.

Tranſp. & Orth. var. 1 Facta eſt ergo longa concertatio, inter domum *Saul* & inter domum *David. Cl.* H.
1 Inter domum *David*, & inter domum *Saulis. Six.* Lov.

Com. caſ. 20 Fecit David Abner & *viris* ejus qui venerant cum eo convivium. *Cl.*
18 Et *viris. Six.* Lov.

CAP. 6.

Detract. multa. 12 Nunciatumque eſt regi David, quod benedixiſſet dominus Obededom, & omnia ejus propter arcam Dei. Abiit ergo David, & adduxit arcam Dei. *Cl.* 10. MS.R.H.C.G.
13 Nunciatumque eſt regi propter arcam Dei. *dixitque David: Ibo, & reducam arcam cum benedictione in domum meam.* Abiit ergo *Six.* Lo.

Detract. multa. 13 Immolabat bovem, & arietem, & David ſaltabat

bat totis viribus ante Dominum. *Cl.* 9. MS.R. H. C.

14 Immolabat bovem & *ovem* & arietem, & David *percutiebat in organis armigatis*, & ſaltabat totis. *Six.* Lov.

21 Dixitque David ad Michol: Ante Dominum, qui elegit me potius quam patrem tuum. *Cl.* 7. MS R H.C. Detract. multa.

21 Dixitq; David ad Michol: *vivit Dominus quia ludam* ante Dominum qui elegit. *Six.* Lov.

21 Præcepit mihi ut eſſem dux ſuper pop. Domini, in Iſrael, & *Juda* & vilior fiam plus quam ſanctus ſum. *Cl.* Com.

21 In Iſrael & *ludam* & vilior. *Six.* Lov.

CAP. 8.

8 Et de Bete, & de Beroth civitatibus Adarezer tulit rex David æs multum nimis Audivit autem Thou rex *Cl.* 10. MS. R.H.C.G. Detract. multa.

8 Æs multum nimis *de quo fecit Salamon omnia vaſa ærea in templo: & mare æneum, & columnas & altare.* Audivit autem Thou. *Six.* Lov.

13 Fecit quoque ſibi David nomen cum reverteretur capta Syria in Valle Salinarum, cæſis decem & 8 millibus: & poſuit in Idumæa. *Cl.* 6. MS. R.H.C.G. Detract. multa.

10 Cæſis 10 & 8 millibus: *& in Gebellem ad viginti tria millia:* & poſuit in. *Six.* Lov.

CAP. 9.

11 Miphiboſeth comedet ſuper menſam *meam* quaſi unus de filiis regis. *Cl.* Lov. R.H. Contr.

12 Super menſam *tuam. Six.* 10. MS.

CAP. 10.

14 Reverſuſq; eſt Joab à filiis Ammon, & venit Jeruſalem. Videntes igitur *Syri quoniam corruiſſent* coram Iſrael congregati ſunt pariter. *Cl.* 7. MS.R.H.C.G. Detract. & com. num

14 Venit Jeruſalem. Videntes igitur *filii Ammon, quoniam Syrus expavit, & quoniam corruiſſet* coram Iſrael. *Six.*

Addit. ult. Timuerunt que Syri auxilium præbere ultra filiis &c. *Cl.* 1.MS.H.C.G.
ult. Auxilium præbere filiis Ammon. *Six.* Lov.

CAP. 11.

Orth. var. 2 Accidit ut ſurgeret David de *ſtrato* ſuo. *Cl.*
2 *ſtratu. Six.* Lov.

Detract. 25 Varius enim eventus eſt belli, nunc hunc, & nunc illum conſumit gladius. *Cl.*
21 *Et* nunc hunc, & nunc illum. *Six.* Lov.

CAP. 12.

Com. 19 Cum ergo David *vidiſſet* ſuos muſſitantes. *Cl.* 9.MS.H.C.G.
18 *audiſſet. Six.*Lov.

Com. modi. 23 Nunc quia mortuus eſt, quare *jejunem ? Cl.*
22 *jejuno ? Six.* Lov.

CAP. 13.

Detract. 2 Deperiret eam valde. *Cl.*
1 *In* eam. *Six.*2.MS.

Or. va. 10 Infer cibum in *conclave. Cl.*
9 *Conclavi. Six.* Lov.

Detract. 28 Obſervate cum temulentus fuerit Ammon, & dixero vobis. *Cl.*
28 Temulentus fuerit *vino Six.*

Com. pen. Luxit ergo David filium in *cunctis* diebus. *Cl.*
pen. *multis. Six.* Lov.

CAP. 15.

Com. num. 7 Poſt *quadraginta* autem annos, dixit Abſalom ad regem David. *Cl.* Lov.H.
6 *Quatuor. Six.*MS.Q.N.

Com. temp. 10 *Regnavit* Abſalom in Hebron. *Cl.*
9 *Regnabit. Six.* Lov.

Addit. 16 Et *dereliquit* rex 10 mulieres. *Cl.*
16 *reliquit. Six.* Lov.

Detr. 23 Cunctus populus incedebat contra viam quæ reſpicit ad deſertum. *Cl.* 10.MS.R.H.C.G.
22 Contra viam *olivæ. Six.* Lov.

Detr. 24 Depoſuerunt arcam Dei. *Cl.*
23 *Fœderis* Dei. *Six.* Lov.

34 Et dixeris Abſalom: Servus tuus ſum rex ſicut fui ſervus patri, ſic ero ſervus tuus. *Cl.*9. MS.R.H.C. Detr.

31 Sum rex, *patere me vivere:* ſicut fui. *Six.* G. Lov.

pen. Sunt *autem* cum eis duo filii. *Cl.* Com.

ib. *enim. Six.*

CAP. 16.

1 Apparuit Siba cum duobus aſinis — & 100 maſſis palatharum & *utre* vini.*Cl.*6.MS.RH.C.G Detr. & Com.num.

1 *duobus utribus. Six.* Lov.

2 Et dixit rex Sibæ. quid ſibi volunt hæc? Reſponditq; Siba: Aſini, domeſticis regis ut ſedeant. *Cl.* Lov. Detr.

2 Reſponditque Siba: *Domine mi rex* aſini *pro* domeſticis. *Six.*

9 Quare maledicit hic canis *mortuus* Domino meo regi. *Cl.* Com. partic.

9 *morituro. Six.* Lov.

11 Ecce filius meus, qui egreſſus eſt de utero meo quærit animam meam: quanto magis *nunc* filius Jemini? *Cl.* Com.

11 *Hic* filius. *Six.* Lov.

CAP. 18.

22 Quid vis currere fili mi? non eris boni nuncii bajulus. *Cl.*6.MS.H.C.G. Detr.

20 Fili mi? *veni huc* non eris. *Six.*Lov.

CAP. 19.

11 Uſque quo ſiletis & non reducitis regem? rex vero David miſit ad Sadoc. *Cl.*R.H.C. Detract. multa.

9 Et non reducitis regem? *& conſilium totius Iſrael venit ad regem.* rex vero. *Six.* G. Lov.

11 (Sermo autem omnis Iſrael pervenerat ad regem in domo ejus) fratres mei.*Cl.*9.MS.H.C.G. Detract. multa.

10 In domo ejus, *quia dixerat rex hæc dicetis ad pop. Juda:* fratres mei. *Six.* Lov.

22 Quid mihi & vobis *filiæ* Sarviæ? *Cl.* Com. gen.

17 *Filii. Six.* Lov. Com.

35 Cibus & potus.*Cl.*

30 Cibus *aut. Six.* Lov.

CAP. 20.

Addit. 10 Effudit inteſtina ejus in terram, nec ſecundum vulnus appoſuit *& mortuus eſt.* Joab. autem. *Cl.* R.H.C.G.MS.

10 Vulnus appoſuit. Joab autem. *Six.* Lov.

Com. 18 Qui interrogant, interrogent in Abela, & ſic *perficiebant. Cl.*

20 *Proficiebant. Six* Lov.

CAP. 22.

Detr. 7 Exaudiet de templo ſuo vocem meam. *Cl.* 3. MS.H.C.G.

8 De templo *ſancto* ſuo. *Six.* Lov.

Com. 17 Miſit de *excelſo* & aſſumpſit me. *Cl.*

17 De *cœlo. Six.* Lov.

Contrar. 36 Manſuetudo *tua* multiplicavit me. *Cl.* 2.MS. H.C.G.

37 *Mea. Six.* Lov.

CAP. 23.

Detr. 8 Hæc nomina fortium David. Sedens in cathedra ſapientiſſ. princeps inter tres. *Cl.* 4. MS.R.B.H.C.G.

7 Hæc nomina fortium David. *David* ſedens in. *Six.* Lov.

Detr. 15 Deſideravit ergo David & ait *Cl.*10.MS.H.C.G

14 Deſideravit ergo David *aquam de lacu* & ait. *Six.*Lov.

CAP. 24.

Com. forte. 22 Habes boves in holocauſtum,&c. juga bovum in *viſum* lignorum. *Cl.*

19 Viſum. *Six.* Lov.

Addit. 23 Omnia dedit Areuna *rex* regi. *Cl.*

19 Omnia dedit Areuna regi. *Six.* Lov.

Liber Tertius Regum.

CAP. 1.

Detr. *V.*8 SAdoc vero ſacerdos,& Banaias filius Joiadæ, & Nathan propheta, & Semei & *Rei :*

Rei: & robur exercitus David non erat cum Adonia. *Cl.*8.MS.Hier.H.C.G.

7 Semei & *cerethi & phelethi* & robur. *Six.* Lo.

15 Ingreſſa eſt itaq; Bethſabee ad regem in *cubiculum. Cl.* Com.caſ.

14 *Cubiculo. Six.* Lov.

35 Et aſcendetis poſt eum & *veniet*, & ſedebit ſuper ſolium meum, & ipſe regnabit pro me. *Cl.* R.H.C.G. Com.num. & perſ.

27 *Venietis. Six.* Lov.

50 Adonias autem timens Salomonem, ſurrexit & abiit, tenuítq; cornu altaris. *Cl.*3.MS H.C.G. Detr.

41 Surrexit & abiit *in tabernaculum Domini* tenuítque. *Six.* Lov.

CAP. 2.

3 Obſerva cuſtodias Domini Dei tui. *Cl.* 14. MS H.G. Detr.

2 Obſerva *ut* cuſtodias *mandata* Domini Dei tui *Six.* Lov.

4 Si cuſtodierint filii tui vias *ſuas*, & ambulaverint coram me in veritate, in omni corde ſuo, & in omni anima ſua, non auferetur tibi vir de ſolio Iſrael. *Cl.*8.MS.RH.C.G. Contrar.

2 Si cuſtodierint filii tui vias *meas. Six.* Lov.

18 Benè ego loquar pro te *pro te* regi. *Cl.* Addit.

15 Ego loquar pro te regi. *Six.* Lov. forte.

24 Venit autem nuncius ad *Joab*, quod Joab declinaſſet poſt Adoniam. *Cl.* 1.MS.Hier.Q.N. Com.

34 Ad *Salomonem. Six.*

42 Quacunque die egreſſus, *ieris* huc & illuc, ſcito te eſſe moriturum. *Cl.* Com.

38 *Fueris. Six.* Lov.

ult. *Egreſſus* percuſſit eum, & mortuus eſt. *Cl.*2. MS.H.C.G. Com.

ult. *Aggreſſus. Six.* Lov.

CAP. 4.

21 Salomon autem erat in ditione ſua, habens omnia regna a flumine terræ Philiſthiim uſq; ad Detr.

ad terminum Ægypti. *Cl.* 2. MS. R. H. C. G.

17 Habens omnia regna *ſecum* à flumine. *Six.* Lo.

Detr. 24 Ipſe enim obtinebat regionem, quæ erat trans flumen à Thaphſa uſq; ad Gazan. *Cl.* 1. MS. R. H. C. G.

19 *Quaſi* à Thapſa. *Six.* Lov.

Tranſp. & Detr. 32 Locutus eſt quoq; Salomon *tria millia parabolas*: & fuerunt carmina ejus *quinq;* & *mille*. *Cl.*

26 Locutus eſt quoque Salomon *parabolas tria millia* & fuerunt carmina ejus *quinq; millia*. *Six*

CAP. 6.

Com. 8 Oſtium lateris medii in *parte* erat domus dextræ. *Cl.* 5. MS. B.

8 In *pariete* erat. *Six.* Lov.

Detr. 31 Et ingreſſu oraculi fecit oſtiola. *Cl.*

29 Et *in* ingreſſu. *Six.* Lov.

CAP. 7.

Contrar. 9 *Extrinſecus* uſque ad atrium majus. *Cl.*

8 *Intrinſecus* uſque. *Six.* Lov.

Detr. 24 Duo ordines ſculpturarum *ſtriatarum* erant fuſiles. *Cl.* Q. N.

22 Sculpturarum *hiſtriatarum*. *Six.* Lov.

Com. 25 Et *ſtabat* ſuper 12 boves. *Cl.* 1. MS. H. C. G.

num. 23 Et *ſtabant*. *Six.* Lov.

Detr. 26 Groſſitudo autem luteris triumq; unciarum erat labiumq; ejus duo millia batos capiebat. Et fecit. *Cl.* 4. MS. R. H. C. G.

24 Duo millia batos capiebat, & *tria millia metretas*. Et fecit. *Six.* Lov.

Com. in num. 35 In ſummitate autem baſis erat quædam rotunditas dimidii cubiti. *Cl.* H.

33 *unius* & dimidii cubiti. *Six.* Lov.

CAP. 8.

Com. 2 Convenitq; ad regem Salomonem univerſus Iſrael in menſe *Ethanim*. *Cl.* 2. MS. H. G.

2 *Bethanim*. *Six.* Lov.

CAP. 11.

Com. 1 Rex autem Salomon adamavit mulieres alieniginas

eniginas multas, filium quoque Pharaonis, & Maobitidas, & Ammonitidas, Idumæas & Sidonias & *Hethæas. Cl.*

1 Sidonias & *Cethæas. Six.* Lov.

5 Sed colebat Salomon Aſtarthen deam Sidoniorum, & Moloch idolum Ammonitarum. *Cl.* 10. MS. R. H. C. G. — Detr.

4 Deam Sidoniorum *& Chamos Deum Moabitarum* & Moloch. *Six.* Lov.

CAP. 12.

10 Pater tuus aggregavit jugum noſtrum, tu releva nos. *Sic loqueris ad eos.* minimus digitus meus groſſior eſt dorſo patris mei. *Cl.* H. — Addit.

8 Tu releva nos: minimus digitus meus &c. *Six.*

CAP. 13.

23 Cumq; comediſſet & bibiſſet, ſtravit aſinum ſuum *prophetæ*, quem reduxerat. *Cl.* 2. MS. H. C. G — Com. caſ.

20 Stravit aſinum ſuum *propheta*—*Six.* Lov.

CAP. 15.

ult. Et fecit malum coram Domino, ambulavitq; in *via* Jeroboam. *Cl.* — Com. num.

ult. In *viis &c. Six.* Lov.

CAP. 18.

8 *Num* tu es, Domine mi, Elias? *Cl.* — Com.

7 *Non &c. Six.* Lov.

CAP. 19.

18 Adoravit eum oſculans *manus. Cl.* — Com.

15 Oſculans *manum. Six.* Lov. — num.

CAP. 22.

13 Ecce ſermones prophetarum ore uno regi bona *prædicant. Cl.* Lov. — Com.

13 *Prædicunt. Six.*

Liber Quartus Regum.

CAP. 3.

V. 26 TUlit ſecum 700 viros educentes *gladium. Cl.* — Com. num.

25 *Gladios. Six.* Lov.

CAP.

CAP. 4.

Addit. 27 Dominus celavit *à me*, & non indicavit mihi. *Cl.* Lov. H.

24 Dominus celavit & non indicavit mihi. *Six.*

Com. 35 At ille reverſus *deambulavit* in domo. *Cl.*

temp. 31 *Deambulabat. Six.* Lov.

Detr. 42 Vir autem quidam venit de Baalſaliſa deferens viro Dei panes primitiarum, viginti panes hordeaceos. *Cl.* 1. MS. H. G.

37 *Et* viginti panes &c. *Six.* R. C. Lov.

CAP. 5.

Com. 13 Pater, & ſi rem grandem dixiſſet tibi prophéta, certè facere debueras: quanto magis quia *nunc* dixit tibi: lavare & mundaberis? *Cl.* Lov.

10 Quanto magis quia *tantum* dixit tibi. *Six.*

Com. 17 Dixitque Naaman: *ut* vis. *Cl.* Lov.

13 *Si* vis. *Six.*

CAP. 6.

Detract. 15 Egreſſus, vidit exercitum. *Cl.* H. Lov.

13 Egreſſus *portam* &c. *Six.*

CAP. 9.

Addit. tranſp. & com. ſenſus. 26 Si non pro ſanguine Naboth, *& pro ſanguine filiorum, quem vidi heri, ait dominus reddam tibi* in agro iſto dicit Dominus. Nunc ergo tolle. *Cl.* H. Lov.

21 Pro ſanguine Naboth, *quem vidi heri, ait Dominus ſanguinem filiorum ejus reddam tibi*, in agro iſto Dominus. Nunc ergo tolle. *Six.*

CAP. 11.

Com. 6 Tertia autem pars ſit ad portam *Sur. Cl.* 1. MS.

4 *Seir. Six.* Lov.

Com. num. & caſus. 9 Aſſumentes ſinguli viros ſuos, qui ingrediebantur *ſabbatum* cum his qui egrediebantur ſabbato. *Cl.*

7 *Sabbato. Six.* Lov.

Addit. 17 Pepigit ergo Joiada fœdus inter Dominum *& inter regem*, & inter pop. ut eſſet populus Domini, & inter regem & pop. *Cl.* Lov. H.

14 In-

14 Inter Dominum & pop. ut eſſet pop. Domini, & inter regem & pop. *Six.*

CAP. 14.

17 Vixit autem Amaſias, filius Joas, rex Juda, poſtquam mortuus eſt Joas filius Joachas regis Iſrael *quindecim* annis. Reliqua autem. *Cl.* 1 MS. H.C.G. — Error in num.

15 *Vigintiquinque* annis. Reliqui &c. *Six.* Lov.

CAP. 15.

19 Veniebat Phul rex Aſſyriorum in *terram*, & dabat. *Cl.* 1. MS. R.H.C.G. — Com.

17 In *Therſam* & dabat. *Six.* Lov.

CAP. 19.

25 Eruntque in ruinam collium *pugnantium* civitates munitæ. *Cl.* — Detract.

22 *Compugnantium. Six.* Lov.

CAP. 20.

1 Hæc dicit Dominus Deus: *Præcipe* domui tuæ. *Cl* — Com.

1 *Diſpone*, &c. *Six.* Lo.

CAP. 23.

34 Porro Joachaz tulit, & duxit in Ægyptum, *& mortuus eſt ibi.* Argentum autem. *Cl.* H. — Addit.

35 Porro Joacaz tulit, & duxit in Ægyptum. *Six.* Lov.

CAP. 24.

14 Et tranſtulit omnem Jeruſalem — & omnem artificem & *cluſorem. Cl.* — Detract.

12 *Incluſorem. Six.* Lov.

CAP. 25.

19 Tulit quoque *ſexaginta* viros è vulgo. *Cl.* 1. MS. R.H.C.G. — Error in num.

17 *Sex* viros è vulgo. *Six.* Lov.

23 Saraia filius Thanehumeth *Netophatites. Cl.* Lov. H. — Com.

21 *Metophathites. Six.*

Liber I. *Paralipomenon.*

CAP. 2.

V. 3 DE filia *Sue Chananitide. Cl.* — Or. va.

2 *Suæ Chananitidis. Six.* Lov.

CAP. 3.

2 Cujus filii Hattus, & Jegaal, & Baria, & Naaria, — Detract.

& Saphat ſex numero. *Cl.*
13 Cujus filii Hattus, & Jegaal,& Baria,& Naaria,& Saphat,& *Seſa* ſex numero. *Six.*MS.Hier. H.G.

CAP. 6.

Com. 75 *Hucat. Cl.* Hier. H.G.
39 *Aſach. Six.*Lov.

CAP. 7.

Com. num. 15 Machir autem accepit *uxores* filiis ſuis. *Cl.*
14 *uxorem. Six.* Lov. H.

CAP. 8.

Error in num. ult. Uſq; ad centum quinquaginta omnes. *Cl.* 3. MS R.Hier.H.G.
ult. Ad centum quinquaginta *millia*,&c. *Six.*Lov.

CAP. 11.

Com.caſ. & num. 20 Inter 3. *ſecundos* inclytus. *Cl.* H.
18 *Secundus. Six.* Lov.

CAP. 14.

Com. temp. 2 Et ſublevatum *eſſet* regnum ejus. *Cl.*
2 Sublevatum *eſt. Six.* Lov.

CAP. 19.

Detract. 5 Qui cum abiiſſent & hoc *mandaſſent* David, *Cl.* Lov.
5 *Amandaſſet. Six.*
Detract. 17 Quod cum *nunciatum* eſſet David, congregavit. *Cl.*
16 *Annunciatum*, &c. *Six.* Lov.

CAP. 21.

Com. 1 *Coucitavit* David ut numeraret Iſrael. *Cl.*
1 *Incitavit. Six.* Lov.

CAP. 23.

Detract. 29 Ad lagana azyma & ſartaginem. *Cl.*
29 Ad lagana & azyma, &c. *Six.* Lov.

CAP. 25.

Com.caſ. & num. 2 Filii Aſaph : ſub manu Aſaph *Prophetantis* juxta regem. *Cl.* R.H.G.
2 *Prophetantes. Six.* Lov.
Com.caſ. & num. 5 Omnes iſti filii Heman *Videntis* regis. *Cl.*MS. R.H.G.
4 *Videntes. Six.* Lov.

Liber

LIBER II. *PARALIPOMENON.*

CAP. 1.

v. 1 DOminus *Deus ejus* erat cum eo. *Cl.* R.H.G. — Additio

1 Dominus erat cum eo. *Six.* Lo.

CAP. 2.

v. 10 Hordei coros totidem, *& vini viginti millia metretas* olei quoque ſata. *Cl.* R.H.G. — Addit. & error in num.

v. 8 Hordei coros totidem, olei quoque &c. *Six.* Lov.

13 Miſi ergò tibi virum prudentem, & ſcientiſſimum Hiram, patrem meum. *Cl.* Lov. — Detr.

11 Hiram *ut* patrem meum. *Six.*

17 Inventi ſunt centum quinquaginta millia *& tria millia ſexcenti. Cl.* — Detr.

14 Inventi ſunt centum quinquaginta millia *tria millia & ſexcenti. Six.* Lov.

ult. Qui lapides *in* montibus cæderent. *Cl.* — Com.

ult. *De* &c. *Six.* Lov.

CAP. 4.

7 Secundum ſpeciem, qua *juſſa erant* fieri. *Cl.* 3. M S. — Com. num.

7 *Juſſerat. Six.* Lov.

16 Omnia vaſa fecit Salomoni Hiram *pater ejus* in domo Domini. *Cl.* Lov. — Addit.

14 Hiram, in domo Domini. *Six.* Lov.

CAP. 5.

pen. Impleretur domus Dei nube. *Cl.* Lov. — Detract.

ib. Impleretur *ita* domus Dei. *Six.*

CAP. 6.

16 Si cuſtodierint filij tui vias *ſuas. Cl.* viam ſuam 4. M *S.* R. H. G. vias ſuas M S. — Contrar.

8 *Meas. Six.* Lov.

C A P. 8.

Detr. 15 Ex omnibus quæ præceperat, *&* in cuſtodijs theſaurorum. *Cl.*
v. 11 *Etiam* in cuſtodijs &c. *Six.* Lov.

C A P. 13.

Error in num. 17 Et corueruntvulnerati ex Iſrael *quingenta* millia fortium virorum. *Cl.* M S. R.H.G.
12 *Quinquaginta* millia. *Six.* Lov.

C A P. 15.

Orth. var. 8 *Oded. Cl.*
6 *Obed. Six.* Lov.

C A P. 18.

Addit. 3 Ut ego & tu, *ſicut* populus tuus, *ſic* & pop. meus, tecumque erimus in bello, *Cl.* Lov.
3 Ut ego & tu: *ſic* pop. tuus & populus meus, tecumque &c. *Six.*

C A P. 24.

Contrar. 5 Colligite de univerſo Iſrael pecuniam ad ſarta tecta templi Dei *veſtri. Cl.* 12. M S.H.G.
5 *Noſtri. Six.* Lov.

C A P. 25.

Error in num. 5 Invenitq; *trecenta* millia juvenum. *Cl.* R.H.G.
4 *Triginta. Six.* Lov.

C A P. 32.

Addit. & error in num. 29 Urbes ædificavit ſibi. *Cl.* R.H.G.
23 Urbes *ſex* ædificavit ſibi. *Six.* Lov.

C A P. 36.

Com. 21 Donec imperaret rex Perſarum *&* compleretur ſermo Domini. *Cl.*
20 *ut* compleretur. *Six.* Lov.

LIBER

LIBER PRIMUS ESDRAE

CAP. 2.

v. 66 EQui eorum *ſeptingenti* triginta ſex. *Cl.* 2. M S. R.H.G. — Error in num.

48. *Sexcenti &c. Six.* Lov.

pen. Secundum vires ſuas dederint impenſas operis, auri ſolidos *ſexaginta* millia & mille. *Cl.* R.B.H.G.Q.N. — Error in num.

ibid. *Quadraginta &c. Six.* Lov.

CAP. 5.

13 Propoſuit edictum ut domus Dei *hæc* ædificaretur. *Cl.* — Addit.

13 Ut domus Dei ædificaretur. *Six.* Lov.

CAP. 9.

14 Ut non converteremur. *Cl.* Lov. — Contrar.

7 *Averteremur. Six.*

LIBER SECUNDUS ESDRAE.

CAP. 1.

v. 2 VEnit-ipſe, & viri *ex* Juda. *Cl.* R.H. — Com.

2 Et viri Juda. *Six.* R. G. Lov.

CAP. 2.

8 Ut tegere poſſim portas *turris* domus & muros civitatis *Cl.* — Detr. & com. caſ.

5 Portas *templi*, *turres* domus, & muros civitatis. *Six.* Lov. — & num.

CAP. 3.

28 Surſum autem *à porta* equorum ædificaverunt. *Cl.* 11. M S. — Contr.

21 *Ad portam. Six.* R. B. Lov.

ult. *Aurifices* & negotiatores. *Cl.* 1. M S. Q.N.H. — Com.

ibi. *Artifices. Six.* Lov.

CAP. 4.

Contrar. pen. Sint *nobis* vices. *Cl.* 5. M S. R.H.G.
ibid. *Vobis* vices. *Six.* Lov.

CAP. 7.

Error in num. 12 Filij Ælam mille *ducenti* quinquaginta quatuor. *Cl.* R. H. G.
6 *Octingenti. Six* Lov.

Error in num. 21. Filij Hezeciæ *nonaginta* octo. *Cl.* 13. M S. H. G.
6 *Nongenti. Six.* Lov.

Error in num. 66 Omnis multitudo quasi vir unus quadraginta duo millia *trecenti* sexaginta. *Cl.* 3. M S. H.G.
28. *Sexcenti. Six.* Lov.

CAP. 8.

Detr. 6 Et benedixit Esdras Domino Deo *magno*. *Cl.* 1. M S. R.H.G.
6 *Voce magna. Six.* Lov.

CAP. 9.

Detr. 8 Hethæi & Amorrhæi. *Cl.*
8 Hethæi, *& Hevæi* & &c. *Six.* Lov.

CAP. 12.

Ort. var. 8 *Jesua. Cl.* Lov.
2 *Josue. Six.*

CAP. 13.

Com. nū. 9 Præcæpique & emendaverunt *gazophylacia. Cl.*
7 *Gazophylacium. Six.* Lov.

LIBER TOBIAE.

CAP. 3.

Com. v. 21 SI in correptione fuerit ad *misericordiam* tuam venire licet. *Cl.* Lov.
14 *Correctionem. Six.*

CAP.

CAP. 8.

ult. Fecit ſcripturam. *Cl.* Detr.
ib. *Hanc* ſcripturam. *Six.* Lov.

LIBER JUDITH.

CAP. 1.

v. 2 FEcit muros ejus in *latitudinem* cubitorum ſeptuaginta. *Cl.* Contrar.
1 *Altitudinem. Six.* Lov.
2 Et in *altitudinem* cubitorum 30. *Cl.*
1 *Latitudinem. Six.* Lov. Contrar.

CAP. 13.

7 Confirma *me* Domine Deus Iſrael. *Cl.* Lov. Addit.
3 Confirma *me* Domine Deus Iſrael. *Six.*

CAP. 13.

10 Percuſſit bis *in* cervicem ejus. *Cl.* Lov.
5 Percuſſit bis cervicem ejus. *Six.*
28 Ecce *capu* Holofernis. *Cl.* Error typographi.
19 Ecce caput. *Six.*

LIBER ESTHER.

CAP. 4.

v. 4 VEſtem miſit ut ablato ſacco indueret *eum. Cl.* 5. M S. H.G.C. Com.
3 *Eam. Six.* Lov.

CAP. 9.

10 Prædas de ſubſtantijs eorum *tangere* noluerunt. *Cl.* 6. M S. Com.
5 *Agere. Six.* Lov.

CAP. 15.

1 Et mandavit ei (*haud dubium quin eſſet Mardocheus*) ut ingrederetur ad regem. *Cl.* Lov.

Addit. 1 Et mandavit ei Mardocheus ut ingrederetur. *Six.*

LIBER JOB.

CAP. 6.

Com. num. v. 17 TEmpore quo fuerint dissipati peribunt: & ut *incaluerit*, solventur de loco suo. *Cl.*

16 *Incalurint. Six.* Lov.

CAP. 19.

Detr. 26 In carne mea videbo Deum meum. *Cl.* Lov.

25 Deum *salvatorem. Six.* M S. Q.

CAP. 20.

Detr. 25 Eductus & egrediens de vagina sua. *Cl.* H. C. Lov.

22 *Gladius* eductus &c. *Six.*

CAP. 24.

Detr. 21 Pavit enim sterilem quæ non parit. *Cl.*

21 *Et* quæ non parit. *Six.* Lov.

CAP. 30.

Com. 15 *Abstulisti* quasi ventus desiderium meum. *Cl.* M S. Hier. R. & C.

15 *Abijt* quasi ventus. *Six.* abstulit Lov.

Com. num. & perf. 24 Verumtamen non ad consumptionem eorum emittis manum tuam: & si *corruerint* ipse salvabis. *Cl.* Lov.

24 *Corruerim. Six.*

CAP. 31.

Com. casus & num. 7 Si secutum est *oculos meos* cor meum. *Cl.* 1. M S. Hier. H. C. G.

7 Si secutus est *oculus meus* cor meum. *Six.* Georgius Lov.

CAP. 36.

Com. 7 Reges in solio collocat, in perpetuum & *illi* erigunter. *Cl.* 4, M S. R. Gregor. ab H. C. G.

C. G. neque hoc exprimitur neque illud.

7 Et *illic &c. Six.*

CAP. 37.

9 Ab interioribus egredietur tempeſtas. *Cl.* Detr.
Lov.

9 Ab interioribus *Auſtri. Six.*

CAP. 38.

ult. Pulli ejus clamant ad Deum *vagantes* eò Com.
quòd non habeant cibos. *Cl.* Lov.

ult. *Vagientes. Six.* H.

LIBER PSALMORUM.

PSAL. 11.

v. 5 Deo non *reſurgent* impij. *Cl.* M S.R.H.G.C. Com.
6 *Reſurgunt. Six.* Lov. temp.

PSAL. 4.

4 *Et* ſcitote quoniam mirificavit Dominus Addit.
ſanctum ſuum. *Cl.* Lov. H.

4 Scitore quoniam. *Six.*

PSAL. 25.

7 Ut audiam vocem laudis & enarrem uni- Detr.
verſa mirabilia tua. *Cl.* Lov.

7 Vocem laudis *tuæ. Six.*

PSAL. 27.

3 Ne ſimul *trahas* me cum peccatoribus. *Cl.* 1. Com.
M S. R.G.H.C.

3 *Tradas. Six.* Lov.

PSAL. 34.

25 Non dicant in cordibus ſuis —— *devoravi-* Com.
mus eum. *Cl.* 6. M S. R. Aug. G.H.C. temp.

28 *Devorabimus. Six.* Lov.

PSAL. 38.

3 Obmutui & humiliatus ſum & ſilui à *bonis.* Com.
Cl. Lov.

3 *Nobis. Six.*

PSAL.

PSAL. 40.

Detr. 1 Beatus qui intelligit. *Cl.* 7. R. Hier. Aug. G.H.C.

1 Beatus *vir.* qui &c. *Six.* Lov.

PSAL. 41.

Com. 3 Sitivit anima mea ad Deum *fortem* vivum. *Cl.* 14 M S. R.G.H.C.

2 *Fontem* &c. *Six.* Lov.

PSAL. 49.

Addit. & interp. va. 7 Audi pop. meus *& loquar : Israel*, & testificabor tibi. *Cl.* Lov. H.

8 Audi pop. meus, *loquar Israel. Six.*

PSAL. 59.

Com. 2 *Cum* succendit Mesopotamiam *Syriæ &c.*---- & percussit *Idumeam. Cl.* Lov.

Tit. Cum succendit Mesopotamiam, Syriam----& percussit Edom. Six.

PSAL. 94.

Addit. 9 Probaverunt *me* & viderunt opera mea. *Cl.*

9 Probaverunt, & viderunt opera mea. *Six.* Lov.

PSAL. 96.

Com. 4 *Illuxerunt* fulgura ejus orbi terræ. *Cl.*

4 *Alluxerunt. Six.* Lov.

PSAL. 128.

Com. temp. 7 De quo non *implevit* manum suam qui metit. *Cl.* 12. M S. R. Hier. G. C.

6 *Implebit. Six.* Lov.

PSAL. 136.

Contr. ult. Beatus qni tenebit, & allidet parvulos *tuos* ad petram. *Cl.* 6. M S. R. Aug. G.H.C.

ult. *Suos. Six.* Lov.

PSAL. 138.

Contr. 20 Accipient in vanitate civitates *tuas. Cl.* M S. R.H.G.C. Dei civitates. Hilarius intelligit.

19 *Suas. Six.* Lov.

LIBER PROVERBIORUM.

CAP. 2.

v. 8 S*Ervas* ſemitas juſtitiæ. *Cl.* Com.
3 S*Servans. Six.* Lov. forte.

CAP. 3.

9 Honora Dominum de tua ſubſtantia, & de primitijs omnium frugum tuarum da*ti. Cl.* M S. Q. Com.
6 Da *pauperibus. Six.*

CAP. 4.

16 Non enim dormiunt niſi maleſecerint : & *rapitur* ſomnus ab eis niſi ſupplantaverint. *Cl.* 15. M S. H.C.G. Com.
11 Et non *capitur* ſomnus &c. *Six.* Lov.

CAP. 6.

30 Non grandis eſt culpa cum quis furatus fuerit : *furatur enim* ut eſurientem impleat animam. *Cl.* Lov. Addit.
13 Furatus fuerit, ut eſurientem. *Six.*

CAP. 8.

11 Melior eſt enim ſapientia cunctis pretioſiſſimis. *Cl.* 5. M S. R. Detract.
8 Cunctis *opibus* pretioſiſſ. *Six.*

CAP. 14.

5 Teſtis fidelis non *mentitur. Cl.* Com.
5 *Mentietur. Six.* Lov. temp.

CAP. 15.

10 Doctrina mali *deſerenti* viam vitæ. *Cl.* 5. M S. H. Com. caſ. & num.
11 *Deſerentium. Six.* Lov.

CAP. 16.

21 Qui dulcis eloquio majora *percipiet. Cl.* M S. B. Com.
22 *Reperiet. Six.* Lov.

CAP.

C A P. 18.

Detr. 5 Accipere perſonam impij non eſt bonum. *Cl.*
5 Accipere perſonam *in judicio* non eſt bonum. *Six.* Lov.
Com. 22 Qui---tenet adulteram ſtultus eſt & *impius*. *Cl.* G. & Hier. enarrans. c. 19. Matthæi.
24 *Inſipiens. Six.* Lov.
Com. tẽp. 23 Cum obſecrationibus *loquetur* pauper. *Cl.* Lov.
25 *Loquitur. Six.*
Com. ult. Vir *amabilis* ad ſocietatem, magis amicus erit quam frater. *Cl.*
ult. *Amicabilis. Six.* Lov.

C A P. 19.

Com. caſus. 23 Timor Domini ad vitam---abſque viſitatione *peſſima. Cl.*
23 *Peſſimi. Six.* Lov.
Com. 26 Qui affligit patrem & *fugat* matrem ignominioſus eſt. *Cl.*
26 *Fugit.* Lov.

C A P. 20.

Com. 15 Eſt aurum & multitudo gemmarum: & vas pretioſum labia ſcientiæ. *Cl.* M S. B.H.C.G.
15 Vas *autem* pretioſum &c. *Six.* Lov.
Com. 25 Ruina eſt homini *devorare* ſanctos. *Cl.* 18. M S. R.H.Q N.
25 *Devotare. Six.* Lov.

C A P. 21.

Com. tẽp. 18 Pro juſto *datur* impius. *Cl.* M S. B.
18 *Dabitur. Six.* Lov.
Addit. 21 Qui ſequitur juſtitiam & miſericordiam inveniet vitam *juſtitiam* & gloriam. *Cl.* Lov. H.
21 Inveniet vitam & gloriam. *Six.*
Com. 22 Civitatem fortium aſcendit ſapiens, & *diſtruxit* robur fiduciæ ejus. *Cl.* R.
22 *Detraxitq; &c. Six.* M S. & B. Lov.

C A P. 22.

Detr. 17 Inclina aurem tuam, & audi verba ſapientium.

um. *Cl.* 12. M S. R. H. G.

18 *Fili mi* inclina aurem tuam. *Six.* C. Lov.

C A P. 23.

16 Exultabunt renes mei, cum locuti fuerint *rectum* labia tua. *Cl.* Com.

13 *Recta. Six.* Lov.

C A P. 24.

10 Si desperaveris *lassus* in die angustiæ: Imminuetur fortitudo tua. *Cl.* 10 M S. H. C. Com.

9 *Lapsus. Six.* Lov.

16 Septies enim cadet, justus, & resurget. *Cl.* Lov. H. Detr.

15 Septies *in die* cadet, &c. *Six.* M S. Q.

23 Hæc quoq; sapientibus: Cognoscere personam in judicio non est bonum. *Cl.* Lov. Detr.

19 Hæc quoq; sapientibus *dico &c. Six.*

ult. Parum, inquam, dormies, modicum dormitabis. *Cl.* 16. M S. R. H. C. G. Detr. sententia.

ult. *usque quo piger dormies: usque quo de somno consurges?* parum inquam. *Six.* Lov.

C A P. 25.

24 *Melius est sedere in angulo domatis, quam cum muliere litigiosa, & in domo communi. Cl.* Lov. H. Addit. sententia.

Sixtus omittit hunc versum prorsus & omnino.

C A P. 26.

2 Sicut avis ad *alia* transvolans. *Cl.* 3. M S. H. Com.

2 *Alia. Six.* Lov.

20 Susurrone subtracto jurgia *conquiescent Cl.* Com. temp.

18 *Conquiescunt. Six.* Lov.

C A P. 27.

4 Impetum concitati ferre quis poterit? *Cl.* M S. R. H. C. G. Detr.

4 Concitati *spiritus. Six.* Lov.

11 Stude sapientiæ fili mi, & lætifica cor meum ut *possis* exprobranti respondere sermonem. *Cl.* Com. per.

11 Ut *possim. Six.* Lov. H.

Com. 15 Tecta perſtillantia in die friġoris & litigioſa mulier comparantur; qui retinet eam, qui ventum teneat, & oleum dexteræ ſuæ *vocabit. Cl.* Lov. H.

26 *Evacuabit. Six.*

Addit. pen. Hædi *ad* agri pretium. *Cl.* M.S.R.B.C.

ib. Hædi agri pretium. *Six.* H. Lov.

C A P. 28.

Com. 16 Qui graditur ſapienter ipſe *ſalvabitur. Cl.* 6. M S. R. H. C. G.

16 *Laudabitur. Six.* Lov.

C A P. 30.

Addit. 17 Effodiant *eum* corvi de torrentibus. *Cl.* Lov.

17 Effodiant corvi de torrentibus. *Six.*

Addit. & Com. 31 Gallus Succinctus lumbos & aries: *nec eſt rex: nec eſt rex*, qui reſiſtat ei. *Cl.* Lov.

ib. Et aries: *& rex cui non eſt* qui reſiſtat ei. *Six.*

C A P. 31.

Com. 7 Date ſiceram mœrentibus---bibant *&* obliviſcantur. *Cl.* Lov.

5 Ut bibant *&* &c. *Six.*

Detract. 29 Multæ filiæ congregaverunt divitias. *Cl.* Lov.

26 Congregaverunt *ſibi*, &c. *Six.*

LIBER ECCLESIASTIS.

C A P. 2.

Com. v. 1 DIxi *ego* in corde meo. *Cl.* 13. M S. R. Hier. H. C. G.

1 *Ergo. Six.* Lov.

C A P. 3.

Detr. 18 Dixi in corde filijs hominum. *Cl.*

25 Dixi in corde *meo de. Six.* Lov.

C A P. 8.

Addit. 14 Eſt & alia vanitas *quæ fit* ſuper terram. *Cl.* Lov.

12 Alia

12 Alia vanitas ſuper terram. *Six.*

CAP. 11.

2 Da *partem* ſeptem. *Cl.* Lov. Com. num.
2 *Partes. Six.*

LIBER CANTICORUM.

CAP. 1.

v. 7 EGredere & abi poſt veſtigia gregum. Detr. *Cl.* Lov.
6 Poſt veſtigia gregum *tuorum. Six.*

CAP. 2.

ult. Similis eſto---capreæ---ſuper montes *Bether.* Or. va. *Cl.* 4. M S. H.
ult. *Bethel. Six.* Lov.

CAP. 6.

ult. Revertere *Sulamitis. Cl.* 5. M *S.* H. G. Or. va.
ib. *Sunamitis. Six.* Lov.

LIBER SAPIENTIAE.

CAP. 1.

v. 6 NOn liberabit *maledicum* a labijs ſuis. Com. *Cl.* 1. M *S.* G.
3 *Maledictum. Six.* Lov.
pen. Juſtitia enim perpetua eſt, & immortalis. Detr. Impij autem manibus & verbis accerſierunt illam. *Cl.* Lov. G.
ult. Et immortalis: *injuſtitia autem mortis eſt acquiſitio.* Impij autem manibus &c. *Six.* M S. Q. N.
ult. Digni ſunt q̄ *ſint* ex parte illius. *Cl.* Q. Cō. modi
ib. *Sunt. Six.* Lov.

C A P. 2.

Com. caſ. 10 Non parcamus viduæ, nec *veterani* revereamur canos multi temporis. *Cl.* 12. M S.G.

8 Viduæ nec *veterano*, nec revereamur &c. *Six.* Lov.

Contrar. 11 Sit---fortitudo noſtra lex *juſtitiæ*. *Cl.* M S.G.

9 *Injuſtitiæ*. *Six.* Lov.

C A P. 3.

Comm. modi. 15 Bonorum----laborum glorioſus eſt fructus, & quæ non *concidat* radix ſapientiæ. *Cl.* 8. M S.

12 *Concidit*. *Six.* Lov.

Comm. 16 Filij autem adulterorum in *inconſummatione* erunt. *Cl.* G.

13 *Conſumptione &c*. *Six.* in conſummatione erunt. Lov.

C A P. 6.

Comm. 11 Qui enim cuſtodierint *juſta*, *juſtè*, *juſtificabuntur* & qui didicerint *iſta* invenient quid reſpondeant. *Cl.*

8 Qui enim cuſtodierint *juſtitiam*, *juſtè judicabuntur* & qui didicerint *juſta* invenient. *Six.* Lov.

C A P. 7.

Com. caſ. 1 Ex genere *terreni* illius, qui prior factus eſt. *Cl.* 4. M S. G.

ib. *Terreno*. *Six.* Lov.

Comm. 18 Viciſſitudinum permutationes, & *commutationes* temporum. *Cl.* G.

11 *Conſummationes*. *Six.* Lov.

Com. caſ. 22 Amans bonum, acutus, *quem* nihil vetat *benefaciens*. *Cl.*

11 *Qui* nihil vetat *benefacere*. *Six.* Lov.

C A P. 8.

Comm. 17 Immortalitas eſt in *cognatione* ſapientiæ. *Cl.* G.

14 *Cogitatione*. *Six.* Lov.

Com. caſ. ult. Hoc ipſum erat *ſapientiæ*. *Cl.* 6. M S. Aug. G. ib.

ib. *Sapientia. Six.* Lov.

C A P. 10.

4 Propter *quem* cum aqua deleret terram. *Cl.* Com. gen
M S. G.Q.N.

3 *Quod. Six.* Lov.

5 In conſenſu *nequitiæ. Cl.* M S. Q. Com.

4 *Superbiæ. Six.* Lov.

5 Cū ſe nationes *contuliſſent. Cl.* 4. M S. Com.
Q.N G.

4 *Extuliſſent. Six.* Lov.

5 In *filij miſericordia* fortem cuſtodivit. *Cl.* G. Com. caſ.

4 In *filijs miſericordiam. Six.* Lov.

C A P. 11.

5 A defectione potus ſui, *& in eis* cum abun- Addit.
darent filij Iſrael lætati ſunt. *Cl.* M S. R.
hæc ſententia in G. non reperitur.

5 A defectione potus ſui, cum abundarent
&c. *Six.* Lov.

15 Non ſimiliter juſtis *ſitientes. Cl.* G.Q N. Com. nū.

13 *Faciens. Six.* Lov.

19 Aut novi generis ira plenas ignotas beſtias, Detr.
Cl.

14 *Aut* ignotas beſtias. *Six.* 3. M S. R.

C A P. 12.

2 Eos qui *exerrant* partibus corripis. *Cl.* Lov. Addit.
errant ex partibus corripis. 2 M S. Q.N.

2 *Errant. Six.*

20 Cum tanta cruciaſti attentione dans tempus Detr.
& locum. *Cl.* G.

15 Cruciaſti attentione *& liberaſti* dans tempus
&c. *Six.* Lov.

26 & 27 Dignum Dei judicium experti ſunt. Addit.
In quibus enim patientes indignabantur. ſent.
Cl. G.

20 *In hijs enim quæ patiebantur moleſtè ferebant,*
in quibus autem patientes indignabantur.
Six. Lov.

CAP. 14.

Com. 4 Potens es ex omnibus ſalvare, etiamſi ſine *arte* aliquis adeat mare. *Cl.*
2 *Rate. Six.* Lov.

Error typogr. 8 Per manus autem quod fit idolum, *mledictum* eſt & ipſum. *Cl.*
6 *Maledictum. Six.*

Erratum typogr. 8 *Illud* autem cum eſſet fragile Deus, cognominatus eſt. *Cl.*
6 *Illud. Six.*

Addit. 11 Propter hoc & *in* idolis nationum non erit reſpectus. *Cl.*
9 Et idolis. *Six.* Lov.

Com. 14 Supervacuitas enim hominum hæc *advenit* in orbem terrarum. *Cl.* G.
11 *Adinvenit. Six.* Lov.

Cõmut. ult. Non enim *juratorum virtus*, ſed peccantium pœna perambulat. *Cl.*
ib. *Jurantium. Six.* Lov.

CAP. 15.

Detr. 6 Malorum amatores, digni ſunt qui ſpem habeant in talibus, & qui faciunt illos, & qui diligunt & qui colunt. *Cl.* Lov.
4 Digni ſunt *morte* qui ſpem habeant &c. *Six.* Q. N.

CAP. 16.

Commut. 11 In memoria enim ſervorum tuorum *examinabantur. Cl.* Lov.
9 *Exterminabãtur. Six.* M S. R.G.Q.N.

Detr. 14 Homo autem occidit quidem per malitiam, & cum exierit ſpiritus non revertetur. *Cl.* G.
11 Occidit quidem per malitiam *animam ſuam* &c. *Six.* Lov.

Com. caſus. 21 *Subſtantia* enim *tua* dulcedinem tuam quam in filios habes *oſtendebat. Cl.* G.
17 *Subſtantiam* enim *tuam* dulcedinem------ *oſtendebas. Six.* Lov.

Com. 28 Ad *ortum* lucis te adorare. *Cl.* 23. M S. R. Q. N.
22 *Orientem.*

22 *Orientem. Six.* Lov.

C A P. 17.

7 Sapientiæ *gloriæ* correptio cum contume- Com. caſ.
lia. *Cl.*

6 *Gloria. Six.* Lov.

9 & 10 Aerem---negantes ſe videre. *Cum ſit* Addit.
enim timida nequitia dat teſtimonium condemnationis : ſemper enim præſumit ſæva, perturbata conſcientia. Nihil enim eſt timor niſi perditio cogitationis auxiliorum. *Cl.* 22. M S. Q. N.

6 Negantes ſe videre. *frequenter.n.præoccupant peſſima, redarguente conſcientia.* Cum ſit enim &c. *Six.* Lov.

C A P. 18.

1 Qula non & ipſi eadem paſſi erant. *Cl.* M S. Detr.
Q. R.

ib. *Per* eadem paſſi erant. *Six.* Lov.

9 *Patrum jam* decantantes laudes. *Cl.* 2. M S. G. Com. caſ.

8 *Patri omnium. Six.* Lov.

15 Omnipotens ſermo tuus de cœlo. *Cl.* Detr.

13 *Exilius* de cœlo. *Six.* Lov.

C A P. 19.

2 Conſequebantur illos pœnitentia *acti. Cl.* Com.
G. Lov.

1 *Actus. Six.*

¶ *Prologus in Eccleſiaſticum.*

v. 1 NEceſſe eſt---& *dicentes* & ſcribentes Com.
doctiſſimos fieri. *Cl.* M S. G. Q.

ib. *Diſcentes. Six.* Lov.

2 Illorum periti *facti. Cl.* Com.

ib. *Fieri. Six.* Lov.

LIBER ECCLESIASTICI.

CAP. 1.

Com. v. 36 NE sis *incredibilis* timori Domini. *Cl.* Lov.

32 *Incredulus*. *Six.*

CAP. 2.

Com. 5 In igne probatur aurum & argentum, homines verò *receptibiles* in camino humiliationis. *Cl.* Lov.

4 *Acceptabiles*. *Six.* M S.

CAP. 3.

Com. 10 Superveniat tibi benedictio ab *eo*. *Cl.*

9 *A Deo*. *Six.* Lov.

CAP. 5.

Detract. 16 Non appelleris ſuſurro. *Cl.* G. Lov.

14 *In vita tua*. *Six.* M S. R. Rab. G. Q.

CAP. 6.

Com. caſ. 32 *Stolam* gloriæ indues eam. *Cl.* M S. Rab. G.

26 *Stola*. *Six* Lov.

CAP. 7.

4 Noli quærere à *Domino* ducatum. *Cl.* G.

4 *Ab homine*. *Six.* Lov.

Com. 6 Ponas ſcandal. in *æquitate* tua. *Cl.* G.

6 *In agilitate* &c. *Six.* Lov.

Com. 13 Noli *arare* mendacium adverſus fratrem tuum. *Cl.* G.

31 *Amare*. *Six.* Lov.

CAP. 8.

Contrar. 8 Omnes morimur, & in gaudium *nolumus* venire. *Cl.* 12. M S. Rab.

7 *Volumus*. *Six.* Lov.

Com. modi. 12 Ab ipſis diſces---in tempore neceſſitatis *dare* reſponſum. *Cl.* 2. M S. G.

9 *Dabis*. *Six.* Lov.

CAP.

C A P. 10.

3 Civitates inhabitabuntur per ſenſum *potentium. Cl.* G. Com.
ib. *Prudentium. Six.* Lov.
5 In manu Dei *proſperitas* hominis. *Cl.* G. Com.
v. 5 *Poteſtas. Six.* Lov.
27 Magnus & judex, & potens eſt in honore. *Cl.* G. Q. N. Com.
24 *Eſt. Six.* Lov.

C A P. 13.

22 Quæ communicatio---ſancto *homini* ad canem? *Cl.* Lov. Addit.
22 Sancto ad canem? *Six.*

C A P. 16.

5 Ab uno ſenſato inhabitabitur patria, *tribus* impiorum deſeretur. *Cl.* Com. caſ. & detr.
4 *Et à tribu* &c. *Six.*
9 Non pepercit peregrinationi *Loth*, & execratus eſt eos præ ſuperbia illorum. *Cl.* Com.
7 Peregrinationi *Illorum. Six.* Lov.
22 Interrogatio *omnium* in conſummatione eſt. *Cl.* 5 M S. Rab. G. Com.
16 *Hominum. Six.* Lov.
ult. *Denunciavit. Cl.* M S. R. Rab. G. Com.
ib. *Denunciabit. Six.* temp.

C A P. 17.

18 Eleemoſyna viri quaſi *ſignaculum* cum ipſo. *Cl.* M S. Rab. G. Com.
16 *Sacculus. Six.* Lov.
pen. Quid nequius *quam quod* excogitavit caro & ſanguis. *Cl.* M S. R. Addit.
ib. Quid nequius excogitavit. *Six.* Lov.

C A P. 18.

14 Miſeretur *excipientis* doctrinam miſerationis. *Cl.* M S. Rab. G. Q. N. Com. caſ.
13 *Excipiens. Six.* Lov.
24 Tempus retributionis in converſatione *faciei. Cl.* In converſione faciei 4. M S. Rab. G. Com. caſ.

23 *Facies.*

23 *Facies. Six.* Lov.

Com. tēp. 27 Homo ſapiens in omnibus *metuet. Cl.* 2. M S.

26 *Metuit. Six.* Lov.

Com. 29 *Impluerunt* proverbia & judicia. *Cl.* G.

28 *Imploraverunt. Six.* Lov.

C A P. 19.

Detract. 24 Eſt qui inelinat faciem--ſuam. *Cl.* Lov. G.

21 Eſt *juſtus* &c. *Six.*

C A P. 21.

Contr. 15 Eſt autem *ſapientia* quæ abundat in malo. *Cl.* M S. G.

ib. *Inſipientia. Six.* Lov.

Addit. 18 Quodcunq; audierit---laudabit, & *ad ſe* adijciet. *Cl.* 8. M S. R. Rab. G.

18 Et adijciet. *Six.* Lov.

C A P. 22.

Detract. 20 Cogitatus ſenſati in omni temp. metu non depravabitur. *Cl.* M S. G.

19 *Vel* metu &c. *Six.* Lov.

C A P. 23.

Com. ge. 6 *Animæ* irreverenti & *infrunitæ* ne tradas me. *Cl* Lov.

5 *Animo* irreverenti & *infrunito. Six.* M S.

C A P. 24.

Com. tēp. 39 *Abundavit. Cl.* 4. M S. Rab. G.

23 *Abundabit. Six.* Lov.

Com. num. 41 Ego quaſi *fluvij dyorix. Cl.* M S. Q. N.

25 *Fluvius dorix. Six.* Lov.

C A P. 27.

Detract. 23 Maledicti eſt concordatio. *Cl.* Lo. G.

21 *Dura* eſt &c. *Six.*

C A P. 28.

Detract. 28 Ori tuo facito oſtia, & ſeras. *Clem.* Rab. G.

23 Et ſeras *auribus tuis. Six.* Lov.

C A P. 29.

Contrar. 10 Multi non cauſa nequitiæ *non* fœnerati ſunt. *Cl.* M S. G. Q.

6 Cauſa nequitiæ fœnerati ſunt. *Six.* Codex Vaticanus.

Vaticanus. Lov.

C A P. 31.

13 Non dicas *ſic*: multa ſunt quæ ſuper illâm ſiunt *Cl.* Non dicas ſi multa ſunt. Lov. Addit.

12 Non dicas: multa &c. *Six.* G.

30 *Diligentes* in vino noli provocare. *Cl.* Lo. Com. Rab. in vino ne virum te præbeas. G.

25 *Delectantes. Six.*

32 Æqua vita hominibus vinum in *ſobrietate* ſi bibas illud moderatè eris ſobrius. *Cl.* Lov. Addit.

27 Vinum ſi bibas illud moderatè. *Six.*

C A P. 32.

4 & 5 Loquere major natu: decet enim te primum verbum diligenti *ſcientia. Cl.* Com. caſ.

3 *Scientiam. Six.* Lov.

19 Qui inſidioſè agit ſcandalizabitur *in* ea. *Cl.* Lov. Com.

16 *Scadalizabitur ab. Six.*

C A P. 33.

15 Duo & duo, & unum contra unum. *Cl.* G. Com. M S. Rab.

ib. Duo *contra* duo, &c. *Six.* Lov.

C A P. 34.

3 Ante faciem hominis ſimilitudo hominis. *Cl.* M *S.* G. Detr.

2 *Alterius* hominis. *Six.* Lov.

C A P. 37.

7 Noli conſiliari cum eo, qui tibi inſidiatur, & à zelantibus te abſconde conſilium. *Cl.* Detr.

ib. *Cum ſocero tuo* & à zelantibus te &c. *Six.* Lov.

12 Tracta---cum muliere de *ea* quæ æmulatur. *Cl.* 3. M S. R. G. Com. num.

10 De *hijs* quæ, &c. *Six.* Lov.

15 & 16 Cum viro ſancto aſſiduus eſto----qui cum *titubaveris* in tenebris, condolebit tibi. *Cl.* Rab. G. quicunque titubaveris. Lov. Com. perſ.

11 *Titubaverit. Six.*

C A P.

C A P. 38.

Interpunctio varia. 1 Honora medicum propter neceſſitatem: etenim illum creavit altiſſimus. *Cl.* G. Lov.

ib. Honora medicum: propter neceſſitatem etenim illum, &c. *Six.*

Com. caſ. & addit. 4 Altiſſimus creavit de terra *medicamenta* & vir prudens non abhorrebit *illa*. *Cl.*

4 *Medicinam* & vir prudens non abhorrebit *illam*. *Six.* Lov.

Com. caſ. & or. var. 25 *Sapientia ſcribæ* in tempore vacuitatis. *Cl.* G.

21 *Sapientiam ſcribe*. *Six.* Lov.

C A P. 39.

Com. 5 Bona & mala in *hominibus* tentabit. *Cl.* M S. Rab. G.

5 In *omnibus*. *Six.* Lov.

Com. 34 Furorem ejus, qui fecit illos, *placabunt*. *Cl.* 1. M S. G.

26 *Confundent*. *Six.* Lov.

C A P. 40.

Detr. 14 In aperiendo manus ſuas lætabitur. *Cl.* G. Lov.

9 *Pius* lætabitur. *Six.*

C A P. 41.

Tranſp. & contr. forte. 18 Melior eſt homo *qui abſcondit ſtultitiam ſuam, quam homo, qui abſcondit ſapientiam ſuam*. *Cl.* G. Lov.

15 Qui *abſcondit ſapientiam ſuam quam homo qui abſcondit ſtultitiam ſuam*. *Six.*

Detr. ult. Ab amicis de ſermonibus improperij. *Cl.* Lov.

ib. *Cave* de ſermonibus improperij. *Six.* M S. Q. R.

C A P. 42.

Com. 8 Probabilis in conſpectu omnium *vivorum*. *Cl.* G.

5 *Vivorum*. *Six.* Lov.

Com. 9 Filia patris abſcondita eſt vigilia, & ſolitudo ejus aufert ſomnum, ne forte in adoleſcentia

ſcentia ſua *adulta* efficiatur *Cl.* Q. N.
6 *Adultera. Six.* Lov. G.

C A P. 43.

11 In verbis *ſancti* ſtabunt ad judicium. *Cl.* Com. caſ.
M S. R. G. & num.
10 *Sanctis. Six.* Lov.
17 In *vultate* ejus aſpirabit Notus. *Cl.* Error ty-
16 In *voluntate. Six.* Lov. pograph.
23 Extinguet viride, ſicut *ignt. Cl.* Com. caſ.
21 *Ignem. Six.* Lov. M S. Rab.
25 In ſermone ejus ſiluit ventus, & cogitatione Com. caſ.
ſua placavit abyſſum, & plantavit *in illa* & gen.
Dominus inſulas. Cl. G.
23 Plantavit *illum Dominus Jeſus. Six.* Lov.

C A P. 45.

6 Dedit illi *coram* præcepta. *Cl.* 3. M S. G. Com.
5 *Cor ad. Six.* Lov.
9 Circumcinxit eum zona *gloriæ. Cl.* Lov. G. Com.
6 *Juſtitiæ. Six.* M S.
12 Stolam *ſanctam. Cl.* M S. Rab. Com. caſ.
8 *Stola ſancta. Six.* Lov. G.

C A P. 46.

4 Hoſtes ipſe Dominus *perduxit. Cl.* Lov. Com.
3 *Percuſſit. Six.* M S. Q. Rab.
17 Vidit *Deus* Jacob, & in fide ſua probatus eſt Com. caſ.
propheta. *Cl.* vidit Dominus 4. M S. G.
11 *Deum. Six.* Lov.
ult. Exultavit vocem *ſuam* de terra in prophe- Com.
tia. *Cl.*
ib. *Ejus. Six.* Lov.

C A P. 47.

6 Nam invocavit Dominum omnipotentẽ & Addit. &
dedit in dextera ejus tollere hominem Detract.
fortem in bello. *Cl.* M S. G.
5 Nam *ubi* invocavit Dominum omnipoten-
tem, dedit &c. *Six.* Lov.
13 *Dominus* purgavit peccata ipſius, *Cl.* G. Com.
10 *Chriſtus. Six.* Lov.

15 Salo-

Com. per. & contr. 15 Salomon---eruditus *es* in juventute *tua* & impletus *es* quaſi flumen ſapientia, & terram retexit anima *tua*. *Cl.* 2. M S. G. Q.

12 Eruditus *eſt* in juventute *ſua*, & impletus *eſt* quaſi flumen ſapientia, & terram retexit anima *ſua*. *Six.* Lov.

Com. 22 Profanaſti ſemen tuum inducere iracundiam ad liberos tuos & *incitari* ſtultitiam tuam. *Cl.* 3. M S. Q. N.

15 *In cæteris*. *Six.* Lov.

C A P. 48.

Com. 3 Dejeceit *de* cœlo ignem terræ. *Cl.* G.

3 *A Six.* dejeceit a ſe ignem terræ. Lov.

Com. 13 Elias quidem in turbine *tectus* eſt. *Cl.* Lov. G.

11 *Vectus*. *Six.*

C A P. 49.

Com. & interp. va. 13 Quomodo amplificemus Zorababel? nam & ipſe quaſi ſignum in dextera manu, *ſic* & Jeſum filium Joſedec. *Cl.* G.

12 In dextera manu *Iſrael*: & Jeſum &c. *Six.* Lov.

Addit. & Com. 16 *Et* nemo natus eſt in terra qualis Henoch nam & ipſe receptus eſt a terra. *Neque ut* Joſeph qui natus eſt homo. *Cl.* G.

5 *Et* Joſeph qui &c. *Six.* Lov.

C A P. 50.

Addit. 26 Credere *Iſrael* nobiſcum eſſe Dei miſericordiam. *Cl.* Lov.

21 Credere nobiſcum eſſe. *Six.* G.

C A P. 51.

Com. tēp. 19 Ante *templum* poſtulabam pro illa, & uſque in noviſſimis inquiram eam & *efloruit* tanquam præcox uva. *Cl.* G.

12 Ante *tempus*---*florebit*. *Six.* Lov.

Detr. Com. per. & contr. 26 Manus meas extendi in altum, & *inſipientiam ejus luxi*. Animam meam direxi ad illam. *Cle.* In inſipientia ejus luxit anima mea. 2. M S. Q. R.

19 *In*

19 *In ſapientia ejus luxit anima mea, & Ignorantias meas illuminavit.* Animam meam &c. *Six.* Lov.

PROPHETIA ISAIAE.

CAP. 3.

v. 6 APprehendet enim vir fratrem ſuum domeſticum patris ſui; veſtimentum tibi eſt. *Cl.* Lov. H. Detr.

4 Patris ſui, *dicens &c. Six.* M.S. G. C.

14 Depaſti eſtis vineam, & rapina pauperis in domo veſtra. *Cl.* R. H. Detr.

11 Vineam *meam. Six.* M.S. Hier. G. C.

CAP. 6.

1 Ea quæ ſub ipſo erant replebant templum: Seraphim ſtabant ſuper illud. *Cl.* Lov. G. Detr.

ibid. Replebant templum: *& plena erat domus a majeſtate ejus* Seraphim ſtabant. *Six.*

7 Dixit ecce *tetigit* hoc labia tua, & auferetur iniquitas tua. *Cl.* 3. M.S. R.H.G. Addit.

6 Ecce *tetigi* &c. *Six.* Lov.

CAP. 8.

19 Numquid non pop. à Deo ſuo requiret pro vivis à mortuis. *Cl.* 3. M.S. Hier. H. G. C. Detr.

14 Requiret *viſionem. Six.* Lov.

CAP. 13.

4 Vox ſonitus regum gentium congregatarum. *Cl.* H. Detr.

ib. Regum *&* gentium. *Six.* Lov.

CAP. 14.

15 Veruntamen ad infernum detraheris in profundum laci: qui te viderint *ad te inclinabuntur*, teq; proſpiciant. *Cl*, Lov. H. Com. temp.

11 *ut inclinentur &c. Six.*

C A P. 15.

Interp. varia. 1 Quia nocte vaſtatus eſt murus Moab, conticuit. *Cl.* Lov.
ib. Quia nocte vaſtatus eſt murus, Moab conticuit. *Six.*

C A P. 19.

Com. 11 *Dicetis. Cl.*
temp. ibi. *Dicitis. Six.* Lov.
Error typograph. 12 Annuncient *tbi. Cl.*
ibi. *Tibi. Six.*

C A P. 20.

Com. caſ. & num. 4 *Sic* minabit rex Aſſyriorum captivitatem Ægypti & tranſmigratio. Æthiopiæ *juvenum & ſenum. Cl.* 6. M S. H. G. C.
2 *Juvenum & ſenem. Six.* Lov.

C A P. 22

Com. 23 Erit in ſolium gloriæ Domui patris *ejus. Cl.*
18 *Sui. Six.* Lov.

C A P. 26.

Detr. & com. caſ. & num. 18 *Salutes* non fecimus in terra. *Cl.* Lov. H.
19 *Salutis juſtitiam. Six.*

C A P. 27.

Com. 13 Venient--qui ejecti erant *in* terra Ægypti. *Cl.*
ib. *De* &c. *Six.* Lov.

C A P. 30.

Addit. 15 Hæc dicit Dominus Deus *ſanctus* Iſrael. *Cl.* 8. M S. R. Hier. H. G. C.
12 Dominus Deus Iſrael. *Six.* Lov.
Com. 29 Canticum erit vobis ſicut *nox* ſanctificatæ ſolennitatis. *Cl.* 4. M S. R. H. C.
24 *Vox. Six.* Lov.

C A P. 34.

Com. caſ. & num. 14 Occurrent dœmonia *Onocentauris. Cl.*
13 *Onocentaurus. Six.* Lov.

C A P. 35.

Com. num. 4 Dicite *puſillanimis*: confortamini & nolite timere. *Cl.* Lov.

4 *Puſill-*

4 *Puſillanimes. Six.* M S. G. Q. N.

C A P. 45.

6 Abſque me non eſt: ego Dominus. *Cl.* Lov. Detr.

5 Non eſt *Deus*: &c. *Six.*

21 Quis auditum fecit hoc ab initio *ex* tunc Cōmut.
prædixit illud, *Cl.* Lov. H.

19 *Et* tunc. *Six.*

C A P. 46

11 Vocans ab oriente *avem*, & de terra longin- Com.
qua virum voluntatis meæ. *Cl* Lov.

9 Vocans ab oriente *juſtum. Six.*

C A P. 49.

21 Iſti ubi erant? *Cl.* Detr.

19 Ubi *hic* erant? *Six.* Lov.

C A P. 55.

5 Gentes quæ te non cognoverunt, ad te cur- Addit.
rent propter Dominum Deum tuum, &
ſanctum Iſrael *quia* glorificavit te. *Cl.* Lov.

5 *Qui. Six.*

C A P. 59.

9 Propter hoc elongatum eſt judicium à *nobis.* Contrar.
Cl. 6. M S. Hier. H. C.

8 *Vobis. Six.* Lov.

C A P 60.

9 *Quia. Cl.* Lov. Addit.

8 *Qui. Six.*

C A P. 61.

2 *ut* ponerem lugentibus Sion. *Cl.* Lov. Com.

1 *Et* &c. *Six.*

7 Laudabunt partem *ſuam. Cl.* Com.

5 *Eorum. Six.* Lov.

C A P. 62.

2 *Nominabit. Cl.* 6. M S. R. H. G. C. Com.

ib. *Nominavit. Six.* Lov. temp.

C A P. 65.

6 Reddam & retribuam in *ſinum* eorum ini- Com caſ.
quitates. *Cl.* Lov.

5 In *ſinu. Six.*

Com. num. 16 Abſconditæ ſunt ab oculis meis. *Cl.*
13 *Noſtris. Six.* Lov.

CAP. 66.

Addit. 2 Ad quem autem reſpiciam, niſi ad pauperculum & contritum ſpritu. *Cl.*
2 Ad pauperculum contritum ſpiritu. *Six.* Lov.

LIBER JEREMIAE.

CAP. 1.

Detract. ver. 14 AB Aquilone pandetur malum ſuper omnes habitatores terræ. *Cl.* Lov.
12 Pandetur *omne* malum. *Six.*

CAP. 2.

Detr. 5 Quia elongaverunt à me. *Cl.* Lov.
3 Quia *ſe* elongaverunt. *Six.*

CAP. 4.

Detract. 3 Hæc enim dicit Dominus viro Juda & Jeruſalem. *Cl.* Lov. R. Hier. & H.
ib. Et *habitatori* Jeruſalem. *Six.* M S. G. C.

CAP. 6.

Com. 7 *Fecit. Cl.*
temp. ib. *Facit. Six.* Lov.

CAP. 7.

Com. caſ. ult. In *deſolationem* enim erit terra. *Cl.*
ib. *Deſolatione. Six.* Lov.

CAP. 11.

Com. 18 *Tunc* oſtendiſti mihi ſtudia eorum. *Cl.*
12 Tu. *Six.* Lov.

Com. CAP. 14.

14 Viſionem mendacem, & divinationem *& fraudulentiam* & ſeductionem cordis ſui propheram vobis. *Cl.* 4. M S. H. C. G.
14 Divinationem *fraudulentam*, & ſeductionem. *Six.* Lov.

CAP.

CAP. 15.

15 Noli in patientia *tua* ſuſcipere me. *Cl.* Lov. Com. caſ. & Detr.
14 In patientia *furoris tui. Six.*

CAP. 17.

9 Pravum eſt cor *omnium. Cl.* 9. M S. Hier. Com. ſuper omnia H. G. C.
9 *Hominis. Six.* Lov.

CAP. 25.

20 Cunctis regibus terræ Philiſtijm, & *Aſca-* Com. caſ.
loni & Gazæ. *Cl.*
13 *Aſcalonis. Six.* Lov.

CAP. 30.

7 Ex *ipſo* ſalvabitur. *Cl.* Com.
5 *Ipſa. Six.* Lov. gen.

CAP. 31.

3 Attraxi te miſerans. *Cl.* Lov. Detr.
3 Miſerans *tui. Six.*
18 Caſtigaſti me & eruditus ſum. *Cl.* Lov. Detr.
17 Caſtigaſti me *Domine. Six.*
24 *Judas. Cl.* Lov. Or. var.
22 *Juda. Six.*
ult. Uſque ad torrentem Cedron & uſq; ad angulum portæ equorum orientalis ſanctum Domini non evelletur. *Cl.* Lov. Detr.
ib. Uſque ad angulum portæ equorum orientalis: *& uſque ad torrentem Cedron* ſanctum Domini. *Six.*

CAP. 32.

5 In Babylonem *ducet* Sedechiam: & ibi erit, *Cl.* Lov. Com. num.
ib. *Ducent. Six.*

CAP. 33.

11 Confitemini Domino exercituum quoniam bonus *Dominus. Cl.* Lov. Addit.
8 Quoniam bonus. *Six.*

CAP. 38.

11 Tulit inde veteres pannos & antiqua quæ computruerunt. *Cl.* Lov. Detract.

9 Anti-

9 Antiqua *veſtimenta*. *Six.*
Com. nu. 24 Tradita in *manus*. *Cl.* 8. MS. G.
& caſus. 20 *Manu*. *Six.* H C. Lov.

C A P. 48.

Detr. 36 Cor meum ad Moab quaſi *tibia* reſonabit. *Cl.* Lov.
30 *Tibia æris*. *Six.*

C A P. 49.

Coma. 2 In *tumulum* diſſipata. *Cl.* 1. MS. R. H. C.
ib. *Tumultum*. *Six.* Lov.

C A P. 50.

Com. nu. 2 Confuſa ſunt ſculptilia *ejus*. *Cl.*
ib. *Eorum*. *Six.* Lov.
Com. 39 Habitabunt dracones cum *ſamis ficarijs*. *Cl.*
37 *Fatuis ficarijs*. *Six.* Lov.

C A P. 52.

Detr. 29 In Anno 18. Nabuchodonoſor de Jeruſalem animas octingentas triginta duas. *Cl.* Lov.
25 *Tranſtulit* de Jeruſalem. *Six.*

LIBER BARUCH.

C A P. 2.

Detr. ver. 22 Quod ſi *non* audieritis vocem Domini Dei veſtri operari regi Babyloniæ: defectionem veſtram faciam. *Cl.* Lov.
12 Quod ſi *non feceritis, nec* audieritis. *Six.* MS. R. verum in G. codicibus non legitur.

C A P. 3.

Com. 23 Negotiatores *Merrhæ* & Theman. *Cl.*
13 *Terræ*. *Six.* Lov.

C A P. 4.

Addit. 6 Propter quod *in ira* ad iracundiam provocaſtis Deum. *Cl.* Lov.
5 Propter quod ad iracundiam. *Six.*
Addit. 32 & 33 Civitates quibus ſervierunt filij tui, puni-

punientes: & quæ accepit filios tuos. Sicut *enim* gaviſa eſt in tua ruina, & lætata eſt in caſu tuo, ſit contriſtabitur in ſua deſolatione. *Cl.* Lov.

28 Et quæ accepit filios tuos, ſicut gaviſa eſt in tua ruina, & lætata eſt in caſu tuo, ſic &c. *Six.*

CAP. 5.

6 Adducet autem illos Dominus ad te portatos in *honore* ſicut filios regni *Cl.* Com. caſ.

6 In *honorem.* *Six.* Lov.

CAP. 6.

26 Sicut mortuis *munera* eorum illis apponentur. *Cl.* Lov. Com.

26 *Humeri.* *Six.*

46 *Artifices.* *Cl.* Com.

43 *Aurifices.* *Six.* Lov.

50 Cum ſint lignea, inaurata, & inargentata, ſcietur poſtea quia falſa ſunt. *Cl.* Lov. Detr.

47 Cum ſint lignea, *& lapidea* inaurata. *Six.* Detr.

54 Cum inciderit ignis in domum deorum ligneorum, argenteorum & aureorum, ſacerdotes quidem ipſorum fugient, & liberabuntur. *Cl.* Lov.

50 In domum deorum ligneorum & *lapideorum* argenteorum. *Six.* Interpunctio varia.

56 Non a furibus neq; a latronibus ſe liberabunt dij lignei, & lapidei, & inaurati, & inargentati, quibus hi, qui fortiores ſunt, aurum, & argentum, & veſtimentum quo operti ſunt, auferent illis, & abibunt, nec ſibi auxilium ferent. *Cl.*

52 Inargentati, quibus *iniqui* fortiores ſunt: aurum & argentum. *Six.* Lov. Com.

58 Melius eſt eſſe oſtium in domo, quod cuſtodit, quæ in *ipſa* ſunt, quam falſi dij *Cl.*

53 *Pace.* *Six.* Lov. Com.

pen. A purpura quoque & murice quæ ſupra illos *tinxant.* *Cl.* ib. *Tenent.*

ib. *Tenent. Six.* a purpura quoq; & marmore quæ ſupra illos teneant. Lov.

PROPHETIA EZECHIELIS.

Addit. ver. 5 NOn---mitteris----ad populos *multos* profundi ſermonis & ignotæ linguæ. *Cl.*

4 Ad populos profundi ſermonis. *Six.* ad populum profundi ſermonis. Lov.

Detr. 22 Et facta eſt ſuper me manus Domini. *Cl.* Lov.

17 Et facta eſt *ibi*. *Six.*

CAP. 4.

Com. ult. *Contabeſcant* in iniquitatibus ſuis. *Cl.* Lov.

temp. ib. *Contabeſcent. Six.*

CAP. 5.

Com. 7 Juxta *judicia* Gentium quæ in circuitu veſtro ſunt, non eſtis operati. *Cl.* Lov.

7 *Juſtitias. Six.*

Detr. 10 Ideo patres comedent filios in medio tui. *Cl.* Lov.

8 Filios *ſuos. Six.*

CAP. 6.

Com. 9 *Fecerunt. Cl.*

temp. 4 *Fecerant. Six.* Lov.

CAP. 7.

Com. nũ. 18 *Accinget* ſe cilicijs, & operiet eos formidò *Cl.*

14 *Accingent. Six.* Lov.

CAP. 9.

Com. nũ. 6 *Parvulum*, & mulieres interficite uſque ad internecionem. *Cl.* M S. Hier. R. H. C.

5 *Parvulos. Six.* G. Lov.

CAP. 13.

Com. caſ. 12 Ubi eſt litura *quam* liniſtis ? *Cl.* Lov.

8 *Qua. Six.*

C A P. 14.

22 Ecce ipſi *ingredientur* ad vos. *Cl.* Contr.
14 *Egredientur. Six.* Lov.

C A P. 16.

16 Sumens de veſtimentis *tuis*, feciſti tibi ex- Contrar.
celſa. *Cl.* Lov. H.
14 *Meis. Six.*
18 Et ſumpſiſti veſtimenta tua multicoloria, Com.
& *operuiſti illas. Cl.* Lov.
16 *Et veſtita es eis. Six.*

C A P. 18.

19 *Portavit. Cl.* Com. tẽp.
8 *Portabit. Six.* Lov.

C A P. 19.

1 Et tu *aſſumes* planctum ſuper principes Detr. &
Iſrael. *Cl.* Lov. H. cõ. modi.
ib. *Fili hominis aſſume* planctum. *Six.* forte.

C A P. 20.

36 Judicabo vos dicit Dominus *Deus. Cl.* Addit.
27 Judicabo vos dicit Dominus. *Six.* Lov.

C A P. 21.

28 Mucro mucro *evaginate* ad occidendum, Com.
limate ut interficias & fulgeas. *Cl.* forte.
20 *Evagina te---lima te &c. Six.* Lov.

C A P. 22.

8 Sanctuaria mea *ſpreviſti*, & Sabbata mea Com.
polluiſti. Cl. num.
5 *Spreviſtis---polluiſtis. Six.* Lov.

C A P 24.

19 Feciq; mane ſicut præceperat mihi. Et dixit Detract.
ad eos ſermo Domini factus eſt ad me di- ſent. forte.
cens. *Cl.*
16 Præceperat mihi. Et dixit *ad me populus: quare non indicas nobis quid iſta ſignificent, quæ tu facis? Et dixi* ad eos: ſermo Dom. factus eſt &c. *Six.* Lo. H.

C A P.

C A P. 25.

Com. caſ. 10 *Filijs. Cl.* Lov.
5 *Filios. Six.* 8. M S. Q. N.

C A P. 27.

Com. 13 Mancipia & vaſa ærea *aduexerunt* populo tuo. *Cl.*
9 *Adduxerunt. Six.* Lov.

Com. pen. Reges earum omnes tempeſtate *percuſſi* mutaverunt vultus. *Cl.*
ib. *Percuſſi. Six.* Lov.

C A P. 31.

Com. 17 Deſcendent *in* infernum. *Cl.*
15 *Ad. Six.* Lov.

C A P. 32.

Detr. 10 Reges eorum horrore nimio formidabunt ſuper te. cum volare cœperit gladius meus ſuper facies eorum. *Cl.* Lo.
8 Formidabunt ſuper te *propter univerſas iniquitates quas operatus es* cum volare cœperit. *Six.* M S. Q. N.

Contrar. 10 Obſtupeſcent repentè ſinguli---in die ruinæ *tuæ. Cl.* 2. M S. R. Hier. H. G. C.
v. 8. *Suæ. Six.* Lov.

Addit. 18 Fili hominis cane lugubre ſuper multitudinem Ægypti. *Cl.*
13 *Carmin. Six.*

Com. 24 *Deſcendunt. Cl.*
forte. 19 *Deſcenderunt. Six.* Lov.

C A P. 33.

Addit. 11 Convertimini, *convertimini* à vijs veſtris peſſimis. *Cl.* R. H. G. C.
8 Convertimini à vijs veſtris peſſimis. *Six.* Lov.

C A P. 37.

Com. caſ. 16 Tu fili hominis ſume tibi lignum unum: & ſcribe ſuper illud: Judæ & *filiorum* Iſrael *ſociorum* ejus. *Cl.* Lov.
13 *Filijs---ſocijs. Six.*

C A P.

CAP. 39.

1 *Educam* te. *Cl.* 2. M S. R. Q. N. Com.
ib. *Seducam. Six.* Lov. Reducam te. 22. M S.

CAP. 41.

25 *Sculpturæ. Cl.* Com. caſ.
23 *Sculptura. Six.* Lov.

CAP. 42.

1 *Educentem* ad Aquilonem. *Cl.* Addit.
ib. *Ducentem. Six.* Lov.

CAP. 46.

11 Agnis autem erit ſacrificium. *Cl.* Lov. Detr.
ib. *De* agnis. *Six.*
16 Si dederit princeps *donum* alicui de filijs ſuis. *Cl.* Lov. H. Com.
16 *Domum. Six.* M S. Q. N.

PROPHETIA DANIELIS.

CAP. 2.

ver. 2 *Præcipit. Cl.* Lov. H. G. Com.
ib. *Præcepit. Six.* 15. M S. Hier. temp.
23 Deus patrum *noſtrorum. Cl.* M S. R. Hier. G. Q. forte. Com.
18 *Meorum. Six.* C. G. Lov.
41 Vidiſti---partē *teſtæ. Cl.* 25. M S. Q. N. Com. caſ.
31 *Teſteam. Six.* Lov.

CAP. 3.

64 Benedicite *omnis* imber. *Cl.* Lov. G. Addit.
44 Benedicite imber. *Six.*
v. 92 Reſpondit & ait. *Cl.* Lov. G. Detr.
73 Reſpondit *rex* & ait. *Six.* M S. R. Hier. G.

CAP. 4.

27 Nonne hæc eſt Babylon magna. *Cl.* Lov. H. Detr.
21 *Civitas* magna. *Six.* M S. Q. R.
ult. Viæ ejus judicia. *Cl.* Lov. H. Detr.
ib. *Omnes* viæ &c. *Six.*

CAP.

C A P. 9.

Detr. 16 Avertatur---furor tuus à civitate tua Jeruſalem, & monte ſancto tuo. *Cl.*

13 Et *à* monte. *Six.* Lov.

C A P. 12.

Com. vocit. 2 Evigilabunt: alij in vitam æternam, & alij in opprobrium ut *videant* ſemper. *Cl.* Lov.

ib. *Videantur. Six.*

C A P. 14.

Com. caſ. 35 Poſuitque eum in *Babylone. Cl.*

ib. *Babylonem. Six.* Lov.

PROPHETIA OSEAE.

C A P. 1.

Detr. ver. 9 EGo non ero veſter. *Cl.* Lov. H.

ib. Non ero veſter *Deus. Six.* M S. G. Q. Q. N.

C A P. 5.

Detr. 1 Rete expanſum ſuper Thabor. *Cl.* Lov. Hier. & H.

ib. *Sicut* rete &c. *Six.* M S. R. G. C.

C A P. 12.

Detract. 6 Tu ad Deum tuum converteris. *Cl.* Lov. R. Hier. H. G.

6 Ad *Dominum* Deum tuum. *Six.* M S. C.

Com. caſ. 12 Fugit Jacob in regionem Syriæ, & ſervivit Iſrael in *uxorem* & in uxorem ſervavit. *Cl.* 9. M S. R. Hier. H. G.

11 *uxore. Six.*

Detract. ult. Opprobrium ejus reſtituet ei Dominus ſuus. *Cl.*

ib. Dominus *Deus* ſuus. *Six.*

C A P. 13.

Com. 9 Perditio *tua* Iſrael: tantummodo in me auxilium tuum. *Cl.* Lov. H.

ib. *Tu. Six.*

PROPHE-

PROPHETIA AMOS.

CAP. 1.

ver. 1 VErba Amos qui fuit in *paſtoribus de* Thecue. *Cl.* 6. M S. Q. N. 8. MS. Hier. H. C. G. — Com.

ib. In *paſtoralibus* Thecue. *Six.* Lov.

CAP. 7.

1 Ecce ſerotinus poſt *tonſionem* regis. *Cl.* 1. M S. R. Q. N. — Com.

ib. *Tonſorem. Six.* Tonſorem gregis Lo. 4. M S. R. Hier. H. C. G.

CAP. 9.

1 Non erit fuga eis. *fugient*, & non ſalvabitur ex eis qui fugerit. *Cl.* Lov. Eis qui fugient 3 M S. Q. N. — Detract. & com.

ib. *Et qui fugerit ex eis* non ſalvabitur. *Six.*

PROPHETIA MICHAEAE

CAP. 1.

ver. 14 D*omus* mendacij in deceptionem regibus Iſrael. *Cl.* — Com. caſ.

12 *Domos. Six.* Lov.

CAP. 4.

4 Sedebit vir ſubtus *vitem* ſuam. *Cl.* — Com.

3 *Vineam. Six.* Lov.

6 Quam ejeceram, colligam: & quam afflixeram. *Cl* Lov. H. — Detract.

5 Quam afflixeram, *conſolabor. Six.* M S. Q.

8 Et tu turris gregis nebulo'a *filiæ* Sion, uſque ad te veniet. *Cl* Lov. — Com. num.

7 *Filia. Six.* M S. R. Q. N. H.

C A P. 6.

Detract. 5 Memento quæſo quid cogitaverit Balach rex Moab. *Cl.* Lov.

5 Cogitaverit *contra te. Six.*

Com. 9 Salus erit timentibus nomen *tuum. Cl.*

9 *Ejus. Six.*

Com. ult. Ambulaſti in *voluntatibus* eorum. *Cl.* 3. M S. H. G. C.

ib. *Voluptatibus. Six.* Lov.

C A P. 7.

Com. 17 Dominum Deum noſtrum *formidabunt* & timebunt te. *Cl.* H.

ib. *Deſiderabunt. Six.* Lov.

PROPHETIA HABACUC.

C A P. 1.

Detr. ſententia. ver. 3 QUare oſtendiſti mihi iniquitatem & laborem, videre prædam, & injuſtitiam contra me? & factum eſt judicium, & contradictio potentior. *Cl.* 22. M S. R. Hier. H. G. C. Q. N.

3 Injuſtitiam contra me? *quare reſpicis contemptores, & taces, conculcante impio juſtiorem ſe? & facies homines quaſi piſces maris, & quaſi reptilia non habentia ducem:* & factum eſt judicium. *Six.* Lov.

Contr. 13 Quare reſpicis ſuper iniqua agentes? *Cl.* H.

ibid. Quare *non* reſpicis. *Six.* Lov.

Com. ult. Semper interficere Gentes non *parcet. Cl.* Lov. H.

ibid. *Ceſſat. Six.* M S. R. Hier.

C A P. 2.

Com. nu. 17 Deterrebit eos de ſanguinibus *hominum. Cl.*

ib. *Hominis. Six.* Lov. H.

PRO-

PROPHETIA SOPHONIAE.

CAP. 3.

ver. 17 SIlebit in dilectione *ſua. Cl.* H. C. G. Contr.
ibid. *Tua. Six.* Lov.

PROPHETIA ZACHARIAE.

CAP. 3.

ver. 2 INcrepet Dominus *in* te Satan. *Cl.* Lov. Addit.
ibid. Increpet Dominus te. *Six.*

CAP. 4.

7 Quis tu mons magne coram zorababel? in planum: & educet lapidem primarium, & exæquabit gratiam gratiæ ejus. *Cl.* Lov. H. Accentus var.
7 Coram zorababel in planum? & educet. *Six.*

CAP. 7.

11 Adverterunt ſcapulã *recedentem. Cl.* Com. nu.
7 *Recedentes. Six.* Lov.

PROPHETIA MALACHIAE.

CAP. 1.

ver. 2 POſui montes ejus in ſolitud. *Cl.* Lov. H. Detr.
2 Poſui *Seir* montes---*Six.*

CAP. 3.

5 Calumniantur mercedem mercenarij, viduas & pupillos. *Cl.* Lov. H. Detr.
4 Mercedem mercenarij, *& humiliant* viduas &c. *Six.* M S. R. G.

LIBER PRIMUS MACHABAEORUM.

CAP. 1.

Com. ver. 51 IN omnibus *immundis. Cl.*
32 *Immunditijs. Six.* Lov.

CAP. 2

Addit. 30 Filij *eorum* & mulieres. *Cl.* G.
16 Filij & mulieres. *Six.* & filij ejus. Lov.
Com. 46 Circumciderunt pueros incircumciſos quotquot invenerunt in finibus *Iſrael. Cl.* G.
27 *Eorum. Six.* Lov.

CAP. 3.

Com. num. 29 Ut *tolleret* legittima quæ erant à primis diebus. *Cl.* G. Lov.
19 *Tollerent. Six.*
Com. 30 Timuit ne non haberet ut ſemel & bis. *Cl.* G. Lov.
19 *Et. Six.*

CAP. 5.

Com. 3 In *Acrabathane. Cl.*
2 *Arabathane. Six.* Lov
Com. per. 44 Fanum ſuccendit igni cum omnibus *qui* erant in ipſo. *Cl.*
31 *Quæ. Six.* Lov.
Com. modi. 49 Præcepit Judas *prædicare* in caſtris. *Cl.*
35 *Prædicari. Six.* Lov.

CAP. 6.

Com. caſ. 17 Vocavit nomen ejus *Eupator. Cl.*
11 *Eupatorem. Six.* Lov.
Detract. 26 Ecce applicuerunt hodie arcem Jeruſalem. *Cl.*
17 Ad arcem *in* Jeruſalem. *Six.* Lov.
Detract. 26 Munitionem Bethſuram munierunt. *Cl.*
17 *In* Bethſuram. *Six* Lov.

41 Et

41 Et commovebantur omnes inhabitantes terram a voce *multitudinis & inceſſu turbæ* & colliſione armorum. *Cl.* Lov. — Com. & Addit.

28 A voce tubæ, *inceſſu multitudinis eorum* & colliſ. *Six.*

CAP. 7.

6 Nos *diſperſit* de terra ſua. *Cl.* — Com.

5 *Diſperdidit Six.* diſperdiderunt G. diſperdidit de terra noſtra. Lov.

CAP. 9.

35 Rogavit Nabuthæos amicos ſuos ut commodarent *illis* apparatum ſuum qui erat copioſus. *Cl.* Lov. G. — Com. nu.

27 *Illi Six.* Commendarent. 19. M S. G.

CAP. 10.

19 Aptus *es* ut ſis amicus noſter. *Cl.* Lov. — Addit.

13 Aptus ut ſis. *Six.*

40 *Do. Cl.* Lov. — Com.

26 *Dabo. Six.* — temp.

53 *Sedimus. Cl.* — Com.

35 *Sedemus. Six.* Lov. — temp.

54 Dabo tibi dona, & ipſi *digna te Cl.* G. — Com.

35 *Dignitatem. Six.* Lov.

80 *Ejecerunt. Cl.* — Addit.

57 *Fecerunt. Six.* Lov.

CAP. 11.

28 Poſtulavit Jonathas à rege ut immunem faceret Judæam, & tres toparchias, & Samariam, & confines ejus. *Cl.* Lov. G. — Detract.

26 Tres toparchias, *hoc eſt* Samariã. *Six.*

CAP. 12.

19 & 20 Hoc eſt reſcriptum epiſtolarum quod miſerat *Oniæ*: *Arius* rex Spartiatarum *Oniæ* ſacerdoti magno ſalutem. *Cl.* Onias. Lov. M S. G. — Detract. & com.

15 Quod miſerat *Oniares* Spartiatarum: *Oniares Jonathæ* ſacerdoti magno ſalutem. *Six.*

C A P. 13.

Detr. 46 Non nobis reddas ſecundum malitias noſtras, ſed ſecundum miſericordias tuas. Et flexus Simon. *Cl.* Lo. G.

34 Miſericordias tuas *& ſerviemus tibi. Six.* M. S. R.

C A P. 15.

Detract. & com. 21 *Refugerunt. Cl.*

14 *Fugerint. Six.*

Com. 22 Hæc eadem ſcripta ſunt Demetrio regi, & Attalo, & *Ariarathi* & Arſaci, & in omnes regiones & *Lampſaco* & Spartiatis. *Cl.*

15 *Arabæ* & Arſaci, & in omnes regiones, & *Sāpſamæ* & Spartiatis. *Six.* Lo.

Com. nū. & perſ. 33 Neq; alienam terram ſumpſimus, neq; *aliena* detinemus. *Cl.* G.

21 *Alienam. Six.* Lov.

Or. var. 34 *Vindicamus. Cl.*

22 *Vendicamus. Six.* Lov.

Com. 39 Mandavit ei ædificare *Gedorem. Cl.*

27 *Cedronem.* Lov.

LIBER II. *MACHABAEORUM.*

C A P. 3.

Detr. ver. 1. LEges etiam adhuc optimè cuſtodirētur propter Oniæ pontificis pietatem. *Cl.* Lov. G.

ib. Propter Oniæ pontificis *diſpoſitionem &* &c. *Six.*

Com. forte. 7 Cumq; retuliſſet ad regē Apollonius de pecunijs quæ *datæ* erant, ille accitum Heliodorum miſit. *Cl.*

4 Quæ *delata* erant. *Six.* Lov.

C A P. 4.

Cō. gen. 20 *Hæ oblatæ* ſunt quidem ab eo. *Cl.*

10 *Hæc*

10 *Hæc oblata. Six.* Lov.
21 Miſſo---in Ægyptum Apollonio *Meneſtei* filio. *Cl.* Or. va.
11 *Meneſthei.* &c. *Six.* G.
30 *Antiochidi* regis concubinæ dono eſſent dati. *Cl.* G. Com.
19 *Antiothi. Six.* Lov.

C A P. 5.

3 *Armatos. Cl.* Cō. gen.
2 *Armatas. Six.* Lov.

C A P. 7.

20 Bono animo ferebat propter ſpem quam in *Deum*, habebat. *Cl.* Com. caſ.
12 *Deo. Six.* Lov.

C A P. 8.

33 Cum epinicia agerent Jeroſolymis. *Cl.* Detr.
22 *In* Jeroſolymis. *Six.* Lov.

C A P. 10.

31 Interfecti ſunt autem viginti millia quingenti, & equites ſexcenti. *Cl.* G. Lo. Detr.
25 Quingenti *peditum. Six.*

C A P. 11.

16 *Quidem. Cl.* Detr.
11 *Siquidem. Six.* Lov.

C A P. 13

15 Interfecit viros *quatuor* millia. *Cl.* Lov. G. Error in
12 *Quatuordecim. Six.* M S. R. num.

C A P. 14.

4 Offerens ei---*thallos. Cl.* Cōmut.
2 *Talos. Six.* Lov.
13 Datis mandatis ut ipſum quidem Judam caperet. *Cl.* Lov. Detr.
6 Caperet *vivum. Six.* ut occideret. G.

C A P. 15.

37 Decimotertio die menſis Adar *quod* dicitur voce Syriaca. *Cl.* Com. gen.
27 *Quæ. Six.* Lov.

Novum

Novum Teſtamentum.

Evangelium Secundum *MATTHÆUM.*

CAP. 1.

Com. modi. ver. 23 *Vocabunt* nomen ejus Emmanuel. *Cl.* G. Lov.
44 *Vocabitur. Six.*

CAP. 2.

Ort. va. 5 In Bethlehem *Judæ. Cl.* Lov.
4 *Juda. Six.*

CAP. 3.

Com. 2 *Appropinquavit. Cl.* 4. M S. R. Hil. G.
temp. 1 *Appropinquabit. Six.* Lov.
Com. 2 Hic eſt enim *qui dictus* eſt per Iſaiam prophetam. *Cl.* G.
2 *De quo dictum. Six.* Lov.

CAP. 4.

Com. 6 Angelis ſuis mandavit de te, & in manibus tollent te. *Cl.* G. Lov.
5 *ut. Six.*

CAP. 5

Detract. 11 Beati eſtis cum maledixerint vobis, & perſecuti vos fuerint. *Cl.* M S. Q. Hier. G. Lov.
9 Maledixerint vobis *homines. Six.*
Com. 30 Si dextera manus tua ſcandalizat te, *abſcide* eam. *Cl.*

24 *Abſcinde.* Lov. *Six.*

CAP. 6.

7 Nolite multum loqui ſicut Ethnici. *Cl.* Lov. G. — Detr.

6 Sicut Ethnici *faciunt.* *Six.* M S. Q. Hier.

CAP. 7.

1 Nolite judicare *ut* non *judicemini.* *Cl.* — Cõmut. modi & temp.

ib. *Judicabimini.* *Six.*

1 Nolite judicare *ut* non *judicemini.* In quo enim judicio judicaveritis, judicabimini. *Cl.* Lov. G. — Detract. & com.

ib. *Et* non *judicabimini.* *Nolite condemnare & non condemnabimini.* In quo enim judicio. *Six.* M *S.* Q.

23 Diſcedite a me qui operamini iniquitatem. *Cl.* Lov. — Detract.

21 A me *omnes.* M S. G. Q.

ult. Non ſicut Scribæ *eorum* & Phariſæi. *Cl.* Lov. — Addit.

ib. Sicut Scribæ & Phariſæi. *Six.* 4. M S. Hier. G.

CAP. 8.

12 Eijcientur in tenebras exteriores, *ibi* erit fletus & ſtridor dentium. *Cl.* — Com. ob ſimil.

9 *ubi.* *Six.*

18 Videns---Jeſus turbas multas circum ſe, juſſit ire trans fretum. *Cl.* — Detract.

13 Juſſit *diſcipulos* ire. *Six.* M S. Q. Hil. Hier.

20 Filius---hominis non habet ubi caput reclinet. *Cl.* Lov. G. — Detract.

15 Caput *ſuum* reclinet. *Six.* M S. Hie. 5.

28 Cum *veniſſent* trans fretum. *Cl.* Lo. G. — Com.

22 *Veniſet Jeſus.* *Six.* — num.

32 Ecce impetu abijt totus grex per præceps in mare. *Cl.* Lov. — Detr.

26 *Magno* impetu. *Six.*

33 Venientes in civitatem, nunciaverunt omnia. *Cl.* G. Lov. — Detr.

27 Nunci-

27 Nunciaverunt *hæc* omnia. *Six.*

Detr. 34 Rogabant ut tranſiret a finibus eorum. *Cl.* Lov. G.

28 Rogabant *eum. Six.*

C A P. 9.

Detr. 1 Aſcendens in naviculam transfretavit. *Cl.* Lov.

ib. Aſcendens *Jeſus* in. *Six.* M S. Hier. G. Q.

Detr. 25 Cum ejecta eſſet turba, intravit: & tenuit manum ejus. Et ſurrexit puella. *Cl.* Lov.

26 Tenuit manum ejus *& dixit: Puella ſurge*: & ſurrexit puella. *Six.*

C A P. 12.

Detr. 2 Faciunt quod non licet facere Sabbatis. *Cl.* 4. M S. R. G. S.

2 Non licet *tis. Six.* Lov.

Com. caſus. 31 Omne peccatum, & blaſphemia remittetur hominibus, ſpiritus autem *blaſphemia* non remittetur. *Cl.* Lov. G.

23 *Blaſphemiæ. Six.*

C A P. 13.

Detr. 3 Exijt qui ſeminat ſeminare. *Cl.* Lo. G.

2 Seminare *ſemen ſuum. Six.*

Cō. modi 14 *Et adimpletur* in eis prophetia Iſaiæ. *Cl.* Lov. G.

11 *ut adimpleatur. Six.*

C A P. 14.

Com. caſ. 13 Seceſſit inde in *navicula. Cl.* Lov. G.

12 *Naviculam. Six.*

Detr. 19 Dedit diſcipulis panes, diſcipuli autem turbis. *Cl.* Lov. G.

18 Diſcipuli autem *dederunt. Six.*

C A P. 17.

Com. tēp. 1 *Ducit* illos in montem excelſum ſeorſum. *Cl.* Lov. G.

ib. *Duxit. Six.*

Addit. 19 Dicetis monti huic, Tranſi hinc *illuc*, & tranſibit. *Cl.* Lov. G.

17 Tran-

17 Tranſi hinc & tranſibit. *Six.*

C A P. 20.

28 Filius hominis---venit---dare animam ſuam redemptionem pro multis *Cl.* Lov. G. Detract.

22 *In* redemptionem pro multis. *Six.*

C A P. 21.

37 Verebuntur filium meum. *Cl.* Lo. G. Detract.

30 Verebuntur *forte* filium meum. *Six.*

C A P. 24.

12 Quoniam *abundavit* iniquitas, refrigeſcet charitas multorum. *Cl.*

9 *Abundabit. Six.* Lov.

41 Duæ molentes in mola: una aſſumetur, & una relinquetur. Vigilate ergo, quia neſcitis qua hora Dominus veſter venturus ſit. *Cl.* Lov. Detr. ſen.

27 Duæ molentes in mola: una aſſumetur, & una relinquetur. *Duo in lecto, unus aſſumetur, & unus relinquetur.* Vigilate ergo. *Six.* M S. Hil. G. Q. Q. N.

C A P. 25

31 Cum---venerit filius hominis---& omnes angeli cum eo, tunc ſedebit. *Cl.* Lov. Detr.

26 Omnes angeli *ejus. Six.*

C A P. 26.

11 Semper pauperes habetis vobiſcum: me autem non ſemper *habetis. Cl.* Lo. G. Com. tēp.

6 *Habebitis. Six.* M S. Q.

C A P. 27.

35 Poſtquam autem crucifixerunt eum diviſerunt veſtimenta ejus, ſortē mittentes *ut impleretur quod dictum eſt per prophetam dicentem: Diviſerunt ſibi veſtimenta mea, & ſuper veſtem meam miſerunt ſortem.* Et ſedentes ſervabant eum. *Cl.* Lov. G. Addit. ſent.

30 Sortem mittentes. Et ſedentes. *Six.* 19. M S. Hier. G. S.

C A P.

C A P. 28.

Com. nu. 3 *Veſtimentum* ejus ſicut nix. *Cl.* G. Lo.
2 *Veſtimenta. Six.* M S. Q.

EVANG. SECUND. MARCUM.

C A P. 1.

Com. nu. ver. 6 VEſtitus pilis *cameli. Cl.* Lo. G.
ib. *Camelorum. Six.*
Detr. 10 Vidit cœlos apertos, & ſpiritum tanquam columbam deſcendentem. *Cl.* Lov. G.
Detr. & com. 10 Spiritum *ſanctum. Six.*
24 Veniſti perdere nos, ſcio *qui* ſis ſanctus Dei. *Cl.* Lov. G.
20 Veniſti *ante tempus* perdere nos, ſcio *quod* ſis. *Six.*
Com. temp. 40 *Dixit. Cl.*
33 *Dicit. Six.* Lov.

C A P. 2.

Er. in nu. 1 Intravit Capharnaum poſt dies. *Cl.* G. Lov.
ib. Poſt dies *octo. Six.* M S. Q. B.
Com. temp. 26 *Dicebant. Cl.* Lov.
13 *Dixerunt. Six.*
Detr. 26 Panes propoſitionis manducavit quos non licebat maducare niſi ſacerdotibus. *Cl.* G. Lov.
22 Niſi *ſolis* ſacerdotibus. *Six.*

C A P. 4.

Com. 8 Dabat fructum aſcendentem & creſcentem, & afferebat unum *triginta*, unum *ſexaginta*, & unum *centum. Cl.* Lov. G.
5 Unum *trigeſimum*, unum *ſexageſimum* & unum *centeſimum. Six.* M S. Q.
Com. 20 Nec factum eſt occultum, *ſed ut* in palam veniat. *Cl.* Lov.

16 *Quod*

16 *Quod non* in palam veniat. *Six.*
29 Cum produxerit fructus, ſtatim mittit falcem. *Cl.* G. — Detr.
22 Cum *ex ſe* produxerit. *Six.* cum ſe produxerit. Lov. M S. Q. R.
32 Cum *ſeminatum* fuerit aſcendit, & fit majus omnibus oleribus. *Cl.* Lov. G. — Addit.
24 Cum *natum. Six.*

CAP. 5.

10 *Deprecabatur* eum multum. *Cl.* Lo. G. — Com. nſi.
6 *Deprecabantur. Six.*
11 Erat ibi grex porcorum magnus paſcens. *Cl.* Lov. G. — Detract.
7 Paſcens *in agris. Six.*
21 Cum *tranſcendiſſet* Jeſus in navi rurſum trans fretum, convenit turba multa ad eum. *Cl.* G. Lov. — Com.
16 *Aſcendißet. Six.*
23 Veni, impone manum ſuper eam, ut ſalva ſit. *Cl.* M S. S. — Detr.
17 Manum *tuam. Six.* Lov. G.
35 Adhuc eo loquente veniunt ab archi--ſynagogo dicentes. *Cl.* 11. MS. G. S. — Detr.
26 Veniunt *nuncij. Six.* Lov.
ult. *Dixit* dari illi manducare. *Cl.* Lo. G. — Com.
ib. *Juſſit. Six.* M S. Q.

CAP. 6.

13 Ungebant oleo multos ægros, & *ſanabant. Cl.* G. Lov. — Com. vocis.
7 *Sanabantur. Six.* M S. Q.
17 Vinxit eam in *carcere. Cl.* G. — Com. caſ.
11 *Carcerem. Six.* Lov.

CAP. 7.

4 A foro niſi baptizentur non comedunt. *Cl.* — Detr.
3 A foro *venientes. Six.* Lov.

Com. 15 Quæ de homine procedunt illa ſunt quæ *communicant* hominem. *Cl.* Lo. G.

Com. 10 *Coinquinant. Six.*
18 *Communicare. Cl.*
13 *Coinquinare. Six.*

CAP. 8.

Detr. 1 Cum turba multa eſſet, nec haberent quod manducarent. *Cl.* Lov. G.

Com. & Addit. ib. Cum turba multa eſſet *cum Jeſu. Six.*
28 *Illi dicentes* Jo. Baptiſtam. *Cl.* Lo. G.
24 *Alij* Jo. Baptiſtam. *Six.*

Com. 38 Qui---me *confuſus* & verba mea in generatione iſta adultera & peccatrice: & filius hominis *confundetur* eum cum venerit in gloria patris ſui cum angelis ſanctis. *Cl.* Lov. G.
34 Qui---me *confeſſus* fuerit----filius hominis *confitebitur* eum. *Six.*

CAP. 9.

Detr. 40 Quiſquis---potum dederit vobis calicem aquæ in nomine meo, quia Chriſti eſtis. Amen dico vobis, non perdet mercedem ſuam. *Cl.* Lov. G.
36 Calicem aquæ *frigidæ. Six.*

CAP. 10.

Com. caſ. 17 Cum egreſſus eſſet in *viam. Cl.* 5. M S. B.G.
15 *Via. Six.* Lov.

Detr. 17 Quidam genuflexo----rogabat eum. *Cl.* Lov. G.
15 Rogabat eum *dicens. Six.* M S. B. S.

Com. 41 *Cœperunt indignari* de Jacobo. *Cl.* Lov. G.
36 *Indignati ſunt. Six*

CAP.

C A P. 11.

6 Dimiſerunt *eis*. *Cl*. Lov. G. Com. caſ.
5 *Eos*. *Six*.
14 Veniunt Jeroſolymam. *Cl*. G. Detr.
13 Veniunt *iterum* Jeroſolymam. *Six*.
32 Dicet, Quare ergo non credidiſtis ei? *Cl*. Lov. G. Detr.
25 Dicet *nobis*. *Six*.

C A P. 12.

14 Licet *dari* tributum Cæſari, an non dabimus? *Cl*. Lov. Com. vocis.
13 *Dare*. *Six*. G.
25 Sunt ſicut angeli in cœlis. *Cl*. Lo. G. Detr.
23 Angeli *Dei*. *Six*.

C A P. 14.

43 Venit Judas Iſcariotes unus de 12, & cum eo turba multa cum gladijs, & lignis, a ſummis ſacerdotibus, & ſcribis, & ſenioribus. *Cl*. Lov. G. Detr.
40 *Miſſi* a ſummis ſacerdotibus. *Six*.
58 Ego diſſolvam templum hoc manu factum, & *per* triduum aliud non manu factum ædificabo. *Cl*. G. Lov. Detr.
53 *Poſt* triduum. *Six*. M S. B.

C A P. 16. Com.

7 *Præcedit* vos in Galilæam. *Cl*. Lo. G. temp.
ib. *Præcedet*. *Six*. M S. Q. B. Detract.
9 Surgens autem mane, prima Sabbati, apparuit primò Mariæ Magdalenæ. *Cl*. Lov.
9 Surgens autem *Jeſus*. *Six*. M S. B. R. G. Detract.
14 Noviſſime recumbentibus illis undecim aparuit. *Cl*. Lov. G.
13 Noviſſime *autem*. *Six*.

EVANG. SECUND. LUCAM.

CAP. 1.

Detr. ver. 8 CUm ſacerdotio fungeretur, in ordine vicis ſuæ. *Cl.* Lov. G.
4 Fungeretur *Zacharias. Sixt.* M S. Q.

CAP. 2.

Com. nū. 7 Non erat *eis* locus in diverſorio. *Cl.* Lov. G.
5 *Ei. Six.* M S. Q. Ambroſ.
Detr. 15 Videamus hoc verbum, quod factum eſt, quod Dominus oſtendit nobis. *Cl.* Lov. G.
11 Quod *fecit Dominus &c. Six.*

CAP. 3.

Com. nu. 9 Securis ad radicem *arborum* poſita eſt. *Cl.* Lov. G.
5 *Arboris. Six.*
Com. 31 Qui fuit *melea. Cl.* G. S.
14 *Melcha. Six.* Lov.

CAP. 4.

Detr. 7 Si adoraveris coram me, erunt tua omnia. *Cl.* Lov. G.
5 Si *procidens* adoraveris. *Six.*

CAP. 6.

Detract. 29 Qui te percutit in maxillam, præbe & alteram. *Cl.* Lov. G.
25 In maxillam *unam* præbe *illi* & alt. *Six.* MS. S.

CAP. 8.

Detract. 27 Cum egreſſus eſſet ad terram, occurrit illi vir quidam. *Cl.* Lov. G.
24 Cum *de navi &c. Six.*

CAP.

CAP. 9.

1 Convocatis autem 12 apoſtolis, dedit illis virtutem. *Cl.* Lov. G. — Detract.

ib. Autem *Jeſus* 12. *Six.*

CAP. 10.

21 Exultavit Spiritu ſancto. *Cl.* — Detract.

17 *In* Spiritu ſancto. *Six.*

CAP. 11.

21 Cum fortis armatus cuſtodit atrium ſuum, in pace ſunt *ea* quæ poſſidet. *Cl.* Lov. G. — Comm.

17 *Omnia* quæ. *Six.*

CAP. 13.

5 Si pœnitentiam non *egeritis*, omnes ſimiliter peribitis. *Cl.* 4. M S. — Comm.

5 *Habueritis*. *Six.* Lov.

CAP. 14.

1 Cum *intraret* Jeſus in domum cujuſdam principis. *Cl.* Lov. G. — Comm. temp.

ib. *Introiſſet*. *Six.*

CAP. 15.

8 Quærit diligenter donec inveniat. *Cl.* Lov. G. — Detr.

6 Inveniat *eam*. *Six.* M S. *S.*

CAP. 19.

8 Dixit ad *Dominum*. *Cl.* Lov. G. — Comm.

7 *Jeſum*. *Six.* M S. *S.*

CAP. 20.

10 In tempore miſit ad cultores ſervum *Cl.* Lov. G. — Detr.

8 In tempore *illo*. *Six.*

CAP. 21.

17 Eritis odio omnibus propter nomen meum. *Cl.* Lov. G. — Detract.

13 Omnibus *hominibus*. *Six.* M S. Q.

CAP. 22.

54 Petrus---ſequebatur a longe. *Cl.* Lov. G. — Detract.

44 Sequebatur *eum*. *Six.*

CAP. 24.

Com. temp. 49 Ego *mitto* promiſſum Patris mei in vos. *Cl.* G. Lov.
37 *Mittam. Six.* M S.

EVANG. SECUND. JOANNEM.

CAP. 1.

Com. num. ver. 29 ECce agnus Dei, ecce qui tollit *peccatum* mundi. *Cl.* Lo. G.
21 *Peccata. Six.* M S. Q.

CAP. 4.

Detract. 4 Oportebat---eum tranſire per Samariam. *Cl.* Lov. G.
1 Per *mediam* Samariam. *Six.*

CAP. 5.

Com. 43 Veni in nomine patris mei, & non *accipitis* me. *Cl.* Lov. G.
37 *Accepiſtis. Six.* M S. Q.

CAP. 6.

Detract. 13 Collegerunt ergo, & impleverunt 12 cophinos fragmentorum ex 5 panibus ordeaceis, quæ ſuperfuerant his, qui manducaverant. *Cl.* Lov.
12 Ex 5 panibus ordeaceis *& duobus piſcibus* quæ ſuperfuerant. *Six.*
Com. 33 Panis---*Dei* eſt, qui de cœlo deſcendit. *Cl.* G. Lov.
29 *Verus* eſt. *Six.*
Com. 35 Non ſitiet *unquam. Cl.* Lov.
31 *In æternum. Six.*
Com. 36 Vidiſtis me & non *creditis. Cl.* Lov. G.
temp. 32 *Credidiſtis. Six.*
Contr. 65 Sciebat--ab initio Jeſus qui eſſent *non* credentes, & quis traditurus eſſet eum. *Cl.* Lov. G.

55 Qui

55 Qui eſſent credentes. *Six.*
70 *Credidimus*, & cognovimus quia tu es Chriſtus. *Cl.* 1. M S. Aug. G. Com. temp.
59 *Credimus. Six.* Lov.
71 Ex vobis unus diabolus eſt. Dicebat autem *Judam Simonis Iſcariotem. Cl.* Lov. G. Com. caſ.
60 *De Juda Simonis Iſcariotis. Six.* M S.

C A P. 7.

4 Nemo--in occulto *quid* facit. *Cl.* Lov. G. Detr.
ib. *Quidquam. Six.*
8 Ego---non *aſcendo* ad diem feſtum iſtum. *Cl.* G. Lov. Com.
ib. *Aſcendam. Six.* M S. 9. nondum 3. M S. G. S.
12 Murmur *multum* erat. *Cl.* 2. M S. Aug. Cō. gen.
ib. *Multus. Six.* Lov.

C A P. 9.

39 Dixit Jeſus. *Cl.* 1. M S. G. S. Detr.
33 Dixit *ei* Jeſus. *Six.* Lov.

C A P. 12.

28 Venit ergo vox de cœlo. *Cl.* G. Detr.
24 De cœlo *dicens. Six.* M S. Q.

C A P. 17.

5 Prius quam mundus *eſſet* apud te. *Cl.* Lov. G. Com.
3 *Fieret. Six.*

C A P. 18.

11 Calicem quem dedit mihi Pater, non bibam illum? *Cl.* Lov. G. Detr.
ib. Non *vis ut* bibam illum. *Six.* M S. Q. Aug.
35 Gens tua, & pontifices tradiderunt te mihi. *Cl.* G. Lov. Detract.
34 Pontifices *tui. Six.*
ult. Clamaverunt *ergo* rurſum omnes. *Cl.* Lov. G. Addit.
ib. Clamaverunt rurſum &c. *Six.*

C A P. 20.

26 Stetit in medio & dixit. *Cl.* Lov. G. Detract.
21 Dixit *eis. Six.*
27 *Dicit. Cl.* Lov. G. Com. tēp.

22 *Dixit.*

22 *Dixit. Six.*

CAP. 21.

Com. 6 *Dicit. Cl.* Lov.
temp. 5 *Dixit. Six.*
Com. 13 Venit Jeſus & *accipit* panem & *dat* eis. *Cl.*
temp. G. Lov.
12 *Accepit--dabat. Six.* M S. Aug.
Detr. 15 Dicit ei: Paſce agnos meos. *Cl.* Lov. G.
15 Dicit ei *iterum. Six.*
Com. 22 *Dicit. Cl.* Lov. G.
temp. 21 *Dixit. Six.*

ACTA APOSTOLORUM.

CAP. 2.

Com. ver. 1 *Cum. Cl.* Lov.
ib. *Dum. Six.*
Detr. & com. gen. 33 Dextera---Dei exaltatus, & promiſſione Spiritus ſancti, accepta a patre effudit *hunc quem* vos videtis. *Cl.* Lov. G.
19 Effudit *hoc donum quod* vos. *Six.*

CAP. 3.

Com. 11 Cum *teneret* autem Petrum & Johannem, cucurrit omnis populus ad eos. *Cl.* M S. Lov. tenerent.
ib. Cum *viderent. Six.*
Com. gē. & num. 18 Deus-*quæ* prænunciavit per oſ omnium prophetarum, pati Chriſtum ſuum, ſic impleVit. *Cl.* 5. M S. G.
17 *Qui. Six.* Lov.

CAP. 4.

Com. caſ. 2 Dolentes quod docerent pop. & annunciarent in *Jeſu* reſurrectionem ex mortuis. *Cl.* 7. M S. G.

11 *Jeſum.*

1 *Jeſum. Six.* Lov.

CAP. 5.

3 Dixit autem Petrus: Anania, cur tentavit Detr.
ſatanas cor tuum, mentiri te Spiritui ſancto.
cl. Lov. G.

2 Dixit autem Petrus *ad Ananiam*: Anania.
Six. M S. Q. Q. S.

CAP. 7.

1 Si hæc ita ſe *habent. cl.* Lov. G. Cõ. tẽp.

ib. *Haberent. Six.*

6 Erit ſemen *ejus* accola in terra aliena. *cl.* Com.
Lov. G.

5 *Tuum. Six.*

40 Fac nobis deos, qui præcedant nos: *Moyſes* Com. caſ.
enim hic, qui eduxit nos de terra Ægypti,
neſcimus quid factum ſit ei. *cl.* Lov. G.

30 *Moyſi enim huic* qui eduxit. *Six.* M S. Q.

43 Transferam vos *trans* Babylonem. *cl.* Lov. G. Com.

33 Vos *in* Babylonem. *Six.*

48 Sed non excelſus in manu factis habitat, ſi- Com.
cut *Propheta* dicit. *cl.* Lov. G.

37 *Per Prophetam* dicit. *Six.*

55 Ecce video cœlos apertos, & filium homi- Detr.
nis ſtantem à dextris Dei. *cl.* Lov. G.

44 A dextris *virtutis* Dei. *Six.*

CAP. 8.

11 Attendebat---eum: propter quod multo Com.
temp. *magijs* ſuis dementaſſet eos. *cl.* G S.

10 *Magicis. Six.* Lov. Artibus 9. M S.

CAP. 9.

20 Continuò in *ſynagogis* prædicabat Jeſum. Detr. &
cl. 8. M S. G. S. cõ. caſ.

18 Continuò *ingreſſus in ſynagogas. Six.* Lov.

25 Accipientes---eum diſcipuli nocte, per mu- Detr.
rum dimiſerunt eum. *cl.* Lo. G.

23 Diſcipuli *ejus. Six.* M S. Q.

CAP.

CAP. 12.

Comm. 13 Pulſante---eo oſtium, proceſſit puella ad *audiendum. Cl.* G.
ib. Videndum. *Six.* Lov.

Detr. 16 Cum---aperuiſſent viderunt eum, & obſtupuerunt *Cl.* G.
16 Aperuiſſent *oſtium. Six.*

CAP. 13.

Detr. 6 Uſque Paphum. *Cl.*
ib. Uſque *ad. Six.* Lov.

CAP. 14.

detra. ſent. 6 Confugerunt ad civitates Lycaoniæ Lyſtram & Derben, & univerſam in circuitu regionem, & ibi evangelizantes erant. Et quidam vir Lyſtris infirmus pedibus ſedebat. *Cl.* Lov. G.
5 Et ibi evangelizantes erant. *Et commota eſt omnis multitudo in doctrina eorum. Paulus autem, & Barnabas morabantur Lyſtris.* Et quidam vir, &c. *Six.* M. S. B.R.G Q.

CAP. 18.

Com. caſ. 15 Si--quæſtiones ſunt de verbo, & nominibus, *& lege veſtra* vos ipſi videritis. *Cl.* G.
12 Et nominibus *legis veſtræ. Six.* Et legis veſtræ. Lov.

Com. 23 Perambulans ex ordine *Galiticam* regionem. *Cl.* G. Galaticam. Lov.
19 *Galatiam. Six.*

CAP. 19.

Com. 1 Factum eſt —— ut —— inveniret quoſdam *diſcipulos. Cl.* Lov. G.
Ib. *De Diſcipulis. Six.*

Detr. 11 Virtuteſque non quaſlibet faciebat Deus per manum Pauli. *Cl.* Lov. G.
9 Virtuteſq; non *modicas* quaſlibet. *Six.*

Detr. & com. caſ. 14 Erant —— *quidam* Judæi Sceuæ. principis ſacerdotum ſeptem filij. *Cl.* G. Lo.
11 Erant —— *cujuſdam* Judæi *nomine* Sceuæ. *Six.*

CAP.

CAP. 20.

14 Cum—*conveniſſet* nos in Aſſon, aſſumpto eo venimus Mitylenam. *Cl.* 1. MS. G. Inveniſſet. Lov. — Com. nu. & perſ.

12. *Conveniſſemus. Six.*

20 Nos ſcitis—quomodò nihil ſubtraxerim utilium. *Cl.* Lov. G. — Detr.

15 Nihil ſubtraxerim *vobis. Six.*

CAP. 21.

9 Supervenit quidam à Judæa propheta. *Cl.* Lov. G. — Detr.

10 Quidam *vir. Six.*

16 Adducentes ſecum apud quem hoſpitaremur *Mnaſonem*, quendam Cyprium. *Cl.* M S. G. S. — Com.

15 *Iaſonem. Six.* Lov.

CAP. 23.

29 Quem inveni accuſari de quæſtionibus legis ipſorum, *nihil* verò dignum morte aut vinculis habentem criminis. *Cl.* Lov. G. — Com.

24 *Nullum* verò dignum, &c. *Six.*

CAP 24.

18 & 19 Invenerunt me purificatum in templo: non cum turba neque cum tumultu. Quidam autem ex Aſia. *Cl.* Lov. G. — Detr. ſent.

11 Neque cum tumultu, *& apprehenderunt me clamantes & dicentes, Tolle inimicum noſtrum.* Quidam. *Six.* M S. Q.

CAP. 25.

16 Locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina. *Cl.* Lov. G. — Detr.

13 Crimina *quæ ei objiciuntur. Six.*

CAP. 26.

17 Apparebo tibi, eripiens te de *populo*, & gentibus. *Cl.* 2. MS. G. S. — Com. nu.

11 *Populis. Six.* Lov.

EPI-

EPISTOLA AD ROMANOS.

CAP. 2.

Detract. Ver. 28. NOn enim qui in manifeſto Judæus eſt: neq; quæ in manifeſto, in carne, eſt circumciſio. *Cl.* Lov. G.
13 In carne eſt, *eſt* circumciſio. *Six.*
Detract. 29 Qui in abſcondito, Judæus eſt. *Cl.* Lov. G.
13 In abſcondito *eſt*. *Six.*

CAP. 3.

Com. 25 Quem propoſuit Deus *propitiationem* per fidem in ſanguine ipſius. *Cl.* Lov.
14 *Propitiatorem*. *Six.*

CAP. 4.

Detract. 18 Sic erit ſemen tuum. Et non infirmatus eſt fide. *Cl.* 1 MS. Ambr. S. G.
12 Semen tuum *ſicut ſtellæ cœli, & arena maris*. Et non eſt infirmatus in fide. *Six.* Lov.

CAP. 6.

Detract. 3 An ignoratis quia quicunque baptizati ſumus in Chriſto Jeſu, in morte ipſius baptizati ſumus. *Cl.* Lov. MS. G. S.
3 Ignoratis *fratres*. *Six.*
Com. 8 Vivemus cum *Chriſto*. *Cl.* Lov.
ib. *Illo*. *Six.* G.

CAP. 7.

Com. perſ. 4 Mortificati eſtis — ut *fructificemus* Deo. *Cl.* Lov. G.
4 *Fructificetis*. *Six.*
19 Non — quod volo bonum, hoc *facio* ſed quod *nolo* malum hoc *ago*. *Cl.* Lo. G.
Com. 18 Hoc *ago*, ſed quod *odi* malum illud *facio*. *Six.*

CAP.

CAP. 8.

30 Quos —— juſtificavit, illos & *glorificavit. Cl.* Com. Lov.

26 *Magnificavit. Six.* 19. MS. Ambr.

CAP. 9.

1 Veritatem —— dico in Chriſto, non mentior. *Cl.* Lov. G. Detr.

1 In Chriſto *Jeſu. Six.*

CAP. 10.

ult. Tota die expandi manus meas ad populum non credentem & contradicentem. *Clem.* 6 MS. R. Ambroſ. G. S. Detract.

ib. Contradicentem *mihi. Six.* Lov.

CAP. 11.

9 David dicit: fiat menſa eorum in laqueum. *Cl.* Lov. G. Detract.

7 Eorum *coram ipſis. Six.* MS.

ult. In ipſo ſunt omnia, ipſi gloria in ſæcula Amen. *Cl.* Lov. G. Detract.

ib. In ſæcula *ſæculorum* Amen. *Six.*

CAP. 12.

10 *Charitate* fraternitatis invicem diligentes. *Cl.* 4. MS. G. Q. N. Com. caſ.

6 *Charitatim. Six.* Lov.

15 *Gaudere* cum gaudentibus, *flere* cum flentibus. *Cl.* Lov. G. Com. modi.

6 *Gaudete* —— *flete. Six.*

Epiſtola I. Ad CORINTHIOS.

CAP. 1.

Detract. Ver. 14 GRatias ago Deo, quod neminem veſtrum baptizavi. *Cl.* Lov. G.

9 Deo *meo. Six.* M S. S.

CAP. 2.

Com. num. 9 Quod oculus non vidit, neè auris audivit, nec in cor hominis *aſcendit. Cl.* Lov. G.

5 *Aſcenderunt. Six.*

Com & detract. ult. Quis enim cognovit ſenſum Domini, *qui inſtruat eum? Cl.* Lov. G.

ib. *Aut quis inſtruxit eum? Six.*

CAP. 5.

Detract. 5 Ego--judicavi--tradere hujuſmodi ſatanæ in interitum carnis. *Cl.* Lo. G.

3 Hujuſmodi *hominem. Six.*

Detract & com. 11 Si is qui frater *nominatus eſt* fornicator. *Cl.* G. Lov.

8 *Nominatur inter vos. Six.*

CAP. 8.

Com. 1 *Sacrificantur. Cl.* Lov.

ib. *Immolantur. Six. G.*

Com. 10 Si quis viderit eum, qui habet ſcientiam in *idolio* recumbentem, nonne conſcientia ejus cum ſit infirma ædificabitur. *Cl.* Lov. G.

9 *Idolo. Six.*

Detract. 11 Peribit infirmus in tua *ſcientia* frater, propter quem Chriſtus mortuus eſt. *Cl.* Lov. G.

10 *Conſcientia. Six.* M S. Q.

CAP. 10.

Detract. 17 Quoniam unus panis, unum corpus multi ſumus, omnes qui de uno pane participamus. videte Iſrael, &c. *Cl.* Lo.

11 De uno pane *& de uno calice. Six.*
27 Si quis vocat vos infidelium, & vultis ire. Detract. *Cl.* Lov. G.
20 Infidelium *ad cœnam. Six.*

CAP. 11.

10 Ideo debet mulier *poteſtatem* habere ſupra caput propter Angelos. *Cl.* L. G. Com.
10 *Velamen. Six.* M S.

CAP. 14.

23 Si ergò---linguis loquantur---nonne dicent *quòd* inſanitis. *Cl.* Lov. G. Com.
21 *Quid. Six.* M S.
32 Spiritus prophetarum prophetis *ſubjecti ſunt. Cl.* Lov. G. Com. num.
28 *Subjectus eſt. Six.* M S. Ambr. *S.*

CAP. 15.

11 *Prædicamus. Cl.* Lov. G. Com.
4 *Prædicavimus. Six.* temp.
31 Quotidie morior *per* veſtram gloriam. *Cl.* Lov. G. Com.
20 *Propter. Six.* M S Q. N.

CAP. 16.

19 Salutant vos eccleſiæ Aſiæ. *Cl.* Lo. G. Detract.
15 *Omnes* eccleſiæ. *Six.* M S. S.

Epiſt. II. *Ad* CORINTHIOS.

CAP. 1.

Addit. ver. 6 TRibulamur pro veſtra *exhortatione* & ſalute. *Cl.* Lov. G.

4 Tribulamur pro veſtra ſalute. *Six.*

Addit. 6 Exhortamur pro veſtra exhortatione & *ſalute. Cl.* Lov. G.

4 Pro veſtra exhortat. quæ. *Six.* 15. M S. S. Ambr. Conſolamus pro veſtra exhortatione. M S. Q. N.

Detr. & com. ge. 11 Ut ex *multorum* perſonis, ejus quæ in nobis eſt donationis, per multos gratiæ agantur pro nobis. *Cl.*

6 Ut ex *multarum* perſonis *facierum* ejus. *Six.* Lo.

Detract. 18 Fidelis---Deus quia ſermo noſter, qui fuit apud vos non eſt in illo Eſt, & Non. Dei enim filius. *Cl.* G. Lov.

11 Non eſt in illo Eſt & Non : *ſed Eſt in illo. Six.*

CAP. 2.

Detr. 9 Scripſi ut cognoſcam experimentum veſtrum. *Cl.* Lov. G.

8 Scripſi *vobis. Six.*

CAP. 3.

Detract. 9 Miniſtratio damnationis gloria eſt. *Cl.* 8. M S. Ambr. G. S.

5 *In* gloria eſt. *Six.* Lov.

CAP. 4.

Detr. ſen. 8 In omnibus tribulationem patimur, ſed non anguſtiamur : aporiamur ſed non deſtituimur : perſecutionem patimur ſed non derelinqui-

relinquimur: dejicimur, ſed non perimus. *Cl.*
5 Sed non derelinquimur: *humiliamur, ſed non confundimur*: dejicimur, &c. *Six.* M S.

C A P. 8.

18 Miſimus etiam cum illo fratrem, cujus laus eſt in Evangelio. *Cl.* Lov. G. Detract.
10 Fratrem *noſtrum. Six.*
20 Devitantes hoc, ne quis nos vituperet in hac plenitudine, quæ miniſtratur à nobis. *Cl.* Lov. G. Detract.
10 A nobis *in Domini gloriam. Six.*
23 Fratres noſtri Apoſtoli Eccleſiarum *gloria* Chriſti. *Cl.* 2. M S. G. Com. caſ.
11 *Gloriæ. Six.* Lov.

C A P. 11.

6 Etſi imperitus ſermone, ſed non ſcientia, in omnibus autem *manifeſtati ſumus* vobis. *Cl.* Lov. G. Com. nu.
5 *Manifeſtus ſum. Six.*

C A P. 12.

11 Nihil---minus *ſui* ab ijs qui ſunt ſupra modum Apoſtoli. *Cl.* Lov. G. Com.
9 *Feci. Six.*

Epiſtola Ad GALATAS.

C A P. 3.

ver. 12 Ex--non eſt ex fide, ſed qui fecerit ea, vivet in illis *Cl.* Lov. Detract.
10 Fecerit ea *homo* vivet. *Six.* G.
19 Quid igitur lex? propter *tranſgreſſiones* poſita eſt. *Cl.* Lov. G. Cō. nu. num.
16 *Tranſgreſſionem. Six.* M S. S.

CAP. 4.

Detract. 6 Quoniam---eſtis filij, miſit Deus ſpiritum filij ſui. *Cl.* Lov. G.
3 Filij *Dei. Six.* M S. Hier.
11 Timeo *vos* ne fortè ſine cauſa laboraverim in vobis. *Cl.* Lov. G.
7 Timeo ne. *Six.*

CAP. 5

Detract. 7 Currebatis benè: quis vos impedivit veritati non obedire? perſuaſio hæc non eſt ex eo qui vocat vos. *Cl.* Lov. G.
ib. Non obedire? *nemini conſenſeritis.* Perſuaſio hæc &c. *Six.* Q. N.
Detract. 16 Dico autem: Spiritu ambulate. *Cl.* Lov. G.
16 Dico autem *in Chriſto. Six.*

Epiſtola Ad EPHESIOS.

CAP. 1.

Com. ver. 15 AUdiens fidem veſtram quæ eſt in *Domino* Jeſu. *Cl.* Lov.
5 *Chriſto. Six.* M S. Q. Syri habent in Domino noſtro Jeſu Chriſto.

CAP. 2.

Detract. 1 Et vos, cum eſſetis mortui delictis. *Cl.* Lov. G.
ib. Et vos *convivificavit. Six.* M S. Q.
Com. 11 *Dicimini. Cl.*
perſ. 4 *Dicebamini. Six.* Lov.
Detr. ult. Cœdificamini in habitaculum Dei in ſpiritu. *Cl.* G.
ib. In Spiritu *ſancto. Six.* Lov.

CAP.

CAP. 4.

30 Signati eſtis in *diem* redemptionis. *Cl.* Com. caſ.
17 *Die. Six.*

CAP. 5.

27 Ut exhiberet ipſe ſibi glorioſam eccleſiam. Detract.
Cl. 8. M S. G. S.
14 Sibi *in* glorioſam. *Six.* Lov.

CAP. 6.

15 Calceati pedes in *præparatione* Evangelij Com. caſ.
pacis. *Cl.* G.
9 *Præparationem. Six.* Lov.
23 Pax fratribus, & charitas cum fide à Deo Detract.
patre. *Cl* Lov. G.
11 Patre *noſtro. Six.* M S. Q.

Epiſtola Ad PHILIPPENSES.

CAP. 3.

ver. 21 REformabit corpus humilitatis noſtræ ſecundum *operationem. Cl.* Lov. G. Detract.
10 *Operationem virtutis ſuæ. Six.*

CAP. 4.

18 Miſiſtis odorem ſuavitatis. *Cl.* Lo. G. Detr.
14 Miſiſtis *in* odorem. *Six.*

Epiſtola

Epiſtola Ad COLOSSENSES.

CAP. 1.

Detr. ver. 12 GRatias agentes Deo patri. *Cl.* 19. M S. S. Q. N.

Detr. & Addit. 2 Deo *&* patri. *Six.* Lov. G.

14 In quo habemus redemptionem *per ſanguinem ejus* remiſſionem peccatorum. *Cl.* Lov. G.

2 *Et* remiſſionem &c. *Six.* M *S. S.*

Com. caſ. 25 Miniſter ſecundum diſpenſationem Dei, quæ data eſt mihi in *vos. Cl.* 2. M S. Ambr. G.

5 *Vobis. Six.* Lov.

CAP. 3.

Detract. 10 Renovatur in agnitionem ſecundum imaginem ejus, qui creavit illum. *Cl.* Lov. G.

5 Agnitionem *Dei. Six.* M S.

Detr. 11 Ubi non eſt Gentilis & Judæus. *Cl.* Lov. G.

5 *ubi non eſt maſculus & fœmina* Gentilis &. *Six.* M *S.*

CAP. 4.

Com. caſ. & vocis. 17 Eam quæ Laodicenſium eſt, *vos legatis. Cl.* Lov.

11 *Vobis legatur. Six.* M *S.* Q.

Detr. ult. Gratia vobiſcum. Amen. *Cl.* Lo. G.

ib. Gratia *Domini noſtri Jeſu Chriſti*, &c. Amen. *Six.* M S. Q.

Epiſtola

EPIST. I. *AD THESSAL.*

CAP. 1.

ver. 1 PAulus—-eccleſiæ Theſſalonicenſium, Detr.
in Deo patre & Domino Jeſu Chriſto. *Cl.* Lo. G.
ib. Patre *noſtro* & &c. *Six.*

CAP. 2

1 Ante paſſi, & contumelijs affecti. *Cl.* Lov. G. Detr.
ib. Paſſi *multa. Six.*

EPIST. II. *AD THESSAL.*

CAP. 1.

Ver. 11. IMpleat omnem voluntatem bonita- Detract.
tis. *Cl.* Lov.
4 Bonitatis *ſuæ Six.* M S.Q.G.

CAP. 3.

16 *Dominus* pacis. *Cl.* Lov. G. Com.
13 *Deus. Six.*

Epiſt. I. *Ad TIMOTHEUM.*

CAP. 1.

Ver. 8. SCimus autem *quibus* bona eſt lex, ſi Com. nu.
& 9. quis ea legitimè utatur: *ſciens* hoc
quia lex juſto non eſt poſita. *Cl.* Lov. G.

5 Quia

5 Quia —*ſcientes. Six.*

C A P. 2.

Detract. 6 Dedit redemptionem ſemetipſum pro omnibus, teſtimonium temporibus ſuis. *Cl.* 14. M S. G.S.

2 *Cujus* teſtimonium &c. *Six.*

C A P. 3.

Com. 2 Oportet *ergo. Cl.* Lov. G.

2 *Enim. Six.*

Detract. 14 Hæc tibi ſcribo, ſperans me ad te venire cito. *Cl.* Lov. G.

11 Scribo *fili Timothee. Six.* M S. Q.

C A P. 5.

Com. 15 Quædam converſæ ſunt *retro* Satanam. *Cl.* Lov.

10 *Poſt. Six.*

Com. caſ. 24 Quorundam hominum peccata manifeſta ſunt, præcedentia ad judicium: *quoſdam* autem & ſubſequuntur. *Cl.* Lov.

19 *Quorundam* autem &c. *Six.*

Epiſt. II. *AD TIMOTHEUM.*

C A P. 1.

Detr. Ver. 3. GRatias ago Deo cui ſervio. *Cl.* Lov. G.

2 Deo *meo. Six.* M S.

Com. 15 *Phigellus. Cl.* 5. M S. R. G. Q. N.

9 *Philetus. Six.*

C A P. 2.

Com. 5 *Coronatur. Cl.* Lov. G.

temp. 4 *Coronabitur. Six.*

Com. 19. Diſcedat ab iniquitate omnis, qui *nominat* nomen

nomen Domini. G. *cl.* Lov. G.
12 *Invocat. Six.*

CAP. 4.

11 Eſt — mihi utilis in *miniſterium. cl.* Lov. Com. caſ. G.
8 *Miniſterio.* M S. Q.

EPISTOLA AD TITUM.

CAP. 1.

Ver. 8. OPortet — Epiſcopum eſſe — hoſpitalem, benignum, ſobrium, juſtum. *cl.* Lov. G. Detr.
4 Benignum, *prudentem*, ſobrium, juſtum. *Six.* 17. M S. R. Q. N.

Epiſtola AD PHILEMONEM.

Ver. 20 | Ta *frater. cl.* Lov. G.
8. | *Facies. Six.*
20 *Domino. cl.* Lov. G. Com.
8 *Chriſto. Six.* M S. Hier. G. Q. S. Com.

Epiſtola

Epiſtola Ad HEBRÆOS.

CAP. 3.

Detract. Ver. 2. FIdelis eſt ei qui *fecit* illum. *Cl.* Lov. G.

1 *Præfecit. Six.*

Detr. ult. Non potuerunt introire propter incredulitatem. *Cl.* G.

ib. Introire *in requiem ipſius* propter &c. *Six.*

CAP. 4.

Contr. 1 Exiſtimetur aliquis ex *vobis* deeſſe. *Cl.* Lov. G.

ib. *Nobis. Six.*

Com. 3. *Sicut* juravi in ira mea. *Cl.* Lov. G.

ib. *Quibus. Six.*

Detr. 14 Teneamus confeſſionem. *Cl.* Lov. G.

12 Teneamus *ſpei noſtræ &c. Six.*

CAP. 5.

Contr. 11 Grandis ſermo, & *ininterpretabilis* ad dicendum. *Cl.* 10. MS. R.G.S.Q.N.

6 *Interpretabilis. Six.*

CAP. 6.

Detr. 10 Non enim injuſtus Deus. *Cl.* Lov. G.

6 Injuſtus *eſt. Six.*

CAP. 7.

Detr. 23 Facti ſunt ſacerdotes, *Cl.* Lov. G.

16 Sacerdotes *ſecundum legem. Six.*

Com. nū. 25 Salvare in perpetuum poteſt *accedentes* per ſemetipſum ad Deum. *Cl.* 13. MS. R.G.S.Q.N.

17 *Accedens. Six.* Lov.

CAP. 9.

Detr. ult. Sine peccato apparebit expectantibus ſe in ſalutem. *Cl.* Lov. G.

ib. *Omnibus* expectantibus. *Six.*

CAP.

C A P. 10.

16 *Dando* leges meas in cordibus eorum. *Cl.* Com. Lov. G.

8 *Dabo. Six.*

C A P. 11.

11 Fide & ipſa Sara ſterilis virtutem in *conceptionem* ſeminis accepit. *Cl.* G. Com. caſ.

11 *Conceptione. Six.* Lov.

17 Unigenitum offerebat, *qui* ſuſceperat repromiſſiones. *Cl.* Lov. Com.

16 *In quo. Six.* M S. Q. B.

C A P. 12.

18 Non—acceſſiſtis ad tractabilem montem, & *accenſibilem* ignem, & turbinem. *Cl.* Com. ob ſimil.

14 *Acceſſibilem. Six.*

Epiſtola CATHOLICA B. JACOBI.

C A P. 1.

Ver. 25 QUi---perſpexerit in *legem perfectam* libertatis & permanſerit in ea---beatus in ſancto ſuo erit. *Cl.* 1. M S. G. S. Com. caſ.

20 *Lege perfectæ &c. Six.* Lov.

C A P. 2.

13 *Fecit. Cl.* Lov. Com.

10 *Facit. Six.* Fecerit. 2. M S. temp.

C A P. 3.

9 In ipſa maledicimus homines, qui ad ſimilitudinem facti ſumus. *Cl.* G. Detr.

8 Ad *imaginem* & ſimilitudinem. *Six.*

C A P. 4.

1 Unde bella & lites in vobis? Nonne *hinc*, ex concupiſcentijs veſtris. *Cl.* Lov. G. Addit.

ib. Nonne ex concupiſcentijs. *Six.*

Detr. 11 Nolite detrahere, alterutrum fratres. *Cl.* 6. MS. G.

ib. Fratres *mei*. *Six.* Lov.

CAP. 5.

Com. 6 *Addixiſtis*—& occidiſtis juſtum. *Cl.* 6. MS. G.S.Q.N.

ib. *Adduxiſtis*. *Six.* Lov.

Interpũctio var. & Detr. 13 Triſtatur aliquis veſtrûm? *oret: Æquo animo eſt? Pſallat. Cle.* Lov.G.

15 Triſtatur *autem* aliquis veſtrûm: *oret æquo animo, & pſallat. Six.*

EPISTOLA I. *PETRI.*

CAP. 1.

Com. caſ. V. ult. HOc—eſt verbum quod Evangelizatum eſt in *vos*. *Cl.* 1. MS. R.G.

ibid. *Vobis*. *Six.* Lov.

CAP. 2.

Com. 20 Quæ — eſt *gloria* ſi peccantes, & colaphizati ſuffertis. *Cl.* Lov. G.

11 *Gratia*. *Six.* MS. Q.

CAP 4.

Detr. 3 Ambulaverunt in commeſſationibus, potationibus & illicitis idolorum cultibus. *Cl.* Lov. G.

3 Potationibus, *ebrietatibus* & illicitis. *Six.*

Com. 13 Eccleſia quæ eſt in Babylone *coelecta*. *Cl.* Lov. G.

9 *Collecta*. *Six.*

Epiſtola

EPISTOLA II. *PETRI.*

CAP. 1.

Ver. 15. DAbo — operam — ut horum memoriam faciatis. *Cl.* Lov. G. Detr.

10 Horum *omnium. Six.*

16 Non — *doctas* fabulas ſecuti. *Cl.* 3. M S. Q. N. Contrar.

11 *Indoctas. Six.* Lov.

CAP. 3.

13 Novos — cœlos & novam terram *ſecundum* promiſſa ipſius expectantes. *Cl.* Lov. Com.

8 Terram, *&* promiſſa &c. *Six.*

EPISTOLA I. *JOANNIS.*

CAP. 2.

Ver. 4. QUi dicit ſe noſſe *eum*, & mandata ejus non cuſtodit mendax eſt. *Cl.* Lov. G. Com.

3 *Deum. Six.* M S. Q.

CAP. 4.

13 De ſpiritu ſuo dedit nobis. *Cl.* Lo. G. Detr.

14 Spiritu *ſancto* ſuo. *Six.*

EPISTOLA II. *JOANNIS.*

Detr. ſen. Ver. 11. QUi — dicit illi Ave, communicat operibus ejus malignis: plura habens vobis ſcribere nolui. *Cl.* Lov. G.
11 Ejus malignis. *Ecce prædixi vobis, ut in die Domini non confundamini*: plura habens &c. *Six.*

APOCALYPSIS JOANNIS.

CAP. 2.

Detr. Ver. 4. HAbeo adverſum te quod charitatem tuam primam reliquiſti. *Cl.* 9. M S. Pr. G.
2 Adverſum te *pauca*. *Six.* Lov.
Com. temp. 5 *Venio*. *Cl.* Lov. G.
3 *Veniam*. *Six.*
Com. temp. 22 *Mittam*. *Cl.* Lov.
16 *Mitto*. *Six.* 1. M S. R. Pr. G.

CAP. 3.

Addit. 17 Quia dicis: *quod* dives ſum. *Cl.* Lov.
13 Quia dicis: dives &c. *Six.* G.

CAP. 4.

Detr. 1 Oſtendam tibi quæ oportet fieri poſt hæc *Cl.*
ib. Fieri *cito*. *Six.* 7. M S. Pr. R. G. Lov.

CAP.

CAP. 6.

6 Bilibris tritici denario, & tres bilibres hordei denario. *Cl.* Lov. Detr.

6 Denario *uno*. *Six*.

CAP. 8.

5 Accepit Angelus thuribulum, & implevit illud. *Cl.* Lov. G. Detr.

ib. Turibulum *aureum*. *Six*. M S. Q.

CAP. 11.

2 Atrium — quod eſt *foris* templum, ejice foras & ne metiaris illud. *Cl.* Lov. G. Com.

1 Quod eſt *infra* templum. *Six*.

4 *Stantes*. *Cl.* G. Lov. Con. gem.

2 *Stantia*. *Six*.

17 Gratias agimus tibi Domine Deus omnipotens. *Cl.* Lov. G. Detr.

12 Domine Deus *noſter* omnipotens. *Six*.

ult. Facta ſunt fulgura, & voces, & terræ motus & grando magna. *Cl.* Lov. G. Detract.

ib. Voces & *tonitrua* & terræmotus. *Six*.

CAP. 14.

16 *Demeſſa eſt terra*. *Cl.* Lov. G. Com.

12 *Demeſſuit eam*. *Six*.

CAP. 15.

3 Juſtæ & veræ ſunt viæ tuæ Rex ſeculorum. *Cl.* Sanctorum 2. M S. G. Q. Q. N. Detr.

2 Viæ tuæ Domine. *Six*.

CAP. 16.

2 Abijt primus & effudit phialam ſuam in terra. *Cl.* Lov. G. Detr.

2 Primus *Angelus*. *Six*.

2 Factum eſt vulnus ſævum — in homines — qui adoraverunt imaginem ejus. *Cl.* Lov. G. Detr.

2 Adoraverunt *bestiam* & imaginem ejus. *Six.*
Detr. 4 Et tertius effudit phialam suam. *Cl.* Lov.
2 Tertius *Angelus*. *Six.* G.
Addit. 7 Audivi alterum *ab altari* dicentem. *Cl.* G.
6 Alterum dicentem. *Six.* Lov.
Detr. 13 Vidi de ore —— pseudoprophetæ spiritus tres immundos. *Cl.* Lov.
19 Pseudoprophetæ *exire*. *Six.* M S. Pr.

CAP. 18.

Detr. 6 In poculo quo miscuit miscete illi duplum. *Cl.* Lov.
5 Miscuit *vobis*. *Six.*
Com. 13 Cinnamomum & odoramentorum. *Cl.* Lov. Pr. Q. N.
9 *Amomum* &c. *Six.*

CAP. 19.

Com. 1 *Salus* & gloria, & virtus Deo nostro est. *Cl.* R. G. Q. N.
ib. *Laus &c. Six.* Lov.
Com. 14 *Vocatur*. *Cl.* Lov. G.
temp. 12 *Vocabatur*. *Six.* M S.

CAP. 21.

Com. 23 Claritas Dei *illuminavit* eam. *Cl.* Lo. G.
temp. 19 *Illuminabit*. *Six.* M S. Q.

CAP. 22.

Com. 1 Ostendit mihi fluvium aquæ *vitæ*. *Cl.* M S. R. Pr. G.
ibid. *Vivæ*. *Six.* Lov.

Appendix

Appendix ad Lectorem.

QUid à me jam præſtitum ſit in hoc libello, prudens & Chriſtiane Lector, non eſt meum pluribus dicere, judicent alij; at non niſi lecto hoc opuſculo, & inſtituta diligenti locorum & librorum collatione; ne mihi, & cauſæ huic præjudicent. Ut, ut eſt, ne raperent me in invidiam homines maligni, maledici, quorum jam plenus eſt mundus, iteravi labores meos, & nunc etiam inter operas Typographicas, adjutus à nullo, viſitavi iterum tertióque loca omnia, in quibus codices inter ſe variare antehac animadverſum eſt, propoſitis ante oculos meos, utriúſque editionis Biblijs. Biblia in quarto, ex editione Romana anno 1593 quibus prius utebar in compoſitione hujus libri, apud Bibliopolas diu quæſita, non inveni: & inveni tamen ejuſdem generis Biblia edita Antuerpiæ in octavo anno 1599 quæ ubiq; proſtant; ea jam

in

in his ſecundis animadverſionibus, ſequor, quod te ſcire volui, ut intelligas, ſi quando (quod perraro accidit & ſub verbo fortè notatum eſt) codices inter ſe conſentire videantur, ea (niſi vehementer fallant me mei oculi) haberi eo modo & ijſdem verbis quibus à me citantur apud Clementem in illa priore editione. Quæ cum inſtituta ſit ab eodem, juſſu Sixti (ut ipſe dicit ſed falſiſſimè in titulo libri) ut non pauca præli vitia emendâret, quæ Sixtum, Rocham, aliósq; viros doctiſſimos præterierant, quibus unum hoc curæ fuit, ut Bibilia quam emendatiſſimè cuderentur ; illé, idem, Pontifex optimus, maximus, in illis, ipſis Biblijs habet multa loca in quibus a Typographis manifeſto erratum ſit : errata vero neque in textu neque in fine libri (quod magis frequens eſt) corriguntur. At Sixtus in omnibus exemplaribus quæ ad manus meas venerunt, correxit multa calamo, vel ſua ipſius manu vel aliorum (ut ipſe teſtatur) in Præfatione ſua, & in Indice quodam ea omnia collegimus in unum, & notavimus. Hoc in Clemente fortaſſe apud aliquos mereatur reprehenſionem aliquam ; at illud ſine dubio apud omnes laudem non vulgarem, quod tot loca in vulgata editione.

tione poſt tot Pontificum & annorum intervalla, vindicaverit in libertatem, revocaverit ad fontes, correxerit ad fidem codicum tam Græcorum quam Hebraicorum: verum ſuperſunt adhuc multò plura corrigenda. Veluti illud Ge. 3. ubi legitur, ipſa pro ipſe, & decem ad minus ſententiæ temere inſertæ in uno libro Proverbiorum Salomonis expungendæ præter decem millia verborum in utroq; Inſtrumento, quæ differre quantum ad ſenſum à Græcis & Hebræis fontibus Chaldaicoq; Paraphraſte obſervatum eſt, & annotatum jampridem à Lovanienſibus in notis marginalibus. Hæc omnia quoniam jam tandem aliquando ſine timore ab erroribus & receptis editionibus tantum recedant ultro pontifices Romani (quam rem quam in partem accepturi ſint viri docti, qui contrarium ſemper docuerunt verbo & factis planè neſcio) magna ſpes eſt, futurum ut brevi habeant populi Chriſtiani juſſu ipſorum, primò Biblia Sacroſancta, deinde opera Sanctorum Patrum (in quibus cardines omnium queſtionum vertuntur) pura puta, purgata ab innumeris erroribus, & emendata ad verbum, & ad literam. Oportet ut ſint ſcandala in hoc mundo (dicit Spiritus ſanctus) & eccleſia quamdiu

diu militans in hac terra (ut ſæpe Auguſtinus) non eſt ſine macula & ruga. Quid igitur fiet de nobis, ſi fontes habeamus ab ijs vel corruptos, ut ſervi Jacob, vel penitus intercluſos, ut Judæi. Certè, certè, fieri non poteſt ut controverſiæ quarum movendarum ſicut librorum ſcribendorum nullus eſt finis, quietè ac pacificè pro bono totius eccleſiæ terminentur ; cum aliud hi, aliud illi, & neutri quod verum eſt proferunt, ex mendoſis codicibus decepti. Deus miſericors, omnipotens Pater, ſumme Paſtor, reduc jam filios tuos, ſicut oves errantes in hac valle tenebrarum ad viam veritatis: tu qui es via, veritas & vita hoc nobis clementer concede, quæſumus ; ut ea ſimul agnita cognitáq;, te Deum Patrem & Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, omnes, unanimes, glorificemus : quibus cum Spiritu ſancto, ſit omnis laus, honor & gloria, & nunc & in ſecula ſeculorum, *Amen.*

T.I. benevolo lectori. S.P.D.

ERrare poßum, corrigi volo: magna eſt in mendis admittendis facilitas, præſertim cum de numeris agatur; his crebrò idq; neceſſario uſi ſumus, propter differentes Sixti Quinti *&* Clementis *Bibliorum editiones circa verſus. Quæ res magnas mihi moleſtias peperit in ſecundis Collationibus: peperit, ſed ego has & multò graviores, Deo bene juvante, feliciter devoravi. Errores ſi quis comiter mihi monſtraverit, erit mihi longè gratiſſimum; confitebor, & quà potero emendabo. Vale, & mihi ſalutis tuæ neglectis interdum privatis rebus meis ſtudioſiſſimo, animo aut lingua ſaltem fave.* 24. *Maij. An. D.* 1600.

FINIS.